

Handelsbankens delårsrapport

JANUARI – SEPTEMBER 2018

Sammanfattning januari – september 2018, jämfört med januari – september 2017

- Tillväxt i samtliga hemmamarknader.
- De tidigare kommunicerade strategiska initiativen innebär åtgärder som leder till effektivisering motsvarande minst 1 600 årsarbeten till och med 2022.
- Räntabiliteten på eget kapital steg till 13,2% (12,7).
- Rörelseresultatet steg med 4% till 16 725 mkr (16 028).
- Periodens resultat efter skatt steg med 8% till 13 341 mkr (12 340).
- Resultatet per aktie steg till 6,86 kr (6,35).
- Intäkterna steg med 7% till 32 687 mkr (30 522). Justerat för engångsposter steg intäkterna med 4%.
- Räntenettot ökade med 6% till 23 414 mkr (21 989).
- Provisionsnettot steg med 6% till 7 636 mkr (7 217).
- Totalt förvaltad kapital steg med 12% till 670 mdkr (599), den högsta nivån någonsin.
- K/I-talet steg till 47,0% (45,6).
- Kreditförlustnivån enligt IFRS 9 uppgick till 0,04% (0,04 enligt IAS 39).
- Kärnprimärkapitalrelationen minskade till 21,7% (23,6) och den totala kapitalrelationen uppgick till 27,1% (28,5).
- Handelsbanken hade högst kundnöjdhet av de stora bankerna i Sverige enligt Svenskt Kvalitetsindex och avståndet ökade till de övriga stora bankerna. Även på övriga hemmamarknader hade Handelsbanken mer nöjda kunder än genomsnittet av branschen både på privat- och företagsmarknad.

Sammanfattning tredje kvartalet 2018, jämfört med andra kvartalet 2018

- Rörelseresultatet minskade med 14% till 5 344 mkr (6 220). Justerat för engångsposter var minskningen 1%.
- Periodens resultat efter skatt sjönk med 22% till 4 106 mkr (5 231) och resultatet per aktie sjönk till 2,11 kr (2,69). Justerat för engångsposter ökade resultatet med 5%.
- Räntabiliteten på eget kapital minskade till 12,1% (16,0).
- Intäkterna minskade med 8% till 10 728 mkr (11 635) men justerat för engångsposter var minskningen knappt 1%.
- Räntenettot minskade med 1% till 7 862 mkr (7 904).
- K/I-talet steg till 48,1% (44,7).
- Kreditförlustnivån uppgick till 0,04% (0,05).

Innehållsförteckning

	Sidan
Koncernen – Översikt.....	3
Koncernens – Utveckling.....	4
Koncernen – Segment.....	10
Handelsbanken Sverige.....	11
Handelsbanken Storbritannien.....	13
Handelsbanken Danmark.....	15
Handelsbanken Finland.....	17
Handelsbanken Norge.....	19
Handelsbanken Nederländerna.....	21
Handelsbanken Capital Markets.....	23
Övriga enheter som inte redovisas i segmenten.....	25
Nyckeltal.....	26
Handelsbankenaktien.....	26
Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen.....	27
Resultaträkning.....	27
Resultat per aktie.....	27
Totalresultat.....	28
Utveckling per kvartal.....	29
Balansräkning.....	30
Förändring eget kapital.....	32
Kassaflödesanalys.....	33
Not 1 Redovisningsprinciper.....	34
Not 2 Räntenetto.....	37
Not 3 Provisionsnetto.....	37
Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner.....	38
Not 5 Övriga kostnader.....	38
Not 6 Kreditförluster.....	39
Not 7 Utlåning.....	41
Not 8 Kreditexponering.....	45
Not 9 Derivat.....	45
Not 10 Kvittning av finansiella instrument.....	46
Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar.....	47
Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten.....	47
Not 13 Emitterade värdepapper.....	47
Not 14 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och övriga åtaganden.....	47
Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder.....	48
Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde.....	50
Not 17 Tillgångar och skulder i valuta.....	52
Not 18 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen.....	53
Not 19 Risk och likviditet.....	57
Not 20 Transaktioner med närstående.....	61
Not 21 Segmentinformation.....	61
Not 22 Händelser efter balansdagen.....	61
Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget.....	62
Information telefonkonferens, med mera.....	71
Revisorernas rapport avseende översiktlig granskning av delårsrapport.....	72
Aktiekursutveckling och övrig information.....	73

För definitioner och beräkning av alternativa nyckeltal, samt specifikationer av särskilda poster och engångsposter, hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Koncernen – Översikt

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Resultaträkning i sammandrag									
Räntenetto	7 862	7 904	-1%	7 587	4%	23 414	21 989	6%	29 766
Provisionsnetto	2 624	2 551	3%	2 355	11%	7 636	7 217	6%	9 718
Nettoresultat av finansiella transaktioner	186	290	-36%	243	-23%	605	1 107	-45%	1 271
Riskresultat försäkring	10	15	-33%	19	-47%	66	108	-39%	142
Övriga utdelningsintäkter	3	12	-75%	2	50%	17	15	13%	591
Andelar i intresseföretags resultat	10	2	400%	14	-29%	3	-16		14
Övriga intäkter	33	861	-96%	28	18%	946	102		172
Summa intäkter	10 728	11 635	-8%	10 248	5%	32 687	30 522	7%	41 674
Personalkostnader	-3 421	-3 363	2%	-3 134	9%	-10 001	-9 294	8%	-12 472
Övriga kostnader	-1 554	-1 644	-5%	-1 337	16%	-4 823	-4 177	15%	-5 889
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-181	-189	-4%	-140	29%	-542	-435	25%	-619
Summa kostnader	-5 156	-5 196	-1%	-4 611	12%	-15 366	-13 906	10%	-18 980
Resultat före kreditförluster	5 572	6 439	-13%	5 637	-1%	17 321	16 616	4%	22 694
Kreditförluster, netto	-230	-222	4%	-217	6%	-605	-599	1%	-1 683
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	2	3	-33%	4	-50%	9	11	-18%	14
Rörelseresultat	5 344	6 220	-14%	5 424	-1%	16 725	16 028	4%	21 025
Skatter	-1 238	-989	25%	-1 251	-1%	-3 384	-3 688	-8%	-4 923
Periodens resultat	4 106	5 231	-22%	4 173	-2%	13 341	12 340	8%	16 102
Balansräkning i sammandrag									
Utlåning till allmänheten	2 193 712	2 194 038	0%	2 040 589	8%	2 193 712	2 040 589	8%	2 065 761
- varav hypoteksutlåning	1 282 952	1 272 761	1%	1 202 314	7%	1 282 952	1 202 314	7%	1 222 436
- varav övrig utlåning	910 760	921 277	-1%	838 275	9%	910 760	838 275	9%	843 325
In- och upplåning från allmänheten	1 099 384	1 126 480	-2%	1 112 138	-1%	1 099 384	1 112 138	-1%	941 967
- varav hushåll	484 770	481 242	1%	442 778	9%	484 770	442 778	9%	444 942
Summa eget kapital	141 210	138 279	2%	138 951	2%	141 210	138 951	2%	141 604
Summa tillgångar	3 087 236	3 134 353	-2%	2 981 055	4%	3 087 236	2 981 055	4%	2 766 977
Nyckeltal i sammandrag									
Räntabilitet på eget kapital	12,1%	16,0%		12,9%		13,2%	12,7%		12,3%
K/I-tal	48,1%	44,7%		45,0%		47,0%	45,6%		45,5%
Resultat per aktie, kr	2,11	2,69		2,15		6,86	6,35		8,28
- efter utspädning	2,09	2,66		2,13		6,80	6,29		8,20
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	21,7%	21,4%		23,6%		21,7%	23,6%		22,7%
Total kapitalrelation, CRR	27,1%	28,3%		28,5%		27,1%	28,5%		28,3%

Koncernens utveckling

STRATEGISKA INITIATIV FÖR AFFÄRSUTVECKLING OCH EFFEKTIVISERING

Bakgrund

Handelsbankens affärsmodell ligger fast. Affärsmodellen fortsätter att baseras på decentralisering där kund- och kreditansvar finns på det lokala kontoret nära kunderna och där kunderna erbjuds personlig service när de önskar. En hörnpelare i affärsmodellen är en strikt riskkultur. Den lokala närvaron ger banken värdefull kunskap om varje lokal marknad och dess näringsliv. Samtidigt som de grundläggande principerna i bankens affärsmodell ligger fast, erbjuder den pågående digitaliseringen möjligheter till såväl ökad operativ effektivitet som ett förbättrat kunderbjudande. Banken genomför därför strategiska initiativ för affärsutveckling och effektivisering.

Inom ramen för dessa initiativ, pågår ett arbete för att erbjuda nya former av kundmötesplatser såsom distansrådgivning från kontor samt utveckling av kundgränssnitt som kan användas i flera länder. Helhetsrådgivning som omfattar kundens hela ekonomi ställer också nya krav på system för att presentera och simulera omfattande scenarier.

Ett annat område där betydande investeringar görs är inom infrastruktur för hantering av stora datamängder. Att säkerställa god tillgång till data, hanterad med högsta möjliga säkerhet, är ett centralt element i bankens affärsutveckling men också en anpassning till nya regelverkskrav.

Effektivisering

Åtgärder för att effektivisera verksamheten är ett naturligt och ständigt pågående arbete i Handelsbanken. Digitalisering ger nu möjligheter att öka denna effektivisering i banken.

Den aktuella projektportföljen innebär åtgärder som leder till effektivisering motsvarande minst 1 600 årsarbeten. Det bedöms ske i en förhållandevis jämn takt över de närmaste fyra åren. Bankens ambition är samtidigt att öka affärsvolymen i våra hemmamarknader vilket kan ställa krav på ökade resurser. Detta gäller särskilt i Storbritannien och Nederländerna.

Affärsutveckling

Samtidigt genomförs också strategiska initiativ för affärsutveckling som innebär att banken fortsätter att integrera digitala lösningar för kunderna med bankens lokala närvaro och möjlighet till personlig service. Målsättningen är att bankens privat- och företagskunder ska kunna erbjudas en helhetsrådgivning kring kundens hela ekonomi med hjälp av digitalt stöd. En sådan satsning har redan genomförts med goda resultat inom

investeringsrådgivning i Sverige och Finland, där ytterligare utveckling nu sker. Närmast kommer det inbegripa verktyg för rådgivning även inom pensionsområdet i anslutning till investeringsrådgivning. Rådgivningsverktyget kommer i nästa steg att införas i Norge. Antalet genomförda investeringsrådgivningsmöten på kontor i Sverige har ökat med 70% under 2018. Den administrativa tidsåtgången för dessa möten har samtidigt minskat tack vare nya digitala verktyg till kontorens och kundernas förfogande. Affärsinflödet i bankens fondprodukter har bland annat som en följd av rådgivningsmötena utvecklats positivt och dessa bidrar därför till att ytterligare öka bankens intjäning i sparaffären.

Arbete med ökad digitalisering med inriktning mot helhetsrådgivning pågår nu också inom bolåneaffären i Sverige och inom den breda företagsaffären. Bankens affärsmodell fortsätter att röna stor uppskattning från såväl privat- som företagskunderna på samtliga hemmamarknader. Olika kundnöjdhetsundersökningar, bl a SKI/EPSE, visar också att avståndet i flera fall ökar ytterligare till konkurrenterna. Med det utgångsläget och med de initiativ för affärsutveckling som bedrivs, ser banken goda möjligheter till god utväxling inom såväl bolåneaffären som den breda företagsaffären.

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Koncernens rörelseresultat ökade med 4% till 16 725 mkr (16 028). Justerat för engångsposter sjönk rörelseresultatet med -42 mkr. Räntabiliteten på eget kapital steg till 13,2% (12,7). Periodens resultat efter skatt ökade med 8% till 13 341 mkr (12 340) och resultatet per aktie uppgick till 6,86 kr (6,35). K/I-talet steg till 47,0% (45,6).

Kärnprimärkapitalrelationen uppgick till 21,7% (23,6).

Engångsposter och särskilda poster i rörelseresultatet

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Särskilda poster			
Benchmarkeffekten i Stadshypotek	-9	5	
Avsättning till vinstandelssystemet Oktogonen	-641	-635	1%
Rörliga ersättningar	-47	-54	-13%
Summa Särskilda poster	-697	-684	2%
Engångsposter			
Förändrad pensionsplan i den brittiska verksamheten	141	-	
Realisationsvinst från försäljning av aktier i UC AB	837	-	
Övergång till premiebaserad pensionsplan i den norska verksamheten	-	239	
Summa Engångsposter	978	239	
Summa	281	-445	

Intäkter

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Räntenetto	23 414	21 989	6%
<i>varav statliga avgifter</i>	-2 102	-1 520	38%
Provisionsnetto	7 636	7 217	6%
Nettoresultat av finansiella trans.	605	1 107	-45%
Övrigt	1 032	209	394%
Summa intäkter	32 687	30 522	7%

Intäkterna steg med 7% till 32 687 mkr (30 522). Under andra kvartalet sålde banken sina aktier i UC AB och resultateffekten uppgick till 837 mkr. Justerat för denna engångspost ökade intäkterna med 4%.

Valutakurseffekter påverkade intäkterna positivt med 594 mkr.

Räntenettot steg med 6% till 23 414 mkr (21 989). Justerat för den höjda resolutionsavgiften 2018 ökade räntenettot med 9%.

Av räntenettoförbättringen på 1 425 mkr förklarades 1 115 mkr av högre utlåningsvolym. Lägre utlåningsmarginaler i kontorsrörelsen minskade räntenettot med -181 mkr. Inlåningen ökade räntenettot med 431 mkr till följd av såväl stigande inlåningsvolym som förbättrade marginaler. Valutakurseffekter påverkade positivt med 449 mkr.

Avgiften till Resolutionsfonden uppgick till -1 868 mkr (-1 300). Resolutionsavgiften under 2018 är 0,125% av avgiftsunderlaget (0,09). Inklusivt avgifter till olika insättningsgarantier ökade statliga avgifter med -582 mkr till -2 102 mkr (-1 520). Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek påverkade räntenettoutvecklingen negativt med 14 mkr och uppgick till -9 mkr (5).

Medelvolymen utlåning till allmänheten ökade med 8%, eller 154 mdkr, till 2 162 mdkr (2 008), varav 37 mdkr förklarades av valutakurseffekter. Utlåningen till hushållssektorn steg med 7% till 1 132 mdkr (1 054) och företagsutlåningen ökade med 8% till 1 030 mdkr (954).

Medelvolymen in- och upplåning steg med 6% till 1 078 mdkr (1 020). Valutakurseffekterna påverkade medelvolymen positivt med 20 mdkr. Medelvolymen hushållsinlåning ökade med 11% till 461 mdkr (417), medan inlåningen från företag ökade med 2% till 617 mdkr (603).

Provisionsnettot ökade med 6% till 7 636 mkr (7 217). Fond, depå och övrig kapitalförvaltning steg med 421 mkr, eller 13%, till 3 556 mkr (3 135), samtidigt som courtageintäkterna minskade med 157 mkr, eller 23%, till 522 mkr (679). Ut- och inlåningsprovisionerna steg med 9% till 996 mkr (910) samtidigt som nettot från betalningar ökade med 5% till 1 455 mkr (1 386). Provisionsnettot från kortverksamheten ökade med 4% till 922 mkr (889). Valutakurseffekter påverkade provisionsnettot positivt med 112 mkr.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 605 mkr (1 107), främst till följd av ovanligt höga

intäkter i jämförelseperioden relaterade till marknads-turbulensen vid föregående årsskifte.

Övriga intäkter ökade till 1 032 mkr (209), vilket främst förklaras av att banken under andra kvartalet sålde sina aktier i UC AB med en positiv resultat effekt på 837 mkr.

Kostnader

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Personalkostnader	-10 001	-9 294	8%
<i>varav Oktogonen</i>	-641	-635	1%
<i>varav norsk pensionsplan</i>	-	239	
<i>varav brittisk pensionsplan</i>	141	-	
Övriga kostnader	-4 823	-4 177	15%
Av- och nedskrivningar	-542	-435	25%
Summa kostnader	-15 366	-13 906	10%

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Storbritannien och Nederländerna*	-2 913	-2 535	15%
Bolagisering i Storbritannien	-218	-21	
Ändrad pensionsplan, Norge och UK	141	239	-41%
Utvecklingskostnader	-1 482	-1 222	21%
Valutaeffekt	-308	-	
Övriga löpande kostnader	-10 586	-10 367	2%
Summa kostnader	-15 366	-13 906	10%

* Justerat för bolagiseringskostnader, valuta och ändrad pensionsplan.

Utvecklingskostnader

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Utvecklingsinvesteringar	-1 832	-1 559	18%
<i>varav personal</i>	-803	-683	18%
<i>varav övriga kostnader</i>	-1 029	-876	17%
Aktiveringar	546	486	12%
Utvecklingsinvesteringar efter aktiveringar	-1 286	-1 073	20%
Av- och nedskrivningar	-196	-149	32%
Utvecklingskostnader	-1 482	-1 222	21%

De totala kostnaderna ökade med 10% till -15 366 mkr (-13 906). Valutakurseffekter ökade kostnaderna med -308 mkr. Ökningen i totala kostnader är främst hänförlig till ökad utveckling, ökade satsningar i Storbritannien och Nederländerna samt förberedelser för dotterbolagsbildning i Storbritannien. Därutöver har banken fortsatt att förstärka sina kontrollfunktioner.

Utvecklingskostnaderna inklusive avskrivningar uppgick till -1 482 mkr (-1 222). För 2019 bedömer banken att utvecklingskostnaderna kommer att uppgå till cirka 2,1 – 2,2 mdkr.

Personalkostnaderna steg med 8% till -10 001 mkr (-9 294). Under första kvartalet gjordes en förändring av pensionsplanen i Storbritannien som gav en engångseffekt som sänkte personalkostnaderna med 141 mkr. Justerat för den förändringen samt för den engångseffekt som gav sänkt personalkostnad i Norge första kvartalet 2017,

ökade personalkostnaderna med 6%. Avsättningen till vinstandelsstiftelsen Oktogonen uppgick till -641 mkr (-635). De rörliga ersättningarna, inklusive sociala avgifter och lönebikostnader, sjönk till -47 mkr (-54). Personalkostnader hänförliga till bankens utveckling uppgick till -803 mkr (-683).

Genomsnittligt antal anställda ökade med 498 personer jämfört med motsvarande period föregående år till 12 289 medarbetare (11 791). Ökningen förklaras av den fortsatta expansionen i Storbritannien och Nederländerna, bankens ökade satsning på utveckling samt fortsatt uppbyggnad av kontrollfunktioner.

Övriga kostnader ökade med 15% till -4 823 mkr (-4 177), främst till följd av ökad utveckling samt de pågående förberedelserna av dotterbolagisering i Storbritannien. Utvecklingsinvesteringar inom övriga kostnader uppgick till -1 029 mkr (-876).

Bankens kostnader för förberedelser av dotterbolagiseringen i Storbritannien uppgick till -218 mkr (-21). Den tidigare gjorda bedömningen om en kostnadsnivå om -300 mkr för 2018 års arbete med dotterbolagiseringen kvarstår. Utöver det fortsätter banken att investera i utveckling i Storbritannien.

Avskrivningar ökade med 25% till -542 mkr (-435), varav -196 mkr (-149) avsåg avskrivningar kopplade till utveckling. De totala investeringarna i bankens utveckling uppgick till -1 832 mkr (-1 559). Aktiveringar ökade till 546 mkr (486).

De totala investeringarna i utveckling kan indelas i fyra huvudändamål: regelverksanpassningar, affärsutveckling, teknisk utveckling samt utveckling i bankens tillväxtmarknader. Fördelningen av investeringarna framgår av tabellen nedan. Under perioden har utvecklingsinvesteringar kopplade till regelverksanpassningar sjunkit något jämfört med samma period föregående år, medan de ökat för övriga ändamål.

Utvecklingsinvesteringar – per ändamål

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Regelverksanpassningar	-663	-680	-3%
Teknisk utveckling	-618	-499	24%
Affärsutveckling	-369	-304	21%
Storbritannien och Nederländerna	-182	-75	143%
Övrigt	-	-1	
Summa utvecklingsinvesteringar	-1 832	-1 559	18%

Kreditförluster

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Kreditförluster, netto	-605	-599	6
Kreditförlustnivå i % av utlåning (IFRS 9)	0,04		
Kreditförlustnivå i % av utlåning (IAS 39)		0,04	

Kreditförlusterna var i stort sett oförändrade och uppgick till -605 mkr (- 599), varav -605 mkr var hänförligt till utlåning till allmänheten. Kreditförlustnivån enligt IFRS 9 uppgick till 0,04% (0,04% jan-sep 2017 enligt IAS 39).

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet minskade med 14% till 5 344 mkr (6 220). Justerat för engångsposten relaterad till försäljningen av aktierna i UC AB minskade rörelseresultatet med 1%. Periodens resultat efter skatt sjönk med 22% till 4 106 mkr (5 231). Skatten under jämförelsekvartalet påverkades positivt av en engångspost om 285 mkr. Resultatet per aktie sjönk till 2,11 kr (2,69) och räntabiliteten på eget kapital minskade till 12,1% (16,0).

K/I-talet steg till 48,1% (44,7).

Engångsposter och särskilda poster i rörelseresultatet

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Särskilda poster			
Benchmarkeffekten i Stadshypotek	1	25	-96%
Avsättning till vinstandelsystemet			
Oktogonen	-201	-207	-3%
Rörliga ersättningar	-18	-20	-10%
Summa Särskilda poster	-218	-202	8%
Engångsposter			
Realisationsvinst från försäljning av aktier i UC AB	-	837	
Summa Engångsposter	-	837	
Summa	-218	635	

Intäkter

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Räntenetto	7 862	7 904	-1%
varav statliga avgifter	-701	-706	-1%
Provisionsnetto	2 624	2 551	3%
Nettoreultat av finansiella trans.	186	290	-36%
Övrigt	56	890	-94%
Summa intäkter	10 728	11 635	-8%

Intäkterna minskade med 8% till 10 728 mkr (11 635).

Justerat för engångsposten relaterad till försäljningen av aktierna i UC AB var minskningen knappt 1%.

Valutakurseffekter hade en marginell positiv inverkan om 2 mkr.

Räntenettet minskade något till 7 862 mkr (7 904). Högre utlåningsvolymen bidrog positivt med 72 mkr samtidigt som utlåningsmarginalerna minskade och påverkade negativt med -42 mkr. Räntenettet från inlåningen steg med 48 mkr som en följd av såväl högre volymer som förbättrade marginaler. Det faktum att tredje kvartalet har en kalenderdag mer än jämförelsekvartalet, ökade räntenettet med 37 mkr.

Valutakurseffekterna var marginella. Statliga avgifter minskade med -5 mkr till -701 mkr (-706). Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek påverkade räntenettoutvecklingen negativt med -24 mkr och uppgick till 1 mkr (25). Resterande del av räntenettoförändringen förklaras i huvudsak av högre upplåningskostnader i kombination med högre aktivitet i upplåningsmarknaden.

Medelvolymen utlåning till allmänheten ökade med 1%, eller 23 mdkr, till 2 199 mdkr (2 176). Valutakurseffekterna var marginella och ökade medelvolymen med 1 mdkr. Hushållsutlåningen steg med 1% till 1 151 mdkr (1 136) och även företagsutlåningen ökade med 1% till 1 049 mdkr (1 040). Utlåning till stora företag kan fluktuera inom kvartalen och mot slutet av tredje kvartalet sjönk volymerna storföretagsutlåning vilket påverkade ultimovolym-siffran negativt. Den totala medelvolymen in- och upplåning ökade med 2% till 1 094 mdkr (1 075). Valutakurseffekter påverkade medelvolymen positivt med 1 mdkr. Hushållsinlåningen steg med 3% och medelvolymen företagsinlåning ökade med 1%.

Provisionsnettot ökade med 3% till 2 624 mkr (2 551). Fond, depå och övrig kapitalförvaltning svarade för 47 mkr av ökningen och steg med 4% till 1 235 mkr (1 188). Nettot av betalningsprovisionerna steg med 71 mkr och uppgick till 542 mkr (471), där nettot av kortprovisionerna uppgick till 356 mkr (291). Courtageintäkterna minskade med 13 mkr till 164 mkr (177).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 186 mkr (290). Nedgången förklaras bland annat av säsongeffekter till följd av lägre kundaktivitet under semestermånaderna, men även till följd av ett högre latent kapitaltillskott till försäkringstagarna i Handelsbanken Liv.

Övriga intäkter minskade till 56 mkr (890), främst till följd av försäljning av aktier i UC AB föregående kvartal.

Kostnader

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Personalkostnader	-3 421	-3 363	2%
<i>varav Oktogonen</i>	-201	-207	-3%
Övriga kostnader	-1 554	-1 644	-5%
Av- och nedskrivningar	-181	-189	-4%
Summa kostnader	-5 156	-5 196	-1%

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Storbritannien och Nederländerna*	-1 043	-1 033	1%
Bolagisering i Storbritannien	-69	-70	-1%
Utvecklingskostnader	-444	-488	-9%
Övriga löpande kostnader	-3 600	-3 606	0%
Summa kostnader	-5 156	-5 196	-1%

* Justerat för bolagiseringskostnader, valuta och ändrad pensionsplan.

Utvecklingskostnader

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Utvecklingsinvesteringar	-521	-657	-21%
<i>varav personal</i>	-228	-290	-21%
<i>varav övriga kostnader</i>	-293	-367	-20%
Aktiveringar	147	234	-37%
Utvecklingsinvesteringar efter aktiveringar	-374	-423	-12%
Av- och nedskrivningar	-70	-65	8%
Utvecklingskostnader	-444	-488	-9%

De totala kostnaderna minskade med 1% till -5 156 mkr (-5 196). Valutakurseffekterna var försumbara. Utvecklingskostnaderna, inklusive avskrivningar, minskade till -444 mkr (-488).

Personalkostnaderna ökade med 2% till -3 421 mkr (-3 363). Avsättningen till vinstandelsstiftelsen Oktogonen uppgick till -201 mkr (-207). Periodens avsättning till rörliga ersättningar uppgick till -18 mkr (-20). Personalkostnader hänförliga till bankens utveckling uppgick till -228 mkr (-290).

Genomsnittligt antal anställda ökade till 12 583 medarbetare (12 219), till följd av ökad expansion i Storbritannien och Nederländerna men också ökat antal anställda på koncernens IT-avdelning samt avdelningen mot finansiell kriminalitet.

Övriga kostnader minskade med 5% till -1 554 mkr (-1 644) och inom utvecklingsinvesteringar sjönk de till -293 mkr (-367).

Avskrivningarna minskade till -181 mkr (-189), varav -70 mkr (-65) avsåg avskrivningar kopplade till utveckling.

De totala investeringarna i bankens utveckling minskade till -521 mkr (-657). Aktiveringarna sjönk till 147 mkr (234). Aktiveringsgraden kan variera mellan kvartalen beroende av karaktären på de projekt som utvecklingen avser.

Kreditförluster

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.
Kreditförluster, netto	-230	-222	8
Kreditförlustnivå i % av utlåning (IFRS 9)	0,04	0,05	

Kreditförlusterna uppgick till -230 mkr (-222), varav -229 mkr (-242) var hänförligt till utlåning till allmänheten. Kreditförlustnivån uppgick till 0,04% (0,05). Den underliggande kreditkvaliteten var fortsatt stabil.

Skatter

Skattesatsen i det tredje kvartalet uppgick till 23,2% (15,9). Den av Riksdagen beslutade bolagsskattesänkningen i Sverige medförde under jämförelsekvartalet en positiv engångseffekt om 4,6%-enheter på

skattesatsen som en följd av omvärdering av uppskjutna skattefordringar och skatteskulder.

HANDELSBANKENS BRITTISKA DOTTERBOLAG

Processen med att överföra verksamheten i Handelsbanken Storbritannien till det nybildade dotterbolaget Handelsbanken plc fortlöper enligt plan. Målsättningen är att överföra verksamheten till Handelsbanken plc så snart som möjligt efter att erforderliga myndighets-tillstånd erhållits, dock senast den 29 mars 2019. Handelsbanken plc kommer att bedriva sin verksamhet gentemot bankens brittiska kunder enligt samma principer som banken gör idag. Banken bedömer att de investeringar som nu genomförs i Storbritannien lägger grunden för en fortsatt långsiktig och lönsam utveckling av verksamheten med en högre effektivitet än vad som är möjlig idag.

HANDELSBANKEN I BALTIKUM

Handelsbanken har ett kontor vardera i Tallinn, Riga och Vilnius som öppnades 2006, 2008 respektive 2009. Huvuddelen av den baltiska verksamheten finns i Tallinn. Förutom några enstaka statligt ägda bolag, betjänar kontoren enbart hemmamarknadskunder med verksamhet i Baltikum. Banken har inga så kallade non-resident-kunder i Baltikum. Den totala balansomslutningen i de tre baltiska länderna är cirka 2 mdkr och antalet anställda totalt är cirka 30 personer.

FINANSIERING OCH LIKVIDITET

De internationella upplåningsmarknaderna har gradvis under året kommit att präglas av något större osäkerhet. Banken har mot den bakgrunden valt att ha en förhållandevis hög emissionsaktivitet och förlängt löptiden på sin upplåning något. Emissionsvolymen av obligationer ökade under niomånadersperioden till 196 mdkr (109), varav 125 mdkr (87) i säkerställda obligationer, 55 mdkr (22) i seniora obligationer och 16 mdkr (0) i tidsbundna förlagslån. Banken emitterade under tredje kvartalet ett 10½-årigt förlagslån i euro med första återbetalningstidpunkt efter 5½ år.

Banken har stora volymer likvida medel, hypotekslån och andra tillgångar som inte är pantsatta och som därmed utgör ett skydd för bankens seniora långivare. Kvoten mellan icke pantsatta tillgångar och all icke säkerställd marknadsfinansiering uppgick vid periodens slut till 227% (224 vid utgången av 2017).

Banken har en stark likviditetssituation. Kassamedel och likvida tillgångar placerade i centralbanker uppgick till 406 mdkr (489) och volymen likvida obligationer och övriga likvida tillgångar uppgick till 188 mdkr (163).

Koncernens Liquidity Coverage Ratio (LCR), beräknat enligt EU-kommissionens delegerade akt, uppgick vid kvartalets slut till 161% (146). Net stable funding ratio (NSFR) uppgick vid kvartalets slut till 103% (103).

KAPITAL

Bankens mål är att kärnprimärkapitalrelationen under normala förhållanden ska överstiga det kärnprimärkapitalbehov som Finansinspektionen kommunicerar till banken med 1-3 procentenheter.

Kärnprimärkapitalrelationen uppgick vid utgången av det tredje kvartalet till 21,7%. Banken bedömer att Finansinspektionens kärnprimärkapitalkrav vid samma tidpunkt uppgick till 19,6%. Bankens kapitalisering låg därmed inom målintervallet.

Finansinspektionen har beslutat att från den 31 december 2018 införa ett riskviktsgolv i Pelare 1 om 25% för svenska bolåneexponeringar. Motsvarande riskviktsgolv finns nu som ett buffertkrav i Pelare 2. Det nominella kapitalkrav som Finansinspektionen ställer på banken kommer endast förändras marginellt som en följd av beslutet. Riskexponeringsbeloppet kommer däremot att öka och de olika kapitalrelationerna gällande såväl kapitalsituation som kapitalkrav minskar som en följd av det. Baserat på det tredje kvartalets balansräkning, innebär det att bankens kärnprimärkapitalrelation skulle vara 16,7% med riskviktsgolvet infört i Pelare 1. Bedömningen av kärnprimärkapitalkravet är att det skulle uppgå till 15,1%.

Finansinspektionen har också beslutat att höja den svenska kontracykliska bufferten från 2,0% till 2,5%. Höjningen träder i kraft den 19 september 2019. Tillsammans med beslutade höjningar av den kontracykliska bufferten ibland annat Danmark och Storbritannien, innebär detta för banken ett samlat kärnprimärkapitalkrav som stiger med drygt 0,3 procentenheter från tredje kvartalet 2019.

Kapitalsituationen 30 september 2018 jämfört med 30 september 2017

mkr	30 sep 2018	30 sep 2017	För- ändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	21,7%	23,6%	-1,9
Total kapitalrelation, CRR	27,1%	28,5%	-1,4
Riskexponeringsbelopp, CRR	547 977	507 413	8%
Kärnprimärkapital	118 784	119 511	-1%
Total kapitalbas	148 669	144 569	3%
Kapitalkrav, Basel I-golv		101 996	
Total kapitalbas, Basel I-golv		146 815	

Kapitalbasen uppgick till 149 mdkr (145) och bankens totala kapitalrelation uppgick till 27,1% (28,5).

Kärnprimärkapitalet uppgick till 119 mdkr (120) samtidigt som kärnprimärkapitalrelationen uppgick till 21,7% (23,6).

Periodens resultat efter avdragen samt upparbetad utdelning minskade kärnprimärkapitalrelationen med -0,5 procentenheter. Detta som en följd av att utdelningsandelen för 2017 på 91% används för avdraget av upparbetad utdelning för de första nio månaderna 2018.

Högre utlåningsvolymerna minskade kärnprimärkapitalrelationen med -0,2 procentenheter. Kundmigration i låneportföljen påverkade med -0,4 procentenheter. Nettoeffekten av olika risknivåer på in- och utflöden i utlåningsportföljen, så kallad volymmigration, gjorde att kärnprimärkapitalrelationen ökade med 0,2 procentenheter.

Införandet av nya riskviktsgolv i Pelare 1 för Special Property Lending i Storbritannien under första kvartalet minskade kärnprimärkapitalrelationen med -0,4 procentenheter.

Valutakurseffekter hade ingen påverkan på kärnprimärkapitalrelationen. Förändringen i pensionsnettot påverkade negativt med -0,1 procentenhet som en följd av att diskonteringsräntan för svenska pensionsförpliktelser sänkts till 2,0% (2,3). Övriga effekter netto var -0,5 procentenheter.

Kapitalsituationen 30 september 2018 jämfört med 30 juni 2018

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	För- ändr.
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	21,7%	21,4%	0,3
Total kapitalrelation, CRR	27,1%	28,3%	-1,2
Risikexponeringsbelopp, CRR	547 977	553 762	-1%
Kärnprimärkapital	118 784	118 404	0%
Total kapitalbas	148 669	156 455	-5%

Kapitalbasen uppgick till 149 mdkr (156) och den totala kapitalrelationen var 27,1% (28,3). Kärnprimärkapitalet uppgick till 119 mdkr (118) och kärnprimärkapitalrelationen uppgick till 21,7% (21,4). Periodens resultat, efter avdrag för upparbetad utdelning, hade ingen inverkan på kärnprimärkapitalrelationen. Detta som en följd av att utdelningsandelen för 2017 på 91% används för avdraget av upparbetad utdelning.

Nettoeffekten av kund- och volymmigration påverkade positivt med 0,1 procentenhet. Förändringen av pensionsnettot ökade kärnprimärkapitalrelationen med 0,3 procentenheter främst på grund av ökat värde på pensionstillgångar samtidigt som diskonteringsräntan för svenska pensionsförpliktelser var oförändrad.

Valutakurseffekter var neutrala och nettoeffekten av övriga faktorer minskade kärnprimärkapitalrelationen med -0,1 procentenhet.

Ekonomiskt kapital och tillgängliga finansiella resurser
Bankens interna bedömning av kapitalbehovet utgår från bankens kapitalkrav, stresstester samt bankens modell för ekonomiskt kapital (Economic Capital, EC). Detta ställs i relation till bankens tillgängliga finansiella resurser (Available Financial Resources, AFR). Den av styrelsen fastställda målsättningen är att kvoten mellan AFR och EC för koncernen ska överstiga 120%. Vid utgången av tredje kvartalet uppgick EC för koncernen till 63,2 mdkr och AFR till 174,8 mdkr. Kvoten mellan AFR och EC var därmed 277%. För konsoliderad situation uppgick EC till 35,8 mdkr och AFR till 172,4 mdkr.

Rating

Handelsbankens lång- och kortfristiga seniora rating var under kvartalet oförändrad hos de ratinginstitut som följer banken, vilket framgår av nedanstående tabell. Moody's nedgraderade bankens AT1-instrument till Baa3 som en följd av de nya kärnprimärkapitalrelationerna från kommande årsskifte. En rating om Baa3 innebär fortfarande Investment Grade för bankens AT1-instrument.

	Långfristig	Kortfristig	Counterparty risk rating
Standard & Poor's	AA-	A-1+	AA-
Fitch	AA	F1+	
Moody's	Aa2	P-1	Aa1
DBRS	AA (low)		

HÄNDELSE EFTER PERIODENS SLUT

Anders Bouvin har meddelat Handelsbankens styrelse att han önskar gå i pension den 31 augusti 2019 och då lämna sin befattning som bankens VD och koncernchef. Styrelsen har den 23 oktober accepterat hans önskemål. Processen att rekrytera ny verkställande direktör och koncernchef för Svenska Handelsbanken AB (publ) inleds omedelbart.

Koncernen – Segment

mkr	Hemmamarknader								Just. & elim.	Koncernen Jan-sep 2018
	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt		
Räntenetto	12 749	4 089	1 290	981	2 860	499	341	605		23 414
Provisionsnetto	3 003	520	349	370	307	121	2 941	25		7 636
Nettoresultat av finansiella transaktioner	503	156	79	39	74	12	604	-862		605
Riskresultat försäkring							66			66
Andelar i intresseföretags resultat								3		3
Övriga intäkter	42	0	8	13	5	1	14	880		963
Summa intäkter	16 297	4 765	1 726	1 403	3 246	633	3 966	651		32 687
Personalkostnader	-2 667	-1 424	-548	-322	-627	-264	-1 708	-2 386	-55	-10 001
Övriga kostnader	-821	-625	-135	-138	-189	-68	-714	-2 133		-4 823
Internt köpta och sålda tjänster	-2 552	-579	-269	-268	-339	-86	43	4 050		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-50	-54	-7	-16	-12	-12	-93	-298		-542
Summa kostnader	-6 090	-2 682	-959	-744	-1 167	-430	-2 472	-767	-55	-15 366
Resultat före kreditförluster	10 207	2 083	767	659	2 079	203	1 494	-116	-55	17 321
Kreditförluster, netto	-141	-95	7	-100	-301	13	12	0		-605
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	4	-1	3	0	3	-	0	0		9
Rörelseresultat	10 070	1 987	777	559	1 781	216	1 506	-116	-55	16 725
Resultatutdelning	1 421	24	54	143	88	2	-1 732	-		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	11 491	2 011	831	702	1 869	218	-226	-116	-55	16 725
Interna intäkter*	-396	-953	-233	-212	-2 088	-245	-2 147	6 274		

mkr	Hemmamarknader								Just. & elim.	Koncernen Jan-sep 2017
	Sverige	Stor- britannien	Danmark	Finland	Norge	Neder- länderna	Capital Markets	Övrigt		
Räntenetto	12 323	3 414	1 275	884	2 713	402	356	622		21 989
Provisionsnetto	3 288	437	318	344	306	100	2 385	39		7 217
Nettoresultat av finansiella transaktioner	496	140	71	34	69	7	784	-494		1 107
Riskresultat försäkring							108			108
Andelar i intresseföretags resultat							2	-18		-16
Övriga intäkter	34	1	12	14	11	1	12	32		117
Summa intäkter	16 141	3 992	1 676	1 276	3 099	512	3 645	181		30 522
Personalkostnader	-2 580	-1 366	-495	-289	-378	-213	-1 673	-2 144	-156	-9 294
Övriga kostnader	-826	-355	-108	-132	-161	-58	-649	-1 888		-4 177
Internt köpta och sålda tjänster	-2 297	-440	-247	-223	-306	-69	29	3 553		
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-62	-47	-10	-13	-11	-8	-61	-184	-39	-435
Summa kostnader	-5 765	-2 208	-860	-657	-856	-348	-2 354	-663	-195	-13 906
Resultat före kreditförluster	10 376	1 784	816	619	2 243	164	1 291	-482	-195	16 616
Kreditförluster, netto	-141	-183	-94	-6	-121	1	-55			-599
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-1	11	0	1	-	0	0		11
Rörelseresultat	10 235	1 600	733	613	2 123	165	1 236	-482	-195	16 028
Resultatutdelning	946	24	69	107	64	2	-1 212	-		
Rörelseresultat efter resultatutdelning	11 181	1 624	802	720	2 187	167	24	-482	-195	16 028
Interna intäkter*	385	-809	-244	-255	-1 834	-182	-2 065	5 004		

* Interna intäkter som ingår i Summa intäkter består av intäkter från transaktioner mellan andra rörelsesegment och Övrigt. Eftersom ränteintäkter och räntekostnader redovisas netto som intäkt innebär det att interna intäkter bland annat innehåller nettot av intern finansieringskostnad mellan segmenten och Övrigt.

Segmenten utgörs av Handelsbanken Sverige, Handelsbanken Storbritannien, Handelsbanken Danmark, Handelsbanken Finland, Handelsbanken Norge och Handelsbanken Nederländerna samt av Handelsbanken Capital Markets. I segmentens resultaträkningar ingår

interna poster såsom interna räntor, provisioner och ersättningar för interna tjänster huvudsakligen enligt självkostnadsprincipen. Den del av Handelsbanken Capital Markets rörelseresultat som inte innehåller risktagande resultatutdelas till kundansvarigt kontor.

Handelsbanken Sverige

Handelsbanken Sverige består av kontorsrörelsen i fem regionbanker samt av Handelsbanken Finans, Ecster och Stadshypoteks verksamheter i Sverige. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 402 kontor och mötesplatser i hela Sverige. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	4 232	4 276	-1%	4 301	-2%	12 749	12 323	3%	16 694
Provisionsnetto	1 055	989	7%	1 113	-5%	3 003	3 288	-9%	4 434
Nettoresultat av finansiella transaktioner	164	190	-14%	173	-5%	503	496	1%	663
Övriga intäkter	6	4	50%	7	-14%	42	34	24%	49
Summa intäkter	5 457	5 459	0%	5 594	-2%	16 297	16 141	1%	21 840
Personalkostnader	-887	-879	1%	-876	1%	-2 667	-2 580	3%	-3 465
Övriga kostnader	-260	-288	-10%	-268	-3%	-821	-826	-1%	-1 180
Internt köpta och sålda tjänster	-819	-865	-5%	-732	12%	-2 552	-2 297	11%	-3 168
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-17	-16	6%	-18	-6%	-50	-62	-19%	-79
Summa kostnader	-1 983	-2 048	-3%	-1 894	5%	-6 090	-5 765	6%	-7 892
Resultat före kreditförluster	3 474	3 411	2%	3 700	-6%	10 207	10 376	-2%	13 948
Kreditförluster, netto	5	-31		-42		-141	-141	0%	-210
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	1	2	-50%	0		4	0		2
Rörelseresultat	3 480	3 382	3%	3 658	-5%	10 070	10 235	-2%	13 740
Resultatutdelning	491	487	1%	322	52%	1 421	946	50%	1 257
Rörelseresultat efter resultatutdelning	3 971	3 869	3%	3 980	0%	11 491	11 181	3%	14 997
Interna intäkter	-29	-305	90%	219		-396	385		601
K/I-tal, %	33,3	34,4		32,0		34,4	33,7		34,2
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				0,01			0,02		0,02
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	0,00	0,01				0,02			
Allokerat kapital	79 011	75 137	5%	78 083	1%	79 011	78 083	1%	79 964
Räntabilitet på allokerat kapital, %	15,7	16,1		15,9		15,4	15,4		15,3
Medelantal anställda	4 229	4 031	5%	4 232	0%	4 106	4 076	1%	4 078
Antal kontor	402	407	-1%	422	-5%	402	422	-5%	420

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, mdkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Utlåning till allmänheten*									
Hushåll	832	824	1%	788	6%	823	776	6%	782
varav Hypotekslån	785	776	1%	738	6%	775	726	7%	732
Företag	515	509	1%	491	5%	509	485	5%	488
varav Hypotekslån	303	298	2%	285	6%	298	280	6%	283
Totalt	1 347	1 333	1%	1 279	5%	1 332	1 261	6%	1 270
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	351	343	2%	325	8%	343	316	9%	321
Företag	242	243	0%	232	4%	243	226	8%	229
Totalt	593	586	1%	557	6%	586	542	8%	550

* Exklusive utlåning till Riksgälden.

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 165 mkr till 10 070 mkr (10 235) och räntabiliteten uppgick till 15,4% (15,4).

Räntenettet ökade med 3%, eller 426 mkr, till 12 749 mkr (12 323). Högre utlåningsvolymerna ökade räntenettet med 606 mkr medan utlåningsmarginalerna påverkade räntenettet med -63 mkr. Räntenettet från inlåningen förbättrades med 114 mkr, främst förklarad av högre volymer. De statliga avgifterna ökade med 261 mkr och uppgick till -1 039 mkr (-778), varav avgifter till Resolutionsfonden ökade till -859 mkr (-609).

Provisionsnettot minskade med 9%, eller 285 mkr, till 3 003 mkr (3 288), där fondprovisionerna minskade med 247 mkr till 655 mkr (902). Från och med 2018 redovisas provisioner enligt de nya reglerna för värdepappersmarknaden – MiFID 2. Som en konsekvens av detta var de fondprovisioner, som kontoren erhåller som distributionsersättning från fondbolaget, 366 mkr lägre jämfört med tidigare år. Motsvarande provisioner redovisas istället i segmentet Capital Markets och återfinns i segmentet Handelsbanken Sverige på raden för resultatutdelning. Justerat för den ändrade modellen, ökade fondprovisionerna med 13%. Även courtage-intäkterna från den diskretionära förvaltningen var lägre som en konsekvens av MiFID 2.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 503 mkr (496).

De totala kostnaderna steg med 6% till -6 090 mkr (-5 765). Personalkostnaderna steg med 3% till -2 667 mkr (-2 580). Medelantalet anställda ökade med 1% till 4 106 (4 076).

Arbetet med att effektivisera och digitalisera administration och rutinarbete fortgår. Banken har inlett ett arbete med att använda artificiell intelligens (AI) för den omfattande eftergranskningen som sker av investeringsrådgivning. Det digitala stödet för investeringsrådgivning har också förbättrats. Tillsammans har detta lett till att nedlagd arbetstid per rådgivningsmöte minskat, samtidigt som antalet rådgivningar ökat med 70% jämfört med föregående år, och att affärsvolymerna har ökat.

Kostnaderna för internt köpta och sålda tjänster ökade med 11% till -2 552 mkr (-2 297), främst till följd av ökade kostnader för utveckling.

K/I-talet uppgick till 34,4% (33,7).

Kreditförlusterna uppgick till -141 mkr (-141) och kreditförlustnivån enligt IFRS 9 uppgick till 0,02% (0,02 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

Precis som tidigare år konstaterade SKI, Svenskt Kvalitetsindex, i sin stora undersökning att "Bäst bland de stora bankerna är Handelsbanken". Undersökningen slår fast att "de aktörer som lyckas kombinera det digitala med det personliga belönas med nöjdare kunder". Av privatkunderna fick Handelsbanken

indexvärdet 72,3, vilket innebar att avståndet till såväl branschsnittet som till övriga tre stora banker ökade jämfört med föregående år. Övriga stora banker låg i intervallet 58,5 – 65,7. Av företagskunderna fick Handelsbanken indexvärdet 67,7, att jämföras med de övriga större bankerna som låg mellan 56,6 – 61,9.

För sjunde respektive åttonde året i rad fick Handelsbanken utmärkelserna Sveriges småföretagsbank och Årets affärsbank i Finansbarometerns årliga undersökning. Även i år visade undersökningen att företagskunderna uppskattar Handelsbankens unika affärsmodell.

Handelsbanken fortsätter att ha stora inflöden av nya affärsvolymerna i Sverige – såväl avseende sparande som utlåning. Nysparandet i bankens fonder i Sverige uppgick till 13,5 mdkr (16,1), vilket motsvarade en marknadsandel på 35%. Samtidigt ökade inlåningen; statistik, som finns tillgänglig fram till och med augusti månad, visade att under årets åtta första månader gick 23% av nettoökningen av hushållsinlåningen i Sverige in på konton i Handelsbanken.

Medelvolymerna hypotekslåning till privatpersoner växte med 7% till 775 mdkr (726), samtidigt som inlåningen från hushåll växte med 9% till 343 mdkr (316). Medelvolymerna utlåning till företag steg med 5% till 509 mdkr (485), medan inlåningen från företag ökade med 8% till 243 mdkr (226).

Under tredje kvartalet öppnades två nya kontor samtidigt som sju kontor slogs samman med närliggande större kontor. Därmed hade Handelsbanken 391 kontor och elva mötesplatser i Sverige, det vill säga totalt 402 kontor och mötesplatser (422).

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet ökade med 3% till 3 480 mkr (3 382) och räntabiliteten uppgick till 15,7% (16,1).

Räntenettet minskade med 1% till 4 232 mkr (4 276). Ökade utlåningsvolymerna bidrog positivt med 40 mkr samtidigt som utlåningsmarginalerna sjönk med 18 mkr. Räntenettet från inlåningen ökade med 9 mkr. Statliga avgifter belastade räntenettet med -346 mkr (-349). Den så kallade benchmarkeffekten i Stadshypotek påverkade räntenettoutvecklingen negativt med -24 mkr och uppgick till 1 mkr (25). Bruttomarginalen på hypoteksstocken, före kostnader för rådgivning och administration, minskade marginellt och uppgick till 1,05% (1,06).

Såväl in- som utlåningsvolymerna ökade med 1%.

Provisionsnettot ökade med 7% till 1 055 mkr (989), främst till följd av förbättrat resultat från betalningar.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 164 mkr (190).

Kostnaderna minskade med 3% till -1 983 mkr (-2 048). Personalkostnaderna steg med 1% som ett resultat av att medelantalet anställda ökade till följd av tillfälligt anställd semesterpersonal.

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar och uppgick till 5 mkr (-31).

Handelsbanken Storbritannien

Handelsbanken Storbritannien består av den brittiska kontorsrörelsen med fem regionbanker samt av kapitalförvaltaren Heartwood. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbankerna tillhandahåller banktjänster på 208 kontor i hela Storbritannien.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	1 419	1 388	2%	1 157	23%	4 089	3 414	20%	4 659
Provisionsnetto	179	174	3%	147	22%	520	437	19%	602
Nettoresultat av finansiella transaktioner	52	50	4%	46	13%	156	140	11%	127
Övriga intäkter	0	0	0%	1	-100%	0	1	-100%	3
Summa intäkter	1 650	1 612	2%	1 351	22%	4 765	3 992	19%	5 391
Personalkostnader	-533	-528	1%	-452	18%	-1 424	-1 366	4%	-1 828
Övriga kostnader	-204	-213	-4%	-117	74%	-625	-355	76%	-549
Internt köpta och sålda tjänster	-204	-197	4%	-139	47%	-579	-440	32%	-595
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-17	-19	-11%	-15	13%	-54	-47	15%	-63
Summa kostnader	-958	-957	0%	-723	33%	-2 682	-2 208	21%	-3 035
Resultat före kreditförluster	692	655	6%	628	10%	2 083	1 784	17%	2 356
Kreditförluster, netto	-42	-28	50%	-148	-72%	-95	-183	-48%	-739
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	-1		0	0%	-1	-1	0%	-1
Rörelseresultat	650	626	4%	480	35%	1 987	1 600	24%	1 616
Resultatutdelning	9	8	13%	9	0%	24	24	0%	35
Rörelseresultat efter resultatutdelning	659	634	4%	489	35%	2 011	1 624	24%	1 651
Interna intäkter	-338	-331	-2%	-225	-50%	-953	-809	-18%	-935
K/I-tal, %	57,7	59,1		53,2		56,0	55,0		55,9
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				0,30			0,12		0,38
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	0,08	0,05				0,06			
Allokerat kapital	13 469	13 286	1%	12 519	8%	13 469	12 519	8%	13 106
Räntabilitet på allokerat kapital, %	15,3	14,9		12,2		15,8	13,5		10,2
Medelantal anställda	2 274	2 228	2%	2 073	10%	2 219	2 029	9%	2 045
Antal kontor	208	208	0%	207	0%	208	207	0%	208

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Medelvolymer, m GBP									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	6 606	6 501	2%	6 210	6%	6 508	6 066	7%	6 127
Företag	13 870	13 610	2%	12 411	12%	13 576	12 060	13%	12 264
Totalt	20 476	20 111	2%	18 621	10%	20 084	18 126	11%	18 391
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	4 726	4 519	5%	3 965	19%	4 527	3 622	25%	3 775
Företag	9 091	8 971	1%	9 113	0%	8 971	8 481	6%	8 654
Totalt	13 817	13 490	2%	13 078	6%	13 498	12 103	12%	12 429

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 24%, eller 387 mkr, till 1 987 mkr (1 600). Valutakurseffekter påverkade rörelseresultatet positivt och uttryckt i lokal valuta ökade rörelseresultatet med 18%. Räntabiliteten förbättrades till 15,8% (13,5).

Intäkterna steg med 19% till 4 765 mkr (3 992).

Uttryckt i lokal valuta steg intäkterna med 13%.

Räntenettet förbättrades med 20%, eller 675 mkr, till 4 089 mkr (3 414). Valutakurseffekter påverkade räntenettet positivt med 184 mkr och i lokal valuta ökade räntenettet med 14%. Ökade utlåningsvolymerna bidrog med 262 mkr och större inlåningsvolymerna med 68 mkr. Förbättrade inlåningsmarginaler ökade räntenettet med 227 mkr. Marginalerna på utlåning till hushåll sjönk med 97 mkr medan utlåningsmarginalerna mot företag förbättrades med 35 mkr. Statliga avgifter ökade med 45 mkr och uppgick till -176 mkr (-131).

Provisionsnettot ökade med 19% till 520 mkr (437), bland annat till följd av högre betalnings- samt utlåningsprovisioner. Kapital- och rådgivningsprovisionerna i Heartwood Wealth Management steg med 17% till 238 mkr (203).

Personalkostnaderna ökade med 4%, eller 58 mkr.

Under första kvartalet 2018 gjordes en förändring av pensionsplanen i Storbritannien som medförde en positiv engångseffekt om 141 mkr. Justerat för detta steg personalkostnaderna med 199 mkr, eller 15%. Av ökningen förklarades 75 mkr av försvagningen av den svenska kronan. Medelantalet anställda ökade med 9% till 2 219 medarbetare (2 029).

Övriga kostnader steg med 416 mkr till -1 258 mkr (-842). Valutakurseffekter påverkade de övriga kostnaderna med -42 mkr. Under niomånadersperioden belastades resultatet i Handelsbanken Storbritannien med -199 mkr (-21) i kostnader för utveckling och övrigt förberedelsearbete för bolagiseringen.

Kreditförlusterna sjönk till -95 mkr (-183) och kreditförlustnivån (IFRS 9) uppgick till 0,06%, att jämföras med 0,12% (IAS 39) motsvarande period föregående år.

Etablering av Handelsbanken plc

Processen med att överföra verksamheten i Handelsbanken Storbritannien till det nybildade dotterbolaget Handelsbanken plc fortlöper enligt plan. Målsättningen är att överföra verksamheten till Handelsbanken plc så snart erforderliga myndighets-tillstånd erhållits och sanktionerats av domstol. Överföringen kommer dock senast att ske den 29 mars 2019. Under 2019 förväntas kostnaderna för bolagiseringen att uppgå till en något lägre nivå än 2018. Samtidigt kommer kostnaderna för utvecklingen av verksamheten i Storbritannien att även 2019 ligga på en förhöjd nivå jämfört med normalt. Den inlåning från allmänheten som omfattas av insättnings-

garanti kommer i det blivande dotterbolaget att omfattas av den brittiska insättargarantin (FSCS).

Affärsutveckling

EPSI:S årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken återigen hade de mest nöjda kunderna av bankerna i Storbritannien. Privatkunderna gav banken indexvärdet 83,9, att jämföras med branschsnittet på 72,1. På företagssidan var indexvärdet 82,6 jämfört med branschsnittet på 70,0.

I augusti publicerade Competition and Markets Authority (CMA) sin oberoende undersökning av bankernas service gentemot företagskunder i Storbritannien. Man har undersökt företagskundernas benägenhet att rekommendera sin bank till andra små och medelstora företag. På fyra av de fem olika kriterierna, inklusive övergripande servicekvalitet, blev Handelsbanken den mest uppskattade banken bland de 14 banker som ingick i studien.

Affärsvolymerna fortsatte att öka. Medelvolymerna inlåning från hushåll ökade med 25%, medan utlåningen till hushåll ökade med 7%, jämfört med motsvarande period 2017. Totalt ökade medelvolymerna utlåning med 11% till 20,1 md GBP, samtidigt som den totala inlåningen växte med 12% till 13,5 md GBP.

Det förvaltade kapitalet i Heartwood Wealth Management uppgick till 3,7 md GBP (3,3 vid motsvarande period 2017). Nettoinflödet uppgick under niomånadersperioden till 183 m GBP (236).

Handelsbanken hade vid utgången av tredje kvartalet 208 kontor (207) i Storbritannien.

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet ökade till 650 mkr (626), vilket förklaras av högre intäkter. Valutaeffekter var -8 mkr. Räntabiliteten förbättrades till 15,3% (14,9).

Intäkterna steg med 2% till 1 650 mkr (1 612), och påverkades negativt av valutaeffekter med 18 mkr och uttryckt i lokal valuta ökade intäkterna med 3%.

Räntenettet ökade med 2%, eller 31 mkr, till 1 419 mkr (1 388). Valutakurseffekter påverkade räntenettet negativt med -15 mkr och uttryckt i lokal valuta förbättrades räntenettet med 3%. Större utlåningsvolymerna förbättrade räntenettet med 21 mkr och större inlåningsvolymerna med 7 mkr. Förbättrade inlåningsmarginaler ökade räntenettet med 18 mkr. Marginalerna på utlåning till hushåll sjönk med 4 mkr, medan de förbättrades med 3 mkr på företagsutlåningen.

Provisionsnettot ökade med 3% till 179 mkr (174). Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 52 mkr (50).

Kostnaderna var i stort oförändrade och uppgick till -958 mkr (-957).

Kreditförlusterna uppgick till -42 mkr (-28) och kreditförlustnivån (IFRS 9) uppgick därmed till 0,08% (0,05).

Handelsbanken Danmark

Handelsbanken Danmark består av kontorsrörelsen i Danmark som är organiserad i en regionbank samt av Stadshypoteks verksamhet i Danmark. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 56 kontor i hela Danmark.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	437	438	0%	433	1%	1 290	1 275	1%	1 714
Provisionsnetto	117	114	3%	89	31%	349	318	10%	433
Nettoresultat av finansiella transaktioner	23	32	-28%	18	28%	79	71	11%	95
Övriga intäkter	2	3	-33%	4	-50%	8	12	-33%	15
Summa intäkter	579	587	-1%	544	6%	1 726	1 676	3%	2 257
Personalkostnader	-188	-180	4%	-166	13%	-548	-495	11%	-669
Övriga kostnader	-44	-49	-10%	-33	33%	-135	-108	25%	-159
Internt köpta och sålda tjänster	-89	-91	-2%	-84	6%	-269	-247	9%	-335
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-2	-2	0%	-3	-33%	-7	-10	-30%	-13
Summa kostnader	-323	-322	0%	-286	13%	-959	-860	12%	-1 176
Resultat före kreditförluster	256	265	-3%	258	-1%	767	816	-6%	1 081
Kreditförluster, netto	4	9	-56%	-24		7	-94		-466
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	1	0		3	-67%	3	11	-73%	13
Rörelseresultat	261	274	-5%	237	10%	777	733	6%	628
Resultatutdelning	19	17	12%	21	-10%	54	69	-22%	94
Rörelseresultat efter resultatutdelning	280	291	-4%	258	9%	831	802	4%	722
Interna intäkter	-81	-78	-4%	-70	-16%	-233	-244	5%	-237
K/I-tal, %	54,0	53,3		50,6		53,9	49,3		50,0
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				0,10			0,13		0,48
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	-0,02	-0,04				-0,01			
Allokerat kapital	6 088	5 841	4%	5 708	7%	6 088	5 708	7%	5 711
Räntabilitet på allokert kapital, %	14,4	15,6		14,0		14,6	14,2		9,7
Medelantal anställda	611	621	-2%	608	0%	616	608	1%	608
Antal kontor	56	57	-2%	57	-2%	56	57	-2%	57

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, md dkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	46,5	46,2	1%	44,3	5%	46,2	43,8	5%	44,1
Företag	29,4	29,5	0%	27,6	7%	29,3	28,7	2%	28,7
Totalt	75,9	75,7	0%	71,9	6%	75,5	72,5	4%	72,8
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	14,1	13,8	2%	13,1	8%	13,7	12,7	8%	12,8
Företag	21,5	18,5	16%	19,8	9%	20,5	19,0	8%	19,1
Totalt	35,6	32,3	10%	32,9	8%	34,2	31,7	8%	31,9

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 6% till 777 mkr (733), till följd av lägre kreditförluster samt valutakursförändringar. Försvagningen av den svenska kronan påverkade rörelseresultatet positivt med 50 mkr. Uttryckt i lokal valuta sjönk resultatet före kreditförluster med 12%. Räntabiliteten uppgick till 14,6% (14,2).

Räntenettet ökade med 15 mkr till 1 290 mkr (1 275) och påverkades positivt med 83 mkr av valutakursförändringen. Uttryckt i lokal valuta sjönk räntenettet med 5%. De statliga avgifterna ökade med 27 mkr och belastade räntenettet med -83 mkr (-56), varav avgifterna för den svenska Resolutionsfonden ökade med 26 mkr. Större utlåningsvolymerna förbättrade räntenettet med 29 mkr medan lägre utlåningsmarginaler påverkade med -77 mkr. Inlåningsmarginalerna, främst på företag, ökade räntenettet med 22 mkr samtidigt som effekten av större inlåningsvolymerna uppgick till 3 mkr.

Provisionsnettot ökade med 10%, eller 31 mkr, till 349 mkr (318), varav 22 mkr förklarades av valutakursförändringar. Uttryckt i lokal valuta ökade provisionsnettot med 3%.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner ökade med 11% till 79 mkr (71). Uttryckt i lokal valuta var ökningen 4%.

Kostnaderna ökade med 12% till -959 mkr (-860), vilket till största delen förklarades av försvagningen av den svenska kronan. Uttryckt i lokal valuta steg kostnaderna med 4%. Personalkostnaderna steg med 11% till -548 mkr (-495) men uttryckt i lokal valuta var ökningen 4%. Medelantalet anställda ökade med 1% till 616 medarbetare (608). Ett initiativ med att effektivisera och digitalisera administration och rutinarbete pågår, bland annat genom ökad automatisering och annan effektivisering av interna processer.

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar och uppgick till 7 mkr (-94) och kreditförlustnivån uppgick till -0,01% enligt IFRS 9 (0,13 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken återigen hade de mest nöjda privatkunderna av bankerna i Danmark. Privatkunderna gav banken indexvärdet 77,8, att jämföras med branschsnittet på 69,9. På företagssidan var indexvärdet 71,8, jämfört med branschsnittet 69,8.

Banken fortsatte att ha ett stabilt inflöde av nya volymer och kunder. Medelvolymerna utlåning till hushåll ökade med 5% samtidigt som inlåningen från hushåll ökade med 8%. Företagsutlåningen ökade med 2%, medan inlåningen från företag växte med 8%. Totalt ökade medelvolymerna utlåning med 4% till 75,5 md dkr (72,5) och inlåningen ökade med 8% till 34,2 md dkr (31,7).

Nysparandet i bankens fonder i Danmark uppgick under niomånadersperioden till 0,9 mdkr (2,2).

Handelsbanken hade vid utgången av tredje kvartalet 56 kontor (57) i Danmark.

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet sjönk med 5% till 261 mkr (274). Uttryckt i lokal valuta minskade rörelseresultatet med 6%.

Räntenettet var i stort oförändrat och uppgick till 437 mkr (438), men justerat för valutakursförändringar sjönk räntenettet uttryckt i lokal valuta med 1%. Lägre utlåningsmarginaler, på såväl företag som hushåll, påverkade räntenettet med -10 mkr. Högre inlåningsvolymerna bidrog positivt med 2 mkr. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden och insättningsgarantin var stabila och uppgick till -28 mkr (-28).

Provisionsnettot steg med 3% till 117 mkr (114).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner minskade till 23 mkr (32).

Kostnaderna var i stort oförändrade och uppgick till -323 mkr (-322). Personalkostnaderna steg med 4% till -188 mkr (-180), vilket huvudsakligen förklarades av avtalsenliga löneökningar från den 1 juli.

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar och uppgick till 4 mkr (9). Kreditförlustnivån uppgick till -0,02% (-0,04).

Handelsbanken Finland

Handelsbanken Finland består av kontorsrörelsen i Finland som är organiserad i en regionbank samt av Handelsbanken Finans och Stadshypoteks verksamheter i Finland. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 40 kontor i hela Finland. Handelsbanken Finans erbjuder finansbolagstjänster och arbetar genom bankens kontor.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	336	332	1%	301	12%	981	884	11%	1 203
Provisionsnetto	124	124	0%	110	13%	370	344	8%	462
Nettoresultat av finansiella transaktioner	9	17	-47%	7	29%	39	34	15%	52
Övriga intäkter	6	3	100%	4	50%	13	14	-7%	18
Summa intäkter	475	476	0%	422	13%	1 403	1 276	10%	1 735
Personalkostnader	-110	-108	2%	-95	16%	-322	-289	11%	-396
Övriga kostnader	-41	-52	-21%	-46	-11%	-138	-132	5%	-180
Internt köpta och sålda tjänster	-92	-87	6%	-72	28%	-268	-223	20%	-303
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-6	-5	20%	-4	50%	-16	-13	23%	-19
Summa kostnader	-249	-252	-1%	-217	15%	-744	-657	13%	-898
Resultat före kreditförluster	226	224	1%	205	10%	659	619	6%	837
Kreditförluster, netto	-25	-81	-69%	6		-100	-6		-57
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0		0
Rörelseresultat	201	143	41%	211	-5%	559	613	-9%	780
Resultatutdelning	47	56	-16%	37	27%	143	107	34%	150
Rörelseresultat efter resultatutdelning	248	199	25%	248	0%	702	720	-2%	930
Interna intäkter	-72	-73	1%	-81	11%	-212	-255	17%	-228
K/I-tal, %	47,7	47,4		47,3		48,1	47,5		47,6
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				-0,02			0,01		0,05
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	0,08	0,28				0,08			
Allokerat kapital	6 104	6 036	1%	5 526	10%	6 104	5 526	10%	5 646
Räntabilitet på allokerat kapital, %	12,7	10,3		14,0		11,8	13,2		12,8
Medelantal anställda	525	537	-2%	519	1%	528	502	5%	506
Antal kontor	40	45	-11%	45	-11%	40	45	-11%	45

AFFÄRSVOLYMER

	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Medelvolymer, m euro									
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	4 215	4 083	3%	4 058	4%	4 168	4 045	3%	4 061
Företag	9 274	9 066	2%	8 858	5%	9 095	8 947	2%	8 935
Totalt	13 489	13 149	3%	12 916	4%	13 263	12 992	2%	12 996
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	1 611	1 569	3%	1 547	4%	1 564	1 605	-3%	1 596
Företag	2 696	2 617	3%	2 658	1%	2 773	2 662	4%	2 671
Totalt	4 307	4 186	3%	4 205	2%	4 337	4 267	2%	4 267

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 9% till 559 mkr (613) till följd av högre kreditförluster. Resultatet före kreditförluster steg med 6%, eller 40 mkr, till 659 mkr (619) och påverkades positivt av valutakurseffekter om 44 mkr. Uttryckt i lokal valuta var resultatet före kreditförluster i stort oförändrat. Räntabiliteten uppgick till 11,8% (13,2).

Intäkterna steg med 10% till 1 403 mkr (1 276) och påverkades positivt med 88 mkr till följd av valutakursförändringen. Uttryckt i lokal valuta ökade intäkterna med 3%.

Räntenettet ökade med 11%, eller 97 mkr, till 981 mkr (884). Valutakursförändringar svarade för 61 mkr och uttryckt i lokal valuta steg räntenettet med 4%. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden ökade med 21 mkr och tillsammans med insättningsgarantin belastade de statliga avgifterna räntenettet med -100 mkr (-78). Större affärsvolym bidrog positivt med 20 mkr. Lägre marginaler på utlåningen till hushåll kunde till största delen kompenseras av högre marginaler på företagsutlåningen. Förbättrade inlåningsmarginaler påverkade räntenettet positivt med 4 mkr.

Provisionsnettot ökade med 8% till 370 mkr (344), men justerat för valutakursförändringar ökade provisionsnettot med 1%. Fondprovisionerna påverkades negativt av de nya reglerna för värdepappersmarknaden som gäller i EU från och med 2018 genom direktivet MiFID 2. Som en konsekvens av detta var de fondprovisioner som kontoren erhåller som distributionsersättning från fondbolaget 11 mkr lägre jämfört med tidigare år. Motsvarande provisioner redovisas istället i segmentet Capital Markets och återfinns i segmentet Handelsbanken Finland på raden för resultatutdelning.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 39 mkr (34).

De totala kostnaderna ökade med 13% till -744 mkr (-657). Justerat för valutakursförändringar var kostnadsökningen uttryckt i lokal valuta 6%.

Personalkostnaderna ökade med 11% till -322 mkr (-289), men uttryckt i lokal valuta var ökningen 4%. Medelantalet anställda ökade med 5% till 528 medarbetare (502), till följd av ökade satsningar inom företagsaffären, men också till följd av högre krav kopplade till regelefterlevnad.

Kreditförlusterna uppgick till -100 mkr (-6) och kreditförlustnivån uppgick till 0,08% enligt IFRS 9 (0,01 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

I den årliga undersökningen av kundnöjdhet i Finland konstaterade EPSI att ”de mest nöjda företagskunderna finns i Handelsbanken”. Även på privatsidan ökade bankens kundnöjdhet jämfört med föregående år. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 80,1, att jämföras med branschsnittet på 74,4. Företagskunderna gav banken indexvärdet 79,1, att jämföras med branschsnittet på 72,7.

Såväl medelvolymen utlåning som inlåning ökade med 2% jämfört med motsvarande period föregående år. Utlåningen till hushåll ökade med 3%, samtidigt som inlåningen från hushåll minskade med 3%.

Medelvolymen inlåning från företag ökade med 4%, samtidigt som företagsutlåningen ökade med 2% jämfört med motsvarande period föregående år.

Nysparandet i bankens fonder ökade till 1,6 mdkr (0,0).

Under tredje kvartalet slogs fem kontor samman med närliggande större kontor. Handelsbanken hade därmed vid utgången av kvartalet 40 kontor (45) i Finland.

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet ökade med 41% till 201 mkr (143), till följd av högre kreditförluster i jämförelsekvartalet. Resultatet före kreditförluster steg med 1% till 226 mkr (224).

Räntenettet ökade med 1% och uppgick till 336 mkr (332), främst till följd av att ökade utlåningsvolymerna påverkade räntenettet positivt med 4 mkr.

Provisionsnettot var oförändrat 124 mkr (124).

Nettoresultatet av finansiella transaktioner uppgick till 9 mkr (17).

Kostnaderna minskade med 1% till -249 mkr (-252). Personalkostnaderna steg med 2% till 110 mkr (108), till följd av semesterlönersättning. Medelantalet anställda minskade med 2% till 525 medarbetare.

Kreditförlusterna uppgick till -25 mkr (-81) och kreditförlustnivån uppgick till 0,08% enligt IFRS 9 (0,28).

Handelsbanken Norge

Handelsbanken Norge består av kontorsrörelsen i Norge som är organiserad i en regionbank samt av Stadshypoteks verksamhet i Norge. I Handelsbanken utgår verksamheten från kontoren som har ansvar för bankens samtliga kunder. Regionbanken tillhandahåller ett fullsortiment av banktjänster på 49 kontor i hela Norge.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	969	969	0%	930	4%	2 860	2 713	5%	3 666
Provisionsnetto	109	103	6%	101	8%	307	306	0%	410
Nettoresultat av finansiella transaktioner	26	25	4%	23	13%	74	69	7%	90
Övriga intäkter	1	3	-67%	1	0%	5	11	-55%	14
Summa intäkter	1 105	1 100	0%	1 055	5%	3 246	3 099	5%	4 180
Personalkostnader	-221	-207	7%	-201	10%	-627	-378	66%	-570
Övriga kostnader	-74	-63	17%	-54	37%	-189	-161	17%	-223
Internt köpta och sålda tjänster	-123	-102	21%	-106	16%	-339	-306	11%	-424
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-4	0%	-4	0%	-12	-11	9%	-14
Summa kostnader	-422	-376	12%	-365	16%	-1 167	-856	36%	-1 231
Resultat före kreditförluster	683	724	-6%	690	-1%	2 079	2 243	-7%	2 949
Kreditförluster, netto	-172	-88	95%	-19		-301	-121	149%	-157
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	2	-100%	1	-100%	3	1		1
Rörelseresultat	511	638	-20%	672	-24%	1 781	2 123	-16%	2 793
Resultatutdelning	28	33	-15%	20	40%	88	64	38%	90
Rörelseresultat efter resultatutdelning	539	671	-20%	692	-22%	1 869	2 187	-15%	2 883
Interna intäkter	-760	-727	-5%	-550	-38%	-2 088	-1 834	-14%	-2 196
K/I-tal, %	37,2	33,2		34,0		35,0	27,1		28,8
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				0,03			0,07		0,06
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	0,28	0,14				0,16			
Allockerat kapital	16 412	15 047	9%	15 407	7%	16 412	15 407	7%	15 837
Räntabilitet på allokerat kapital, %	10,3	13,9		14,0		12,4	14,3		14,1
Medelantal anställda	719	689	4%	692	4%	697	672	4%	672
Antal kontor	49	49	0%	49	0%	49	49	0%	49

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, md nkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	91,7	90,7	1%	88,8	3%	90,9	88,4	3%	88,7
Företag	159,1	159,4	0%	149,7	6%	158,2	148,1	7%	149,1
Totalt	250,8	250,1	0%	238,5	5%	249,1	236,5	5%	237,8
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	21,2	20,3	4%	20,3	4%	20,5	19,9	3%	19,9
Företag	42,7	42,4	1%	51,4	-17%	42,7	49,7	-14%	49,4
Totalt	63,9	62,7	2%	71,7	-11%	63,2	69,6	-9%	69,3

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet minskade med 16% till 1 781 mkr (2 123). Jämförelseperioden påverkades av en engångspost som minskade personalkostnaderna med 206 mkr till följd av en övergång till premiebaserad pensionsplan i den norska verksamheten. Justerat för detta föll rörelseresultatet med 7%, vilket förklaras av högre kreditförluster. Valutakursförändringar ökade rörelseresultatet med 56 mkr och uttryckt i lokal valuta föll rörelseresultatet med 18%.

Räntabiliteten uppgick till 12,4% (14,3).

Intäkterna steg med 5% till 3 246 mkr (3 099).

Uttryckt i lokal valuta steg intäkterna med 2%.

Räntenettet ökade med 147 mkr, eller 5%, till 2 860 mkr (2 713), varav 44 mkr förklarades av valutakursförändringen. Större utlåningsvolym förbättrade räntenettet med 117 mkr samtidigt som högre marginaler på utlåningen bidrog med 28 mkr. Nettot av inlåningsmarginalerna bidrog med 6 mkr. Volymförändringen avseende inlåning från hushåll bidrog med 4 mkr och motsvarande från företag minskade räntenettet med 13 mkr. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden ökade med 73 mkr och tillsammans med insättningsgarantierna belastade de statliga avgifterna räntenettet med -212 mkr (-141).

Provisionsnettot ökade marginellt till 307 mkr (306). I lokal valuta föll provisionsnettot med 3%. Provisionsnettot påverkades negativt av lägre fondprovisioner och högre provisionskostnader. Fondprovisionerna påverkades negativt av de nya reglerna för värdepappersmarknaden som gäller i EU och även i Norge från och med 2018 genom direktivet MiFID 2. Som en konsekvens av detta var de fondprovisioner som kontoren erhåller som distributionsersättning från fondbolaget 26 mkr lägre jämfört med tidigare år. Motsvarande provisioner redovisas istället i segmentet Capital Markets och återfinns i segmentet Handelsbanken Norge på raden för resultatutdelning.

Nettoreultatet av finansiella transaktioner uppgick till 74 mkr (69).

Personalkostnaderna uppgick till -627 mkr (-378). Justerat för den ovan nämnda engångsposten under jämförelseperioden, steg personalkostnaderna med 7%. Medelantalet anställda ökade med 4% till 697 medarbetare (672), bland annat till följd av en organisationsförändring där regionbanken övertog en enhet för kapitalförvaltning från Handelsbanken Capital Markets. Ett initiativ med att effektivisera och digitalisera administration och rutinarbete pågår, bland annat genom ökad automatisering och annan effektivisering av interna processer.

Kreditförlusterna uppgick till -301 mkr (-121) och kreditförlustnivån uppgick till 0,16% enligt IFRS 9 (0,07 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

Enligt EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet hade Handelsbanken åter igen nöjdare kunder än genomsnittet för bankerna i Norge. Privatkunderna gav Handelsbanken indexvärdet 78,1, att jämföras med branschsnittet på 71,6. Företagskunderna gav banken indexvärdet 71,5, att jämföras med branschsnittet på 69,9.

Banken fortsatte att ha ett stabilt inflöde av nya kunder. Såväl medelvolymen utlåning som inlåning till hushåll ökade med 3%. Jämfört med motsvarande period föregående år ökade företagsutlåningen med 7% samtidigt som medelvolymen inlåning från företag minskade med 14%.

Totalt ökade medelvolymen utlåning med 5% till 249,1 md nkr (236,5), medan den totala inlåningen sjönk med 9% till 63,2 md nkr (69,6).

Nysparandet i bankens fonder i Norge uppgick under niomånadersperioden till 2,2 mdkr (3,3).

Handelsbanken hade vid utgången av kvartalet 49 kontor (49) i Norge.

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet minskade med 20% till 511 mkr (638). Valutaeffekterna var marginella.

Räntenettet var oförändrat och uppgick till 969 mkr (969). Lägre utlåningsmarginaler mot hushåll komparerades av förbättrade marginaler i inlåning från såväl hushåll som företag. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden och insättningsgarantierna belastade räntenettet med -71 mkr (-72).

Provisionsnettot ökade med 6% till 109 mkr (103), bland annat till följd av högre depå och kapitalförvaltningsintäkter.

Nettoreultatet av finansiella transaktioner uppgick till 26 mkr (25).

Kostnaderna ökade med 12% till -422 mkr (-376).

Personalkostnaderna steg med 7% till -221 mkr (-207), bland annat till följd av nytt löneavtal från och med den 1 juli. Medelantalet anställda ökade med 30 personer till 719 medarbetare (689), vilket förklaras av tillfälligt anställd semesterpersonal. Övriga kostnader och kostnader för internt köpta och sålda tjänster steg med 19%, vilket till stor del förklarades av ökade utvecklingskostnader.

Kreditförlusterna uppgick till -172 mkr (-88) och kreditförlustnivån uppgick till 0,28% enligt IFRS 9 (0,14).

Handelsbanken Nederländerna

Handelsbanken Nederländerna består av kontorsrörelsen i Nederländerna som är organiserad i en regionbank samt kapitalförvaltningsverksamheten i Optimix Vermogensbeheer. Regionbanken tillhandahåller banktjänster på 29 kontor i hela Nederländerna.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	174	168	4%	142	23%	499	402	24%	557
Provisionsnetto	39	43	-9%	35	11%	121	100	21%	155
Nettoresultat av finansiella transaktioner	6	5	20%	2	200%	12	7	71%	20
Andelar i intresseföretags resultat	-	-		0		-	2		2
Övriga intäkter	-	1		1		1	1	0%	1
Summa intäkter	219	217	1%	180	22%	633	512	24%	735
Personalkostnader	-90	-90	0%	-72	25%	-264	-213	24%	-289
Övriga kostnader	-23	-24	-4%	-20	15%	-68	-58	17%	-85
Internt köpta och sålda tjänster	-28	-26	8%	-23	22%	-86	-69	25%	-98
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-4	-5	-20%	-3	33%	-12	-8	50%	-13
Summa kostnader	-145	-145	0%	-118	23%	-430	-348	24%	-485
Resultat före kreditförluster	74	72	3%	62	19%	203	164	24%	250
Kreditförluster, netto	1	0		1		13	1		2
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	-	-		-		-	-		-
Rörelseresultat	75	72	4%	63	19%	216	165	31%	252
Resultatutdelning	1	1	0%	0		2	2	0%	3
Rörelseresultat efter resultatutdelning	76	73	4%	63	21%	218	167	31%	255
Interna intäkter	-87	-81	-7%	-60	-45%	-245	-182	-35%	-227
K/I-tal, %	65,9	66,5		65,6		67,7	67,7		65,7
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				-0,01			0,00		-0,01
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	-0,01	0,00				-0,04			
Allokerat kapital	1 659	1 581	5%	1 443	15%	1 659	1 443	15%	1 465
Räntabilitet på allokerat kapital, %	14,2	14,4		13,7		14,2	12,7		14,3
Medelantal anställda	305	298	2%	275	11%	298	269	11%	273
Antal kontor	29	29	0%	27	7%	29	27	7%	28

AFFÄRSVOLYMER

Medelvolymer, m euro	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Utlåning till allmänheten									
Hushåll	2 456	2 339	5%	2 027	21%	2 338	1 899	23%	1 959
Företag	2 054	2 042	1%	1 697	21%	2 031	1 703	19%	1 728
Totalt	4 510	4 381	3%	3 724	21%	4 369	3 602	21%	3 687
Inlåning från allmänheten									
Hushåll	136	127	7%	92	48%	127	85	49%	91
Företag	955	956	0%	710	35%	996	735	36%	739
Totalt	1 091	1 083	1%	802	36%	1 123	820	37%	830

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet förbättrades med 31% till 216 mkr (165), framförallt som ett resultat av fortsatt växande affärsvolymerna. Såväl intäkter som kostnader steg med 24%. I lokal valuta förbättrades rörelseresultatet med 23%. Räntabiliteten förbättrades till 14,2% (12,7).

Räntenettet steg med 24% till 499 mkr (402). Av ökningen på 97 mkr svarade större utlåningsvolymerna för 84 mkr. Valutakursförändringar bidrog positivt med 27 mkr. Avgifterna för den svenska Resolutionsfonden ökade med 13 mkr och tillsammans med insättningsgarantierna belastade de statliga avgifterna räntenettet med -27 mkr (-14).

Provisionsnettot ökade med 21% till 121 mkr (100), vilket främst förklaras av högre intäkter avseende fond, depå och övrig kapitalförvaltning. Kapitalförvaltaren Optimix bidrog med 108 mkr (86).

Kostnaderna steg med 24% till -430 mkr (-348) till följd av den fortsatta expansionen. Medelantalet anställda ökade med 11% till 298 (269).

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar och uppgick till 13 mkr (1). Kreditförlustnivån uppgick till -0,04% enligt IFRS 9 (0,00 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

EPSI:s årliga undersökning av kundnöjdhet visade att Handelsbanken hade de mest nöjda privatkunderna av bankerna i Nederländerna. Privatkunderna gav banken indexvärdet 78,0, att jämföras med branschsnittet på 69,4. Företagskunderna gav Handelsbanken indexvärdet 73,5, att jämföras med branschsnittet på 64,1.

Affärsvolymerna fortsatte att växa. Medelvolymerna utlåning till allmänheten ökade med 21% jämfört med motsvarande period föregående år, samtidigt som inlåningen växte med 37%. Medelvolymerna utlåning till hushåll ökade med 23% till 2 338 m euro (1 899), medan inlåningen från hushåll steg med 49% till 127 m euro (85). Utlåningen till företag steg med 19% till 2 031 m euro (1 703). Medelvolymerna inlåning från företag ökade med 36% till 996 m euro (735).

Förvalt kapital i Optimix uppgick vid utgången av kvartalet till 2,3 md euro (2,2), inklusive egna fonder.

Handelsbanken hade vid utgången av kvartalet 29 kontor i Nederländerna (27).

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet ökade med 4% till 75 mkr (72).

Intäkterna steg med 1% till 219 mkr (217).

Valutaeffekterna var marginella.

Räntenettet ökade med 4% och uppgick till 174 mkr (168), vilket främst förklaras av högre volymer.

Provisionsnettot minskade med 9% till 39 mkr (43), vilket främst förklaras av lägre courtageintäkter.

Kostnaderna var oförändrade och uppgick till -145 mkr (-145). Medelantalet anställda ökade med 2%, men trots detta var personalkostnaderna oförändrade och uppgick till -90 mkr (-90).

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar om 1 mkr (0). Kreditförlustnivån uppgick till -0,01% enligt IFRS 9 (0,00).

Handelsbanken Capital Markets

Handelsbanken Capital Markets omfattar Markets & Asset Management, Pension & Life, Handelsbanken International samt Business Support och har medarbetare i 21 länder.

Markets & Asset Management erbjuder ett komplett utbud av produkter och tjänster kopplade till riskhantering, värdepapper, derivat, fonder, analys, debt capital markets och corporate finance samt samordnar bankens erbjudande inom sparområdet.

Pension & Life omfattar dotterbolaget Handelsbanken Liv och erbjuder pensionslösningar och andra trygghetslösningar för privat- och företagskunder.

Handelsbanken International omfattar bankens kontor och representantkontor i 16 länder utanför bankens hemmamarknader samt enheterna Financial Institutions (globala banksamarbeten) och Transaction Banking (cash management, trade finance och exportfinansiering).

En stor del av intäkterna från Handelsbanken Capital Markets produkter, bland annat vissa kapitalförvaltningsprovisioner och intäkter från valutaväxlingar, redovisas direkt i kontorsrörelsen på kundansvarigt kontor och ingår således inte i resultaträkningen nedan.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	112	119	-6%	120	-7%	341	356	-4%	472
Provisionsnetto	992	997	-1%	744	33%	2 941	2 385	23%	3 174
Nettoresultat av finansiella transaktioner	130	253	-49%	157	-17%	604	784	-23%	979
Riskresultat försäkring	10	15	-33%	19	-47%	66	108	-39%	142
Övriga intäkter	12	-2		2	500%	14	12	17%	26
Summa intäkter	1 256	1 382	-9%	1 042	21%	3 966	3 645	9%	4 793
Personalkostnader	-559	-579	-3%	-541	3%	-1 708	-1 673	2%	-2 241
Övriga kostnader	-236	-249	-5%	-201	17%	-714	-649	10%	-922
Internt köpta och sålda tjänster	25	6	317%	6	317%	43	29	48%	52
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-35	-30	17%	-21	67%	-93	-61	52%	-83
Summa kostnader	-805	-852	-6%	-757	6%	-2 472	-2 354	5%	-3 194
Resultat före kreditförluster	451	530	-15%	285	58%	1 494	1 291	16%	1 599
Kreditförluster, netto	-1	-3		9		12	-55		-56
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0		0		0	0		-1
Rörelseresultat	450	527	-15%	294	53%	1 506	1 236	22%	1 542
Resultatutdelning	-595	-602	-1%	-409	45%	-1 732	-1 212	43%	-1 629
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-145	-75	-93%	-115	-26%	-226	24		-87
Interna intäkter	-712	-763	7%	-616	-16%	-2 147	-2 065	-4%	-2 735
K/I-tal, %	121,8	109,2		119,6		110,7	96,8		100,9
Kreditförlustnivå (IAS 39), %				-0,08			0,16		0,12
Kreditförlustnivå (IFRS 9), %	0,01	0,02				-0,01			
Allokerat kapital	4 482	4 170	7%	4 163	8%	4 482	4 163	8%	4 314
Räntabilitet på allokerat kapital, %	-10,2	-5,6		-8,6		-5,4	0,6		-1,5
Medelantal anställda	1 601	1 585	1%	1 638	-2%	1 588	1 636	-3%	1 625

För ytterligare finansiell information om de olika affärsområdena inom Handelsbanken Capital Markets hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Resultatutveckling

Rörelseresultatet ökade med 22% till 1 506 mkr (1 236), till följd av förbättrat provisionsnetto samt lägre kreditförluster. De totala intäkterna ökade med 9% till 3 966 mkr (3 645), medan kostnaderna steg med 5% till -2 472 mkr (-2 354). Resultatet före kreditförluster steg med 16% till 1 494 mkr (1 291).

Provisionsnettot ökade med 23% till 2 941 mkr (2 385), vilket förklaras av högre fondvolymerna samt av de nya regler för värdepappersmarknaden som gäller i EU från och med 2018 genom direktivet MiFID 2. Som en konsekvens av detta behåller fondbolaget 403 mkr av den distributionsersättning som tidigare redovisades direkt i kontorsrörelsen. Dessa kommer i stället till kontorsrörelsen till del genom resultatutdelning.

Nettoresultat av finansiella transaktioner sjönk till 604 mkr (784). Det lägre resultatet förklaras av ovanligt höga intäkter i jämförelseperioden till följd av marknadsturbulensen vid föregående årsskifte.

Personalkostnaderna ökade med 2% till -1 708 mkr (-1 673), främst till följd av en engångspost i jämförelseperioden som minskade personalkostnaden i Norge i samband med övergången till premiebaserad pensionsplan. Medelantalet anställda minskade med 3% och uppgick till 1 588 (1 636).

Kreditförlusterna bestod av nettoåtervinningar som uppgick till 12 mkr (-55) och kreditförlustnivån uppgick till -0,01% enligt IFRS 9 (0,16 enligt IAS 39).

Affärsutveckling

Kapitalförvaltningsverksamheten fortsatte att utvecklas positivt och nettosparandet i Sverige i Handelsbankens fonder uppgick under niomånadersperioden till 13,5 mdkr (16,1), motsvarande en marknadsandel på 35%.

Nettosparandet i övriga Norden i bankens fonder utvecklades starkt och uppgick till 4,7 mdkr under samma period. På alla nordiska hemmamarknader redovisades de högsta fondvolymerna någonsin. Totalt uppgick nettosparandet i koncernens fonder till 18,2 mdkr.

Xact Kapitalförvaltning var fortsatt största aktör avseende nordiska börshandlade fonder. Den totala fondvolymen, inklusive börshandlade fonder, ökade sedan tredje kvartalet 2017 från 485 mdkr till 554 mdkr, en ökning med 14%. Det totala förvaltade kapitalet i koncernen ökade under samma period med 12% till 670 mdkr (599), det högsta någonsin.

Fondanalysföretaget Morningstar rankade Handelsbanken Fonder högst av de nordiska bankerna när de utvärderade de 30 största fondförvaltarna på den svenska marknaden.

Alla bankens globala indexfonder följer nya och mer hållbara index. Indexbytena innebär bland annat att ett antal företag, som inte uppfyller kriterierna, är uteslutna som placeringsalternativ för fonderna. Affärsområdet Pension & Trygghet utvecklades positivt och inom tjänstepensionsområdet i Sverige ökade inbetalda premier med 12%, jämfört med motsvarande period föregående år. Även det totala nettoflödet utvecklades starkt och steg med 25% till 5,5 mdkr (4,4). Det förvaltade kapitalet i Handelsbanken Liv har sedan årsskiftet ökat med drygt 11% till 155 mdkr (139).

Bankens affärsvolymerna på marknaden för kapitalmarknadsfinansiering utvecklades väl med ett fortsatt stort intresse för gröna obligationer där banken under årets första nio månader arrangerat tolv transaktioner till ett sammanlagt värde av 17,2 mdkr. Totalt under samma period har banken arrangerat 92 obligationsemissioner till ett värde av 11,2 md euro.

Medelvolymen inlåning i Handelsbanken International, det vill säga verksamhet utanför bankens hemmamarknader, steg med 7% och uppgick till 61,1 mdkr (57,3). Utlåningen minskade under samma period med 2% till 31,9 mdkr (32,4).

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet minskade med 15% till 450 mkr (527), till följd av lägre intäkter.

De totala intäkterna sjönk med 9% till 1 256 mkr (1 382), främst till följd av säsongeffekter. Provisionsnettot minskade med 1% till 992 mkr (997). Nettoresultat av finansiella transaktioner minskade till 130 mkr (253), och förklaras främst av säsongsmässigt lägre kundaktivitet under semestermånaderna juli och augusti. Ett högre latent kapitaltillskott till försäkringstagarna i Handelsbanken Liv bidrog också till nedgången. Latent kapitaltillskott belastar bankens resultat när avkastningen i traditionell livförsäkring inte uppnår den garanterade räntan.

De totala kostnaderna sjönk med 6% till -805 mkr (-852). Personalkostnaderna minskade med 3% till -559 mkr (-579), främst till följd av omorganisation. Medelantalet anställda ökade med 1% till 1 601 medarbetare (1 585), till följd av tillfälligt anställd semesterpersonal.

Kreditförlusterna uppgick till -1 mkr (-3) och kreditförlustnivån uppgick till 0,01% enligt IFRS 9 (0,02).

Övriga enheter som inte redovisas i segmenten

Nedan redovisas intäkter och kostnader hänförliga till enheter som inte redovisas i segmenten. Den största av dessa är koncernens IT-avdelning, men här ingår även finansförvaltning, revision, riskkontroll och avdelning mot finansiell kriminalitet samt centrala staber för ekonomi, information, juridik, kredit- och personalfrågor. Dessutom redovisas avsättningar till vinstandelsstiftelsen Oktogonen, realisationsresultat, utdelningar samt andra intäkter och kostnader som inte kan hänföras till något segment.

RESULTATRÄKNING

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	183	214	-14%	203	-10%	605	622	-3%	801
Provisionsnetto	9	7	29%	16	-44%	25	39	-36%	48
Nettoresultat av finansiella transaktioner	-224	-282	21%	-183	-22%	-862	-494	-74%	-755
Andelar i intresseföretags resultat	10	2	400%	14	-29%	3	-18		12
Övriga intäkter	9	861	-99%	10	-10%	880	32		637
Summa intäkter	-13	802		60		651	181	260%	743
Personalkostnader	-817	-773	6%	-683	20%	-2 386	-2 144	11%	-2 818
Övriga kostnader	-672	-706	-5%	-598	12%	-2 133	-1 888	13%	-2 591
Internt köpta och sålda tjänster	1 330	1 362	-2%	1 150	16%	4 050	3 553	14%	4 871
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-124	-94	32%	-59	110%	-298	-184	62%	-282
Summa kostnader	-283	-211	34%	-190	49%	-767	-663	16%	-820
Resultat före kreditförluster	-296	591		-130	-128%	-116	-482	76%	-77
Kreditförluster, netto									
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	0	0	0%	0	0%	0	0		0
Rörelseresultat	-296	591		-130	-128%	-116	-482	76%	-77
Resultatutdelning	-	-		-		-	-		-
Rörelseresultat efter resultatutdelning	-296	591		-130	-128%	-116	-482	76%	-77
Interna intäkter	2 079	2 358	-12%	1 383	50%	6 274	5 004	25%	5 957
Medelantal anställda	2 319	2 231	4%	2 065	12%	2 237	1 999	12%	2 025

JANUARI – SEPTEMBER 2018 JÄMFÖRT MED JANUARI – SEPTEMBER 2017

Rörelseresultatet i övriga enheter som inte redovisas i segmenten uppgick till -116 mkr (-482).

Övriga intäkter ökade till 651 mkr (181) och förklaras av försäljning av aktier i UC AB som under andra kvartalet gav en positiv resultateffekt på 837 mkr.

Nettoresultatet av finansiella transaktioner påverkades negativt av värderingseffekter i derivat som används för bankens upplåning och uppgick till -862 mkr (-494).

Avsättningen till vinstandelsstiftelsen Oktogonen uppgick till -641 mkr (-635).

Medelantalet anställda uppgick till 2 237 medarbetare (1 999). Ökningen av antalet anställda förklaras delvis av en ökad aktivitet inom IT-utveckling. Antalet anställda på IT-avdelningen ökade med 5% till 1 621 medarbetare (1 538). Därutöver förklaras ökningen av bankens fortsatta uppbyggnad av sina kontrollfunktioner som ett led i anpassningen till regelverksutvecklingen.

KVARTAL 3 2018 JÄMFÖRT MED KVARTAL 2 2018

Rörelseresultatet uppgick till -296 mkr (591).

Jämförelsekvartalet innehöll en resultateffekt om 837 mkr till följd av försäljning av aktier i UC AB. Avsättningen till vinstandelsstiftelsen Oktogonen uppgick till -201 mkr (-207). Medelantalet anställda uppgick till 2 319 medarbetare (2 231), varav antalet anställda på IT-avdelningen ökade med 39 personer till 1 659 medarbetare (1 620). Därutöver fortsatte personalökningen inom vissa kontrollfunktioner.

NYCKELTAL – KONCERNEN

	Kv 3 2018	Kv 2 2018	Kv 3 2017	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017
Räntabilitet på eget kapital	12,1%	16,0%	12,9%	13,2%	12,7%
K/I-tal	48,1%	44,7%	45,0%	47,0%	45,6%
K/I-tal, inkl kreditförluster	50,2%	46,6%	47,1%	48,9%	47,5%
Resultat per aktie, kr	2,11	2,69	2,15	6,86	6,35
- efter utspädning	2,09	2,66	2,13	6,80	6,29
Ordinarie utdelning, kr					
Total utdelning, kr					
Justerat eget kapital per aktie, kr	73,51	71,30	71,12	73,51	71,12
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	21,7%	21,4%	23,6%	21,7%	23,6%
Total kapitalrelation, CRR	27,1%	28,3%	28,5%	27,1%	28,5%
Medelantal anställda, kvarvarande verksamhet	12 583	12 219	12 102	12 289	11 791
Antal kontor i Sverige	402	407	422	402	422
Antal kontor utanför Sverige	393	400	398	393	398

Utöver finansiella definitioner enligt IFRS, används alternativa nyckeltal för att beskriva den underliggande verksamhetens utveckling och öka jämförbarheten mellan perioder. För definitioner och beräkning av dessa nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

HANDELSBANKENS AKTIE

	Kv 3 2018	Kv 2 2018	Kv 3 2017	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017
Antal konverterade aktier	-	1 609	-	1 609	22 151
Antal återköpta aktier	-	-	-	-	-
Innehav av egna aktier i handelslager, ultimo	-	-	-	-	-
Antal utestående aktier efter återköp och avdrag för handelslager, ultimo	1 944 175 160	1 944 175 160	1 944 173 551	1 944 175 160	1 944 173 551
Antal utestående aktier efter utspädning, ultimo	1 976 024 661	1 976 962 335	1 974 776 264	1 976 024 661	1 974 776 264
Genomsnittligt antal under perioden konverterade aktier	1 609	831	22 151	819	20 690
Genomsnittligt innehav av egna aktier (återköpta och innehav i handelslager)	-	-	-	-	-
Genomsnittligt antal utestående aktier	1 944 175 160	1 944 174 382	1 944 173 551	1 944 174 370	1 944 172 090
- efter utspädning	1 976 962 335	1 975 314 735	1 975 025 212	1 974 525 521	1 974 290 244
Börskurs SHB A per ultimo, kr	112,25	99,56	122,90	112,25	122,90
Börskurs SHB B per ultimo, kr	111,80	102,80	122,80	111,80	122,80
Börsvärde per ultimo, mdkr	218	194	239	218	239

Finansiella rapporter i sammandrag – Koncernen

RESULTATRÄKNING – KONCERNEN

mkr		Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.
Ränteintäkter		12 798	12 353	4%	10 631	20%	36 257	31 239	16%
Räntekostnader		-4 936	-4 449	11%	-3 044	62%	-12 843	-9 250	39%
Räntenetto	Not 2	7 862	7 904	-1%	7 587	4%	23 414	21 989	6%
Provisionsnetto	Not 3	2 624	2 551	3%	2 355	11%	7 636	7 217	6%
Nettoresultat av finansiella transaktioner	Not 4	186	290	-36%	243	-23%	605	1 107	-45%
Riskresultat försäkring		10	15	-33%	19	-47%	66	108	-39%
Övriga utdelningsintäkter		3	12	-75%	2	50%	17	15	13%
Andelar i intresseföretags resultat		10	2	400%	14	-29%	3	-16	
Övriga intäkter		33	861	-96%	28	18%	946	102	
Summa intäkter		10 728	11 635	-8%	10 248	5%	32 687	30 522	7%
Personalkostnader		-3 421	-3 363	2%	-3 134	9%	-10 001	-9 294	8%
Övriga kostnader	Not 5	-1 554	-1 644	-5%	-1 337	16%	-4 823	-4 177	15%
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar		-181	-189	-4%	-140	29%	-542	-435	25%
Summa kostnader		-5 156	-5 196	-1%	-4 611	12%	-15 366	-13 906	10%
Resultat före kreditförluster		5 572	6 439	-13%	5 637	-1%	17 321	16 616	4%
Kreditförluster, netto	Not 6	-230	-222	4%	-217	6%	-605	-599	1%
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar		2	3	-33%	4	-50%	9	11	-18%
Rörelseresultat		5 344	6 220	-14%	5 424	-1%	16 725	16 028	4%
Skatter		-1 238	-989	25%	-1 251	-1%	-3 384	-3 688	-8%
Periodens resultat		4 106	5 231	-22%	4 173	-2%	13 341	12 340	8%
Varav tillhör									
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		4 105	5 231	-22%	4 172	-2%	13 339	12 339	8%
Minoritet		1	0		1		2	1	

RESULTAT PER AKTIE – KONCERNEN

	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Periodens resultat, tillhörande aktieägarna i Svenska Handelsbanken AB	4 105	5 231	-22%	4 172	-2%	13 339	12 339	8%	16 099
- varav räntekostnad på konvertibla skuldebrev efter skatt	-27	-26	4%	-25	8%	-78	-74	5%	-99
Genomsnittligt antal utestående aktier, miljoner	1 944,2	1 944,2		1 944,2		1 944,2	1 944,2		1 944,2
Genomsnittligt antal utestående aktier efter utspädning, miljoner	1 977,0	1 975,3		1 975,0		1 974,5	1 974,3		1 974,3
Resultat per aktie, kr	2,11	2,69	-22%	2,15	-2%	6,86	6,35	8%	8,28
- efter utspädning	2,09	2,66	-21%	2,13	-2%	6,80	6,29	8%	8,20

Resultat per aktie efter utspädning beräknas genom att ta hänsyn till effekterna av en konvertering av utestående konvertibla skuldebrev. Det innebär att genomsnittligt antal aktier justeras med potentiella aktier och att periodens resultat justeras med periodens räntekostnad på utestående konvertibla skuldebrev efter skatt.

TOTALRESULTAT – KONCERNEN

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Periodens resultat	4 106	5 231	-22%	4 173	-2%	13 341	12 340	8%	16 102
Övrigt totalresultat									
Poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen									
Förmånsbestämda pensionsplaner	1 645	-470		372	342%	-600	3 703		3 919
Instrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat - egetkapitalinstrument	31	56				126			
Skatt på poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen	-363	101		-82	-343%	127	-816		-864
<i>varav förmånsbestämda pensionsplaner</i>	-362	102		-82	-341%	129	-816		-864
<i>varav egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat</i>	-1	-1				-2			
Summa poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen	1 313	-313		290	353%	-347	2 887		3 055
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen									
Kassaflödessäkringar	-1 709	699		-578	-196%	-2 064	-1 312	-57%	-2 350
Instrument tillgängliga för försäljning				24			82		-470
Instrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat - skuldinstrument	1	-2				0			
Periodens omräkningsdifferens	-1 181	1 105		-76		3 157	-2 255		-2 241
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-115	-465	75%	-304	62%	-672	-1 123	40%	-1 509
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen	401	-51		216	86%	602	545	10%	844
<i>varav kassaflödessäkringar</i>	376	-154		135	179%	454	289	57%	517
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>				13			9		-5
<i>varav skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat</i>	0	0				0			
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	25	103	-76%	68	-63%	148	247	-40%	332
Summa poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen	-2 488	1 751		-414		1 695	-2 940		-4 217
Summa övrigt totalresultat	-1 175	1 438		-124		1 348	-53		-1 162
Periodens totalresultat	2 931	6 669	-56%	4 049	-28%	14 689	12 287	20%	14 940
Varav tillhör									
Aktieägare i Svenska Handelsbanken AB	2 930	6 668	-56%	4 049	-28%	14 687	12 287	20%	14 940
Minoritet	1	1	0%	0		2	0		0

Under januari till september 2018 uppgick övrigt totalresultat till 1 348 mkr (-53) efter skatt. Resultaten av samtliga poster inom övrigt totalresultat kan för enskilda perioder vara volatila till följd av förändringar i diskonteringsränta, valutakurser och inflation.

Övrigt totalresultat har påverkats negativt under perioden januari till september med -471 mkr efter skatt avseende förmånsbestämda pensionsplaner, medan jämförelseperioden hade en positiv effekt med 2 887 mkr efter skatt. Den huvudsakliga orsaken till periodens förändring är att pensionsförpliktelserna ökat till följd av att diskonteringsräntan avseende det svenska pensionsåtagandet minskat till 2,00% jämfört med 2,20% sedan årsskiftet 2017. Detta har motverkats något då förvaltningstillgångarna i den svenska planen ökat sedan årsskiftet.

Merparten av koncernens långfristiga upplåning är säkrad med derivat där samtliga kassaflöden är matchade fram till förfall. I kassaflödessäkringarna hanteras risken för variationer i kassaflöden hänförliga till förändringar i rörlig ränta och valuta på ut- och upplåning. Underliggande upplåning och den tillgång som finansieras värderas till upplupet anskaffningsvärde medan derivaten som säkrar dessa poster marknadsvärderas. Resultateffekten av

marknadsvärderingen redovisas under posten kassaflödessäkringar. Över tid går dessa värden till noll vid förfall för varje enskild säkring men innebär volatilitet i övrigt totalresultat under löptiden. Värdeförändringar på säkringsderivat i kassaflödessäkringar har påverkat övrigt totalresultat med -1 610 mkr (-1 023) efter skatt. Värdeförändringarna härrör i viss mån från valutakursförändringar men framförallt av stigande diskonteringsräntor i utländsk valuta. Under perioden har -34 mkr (-16) omklassificerats till resultatet till följd av ineffektivitet.

Orealiserade värdeförändringar på egetkapitalinstrument respektive skuldinstrument som klassificerats som verkligt värde via övrigt totalresultat har påverkat med 124 mkr (61) respektive 0 mkr (30) efter skatt.

Orealiserade valutakurseffekter för omräkning av utländska filialer och dotterbolag till koncernens rapporteringsvaluta samt effekten av säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet har påverkat övrigt totalresultat under året med 3 305 mkr (-2 008) efter skatt.

UTVECKLING PER KVARTAL – KONCERNEN

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	Kv 1 2018	Kv 4 2017	Kv 3 2017
Ränteintäkter	12 798	12 353	11 106	10 853	10 631
Räntekostnader	-4 936	-4 449	-3 458	-3 076	-3 044
Räntenetto	7 862	7 904	7 648	7 777	7 587
Provisionsnetto	2 624	2 551	2 461	2 501	2 355
Nettoresultat av finansiella transaktioner	186	290	129	164	243
Riskresultat försäkring	10	15	41	34	19
Övriga utdelningsintäkter	3	12	2	576	2
Andelar i intresseföretags resultat	10	2	-9	30	14
Övriga intäkter	33	861	52	70	28
Summa intäkter	10 728	11 635	10 324	11 152	10 248
Personalkostnader	-3 421	-3 363	-3 217	-3 178	-3 134
Övriga kostnader	-1 554	-1 644	-1 625	-1 712	-1 337
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella tillgångar	-181	-189	-172	-184	-140
Summa kostnader	-5 156	-5 196	-5 014	-5 074	-4 611
Resultat före kreditförluster	5 572	6 439	5 310	6 078	5 637
Kreditförluster, netto	-230	-222	-153	-1 084	-217
Vinster/förluster vid avyttring av materiella och immateriella tillgångar	2	3	4	3	4
Rörelseresultat	5 344	6 220	5 161	4 997	5 424
Skatter	-1 238	-989	-1 157	-1 235	-1 251
Periodens resultat	4 106	5 231	4 004	3 762	4 173
Resultat per aktie, kr	2,11	2,69	2,06	1,93	2,15
- efter utspädning	2,09	2,66	2,04	1,92	2,13

BALANSRÄKNING – KONCERNEN

mkr		30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Tillgångar						
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker		357 440	375 243	276 999	226 314	377 821
Övrig utlåning till centralbanker	Not 7	48 428	61 104	99 545	38 920	111 008
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.		145 589	141 828	103 579	129 006	112 339
Utlåning till övriga kreditinstitut	Not 7	35 722	36 985	35 475	20 250	30 742
Utlåning till allmänheten	Not 7	2 193 712	2 194 038	2 143 107	2 065 761	2 040 589
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring		31	37	36	36	36
Obligationer och andra räntebärande värdepapper		56 571	62 009	59 175	49 601	61 996
Aktier och andelar		13 881	13 462	19 093	14 052	20 885
Andelar i intresseföretag		263	254	289	297	217
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		152 042	147 265	138 442	135 617	132 381
Derivatinstrument	Not 9,10	52 615	67 016	59 069	56 070	56 913
Återförsäkringstillgångar		14	14	14	14	9
Immateriella tillgångar	Not 11	10 390	10 397	10 161	9 861	9 670
Fastigheter och inventarier		2 243	2 289	2 252	2 238	2 404
Aktuella skattefordringar		2 252	2 823	2 141	242	2 217
Uppskjutna skattefordringar		376	445	355	399	394
Pensionstillgångar, netto		1 084	-	-	1 239	1 615
Tillgångar som innehas för försäljning		18	20	-	-	1
Övriga tillgångar		11 416	15 334	10 420	10 715	13 565
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		3 149	3 790	3 424	6 345	6 253
Summa tillgångar		3 087 236	3 134 353	2 963 576	2 766 977	2 981 055
Skulder och eget kapital						
Skulder till kreditinstitut	Not 12	194 657	211 927	193 642	174 820	205 355
In- och upplåning från allmänheten	Not 12	1 099 384	1 126 480	1 065 678	941 967	1 112 138
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		152 040	147 264	138 448	135 617	132 488
Emitterade värdepapper	Not 13	1 393 819	1 406 806	1 331 913	1 276 595	1 279 283
Derivatinstrument	Not 9,10	19 137	21 960	25 902	24 876	30 147
Korta positioner		7 081	10 594	7 559	2 072	10 081
Försäkringsskulder		546	552	1 165	549	554
Aktuella skatteskulder		2 174	1 444	789	394	2 147
Uppskjutna skatteskulder		5 959	5 942	6 247	6 853	7 560
Avsättningar		239	258	268	153	298
Pensionsskulder, netto		-	525	11	-	-
Övriga skulder		16 351	15 398	13 791	15 863	15 828
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter		3 812	3 777	4 929	12 718	13 665
Efterställda skulder		50 827	43 147	41 621	32 896	32 560
Summa skulder		2 946 026	2 996 074	2 831 963	2 625 373	2 842 104
Minoritetsintresse		11	11	13	11	9
Aktiekapital		3 013	3 013	3 013	3 013	3 013
Överkursfond		5 629	5 629	5 629	5 629	5 629
Reserver		9 455	10 629	9 192	8 106	9 215
Balanserad vinst		109 763	109 763	109 763	108 746	108 746
Periodens resultat tillhörande aktieägare i Svenska Handelsbanken AB		13 339	9 234	4 003	16 099	12 339
Summa eget kapital		141 210	138 279	131 613	141 604	138 951
Summa skulder och eget kapital		3 087 236	3 134 353	2 963 576	2 766 977	2 981 055

Ändrad presentation upplupna räntor - koncernen

mkkr	Redovisat värde 30 sep 2018	Ändrad presentation upplupna räntor	Värde utan ändrad presentation av upplupna räntor
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	357 440	-14	357 454
Övrig utlåning till centralbanker	48 428	59	48 369
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	145 589	389	145 200
Utlåning till övriga kreditinstitut	35 722	84	35 638
Utlåning till allmänheten	2 193 712	3 519	2 190 193
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 571	268	56 303
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 149	-4 305	7 454
Summa	2 840 611	-	2 840 611
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	194 657	473	194 184
In- och upplåning från allmänheten	1 099 384	1 113	1 098 271
Emitterade värdepapper	1 393 819	7 406	1 386 413
Korta positioner	7 081	39	7 042
Efterställda skulder	50 827	842	49 985
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 812	-9 873	13 685
Summa	2 749 580	-	2 749 580

Från och med första kvartalet 2018 presenterar Handelsbanken avtalsenliga upplupna räntor för finansiella tillgångar och finansiella skulder som en del av det redovisade värdet för tillgången eller skulden i balansräkningen. Storleken på den totala balansräkningen har inte påverkats. Presentationen av historiska jämförelsetal har inte ändrats, tidigare års avtalsenliga upplupna räntor för finansiella tillgångar och finansiella skulder presenteras fortsatt under posterna Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter respektive Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter i balansräkningen.

I tabellen ovan visas effekten på påverkade balansrader per 30 september 2018 om den ändrade presentationen av upplupna räntor inte hade genomförts.

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL – KONCERNEN

Januari – september 2018 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Minoritet	Totalt
Utgående eget kapital 2017	3 013	5 629	4 711	654	499	2 242	124 845	11	141 604
Effekt av övergång till IFRS 9					1		-640		-639
Skatteeffekt vid övergång till IFRS 9					0		139		139
Ingående eget kapital 2018	3 013	5 629	4 711	654	500	2 242	124 344	11	141 104
Periodens resultat							13 339	2	13 341
Övrigt totalresultat			-471	-1 610	124	3 305		0	1 348
Periodens totalresultat			-471	-1 610	124	3 305	13 339	2	14 689
Utdelning							-14 581		-14 581
Effekter av konvertibla förlagslån	0	0							0
Förändring av minoritetsintressen							-	-2	-2
Utgående eget kapital	3 013	5 629	4 240	-956	624	5 547	123 102	11	141 210

Januari – december 2017 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	3 013	5 628	1 656	2 487	974	4 151	118 466	6	136 381
Periodens resultat							16 099	3	16 102
Övrigt totalresultat			3 055	-1 833	-475	-1 909		0	-1 162
Periodens totalresultat			3 055	-1 833	-475	-1 909	16 099	3	14 940
Utdelning							-9 721		-9 721
Effekter av konvertibla förlagslån	0	1							1
Förändring av minoritetsintressen							1	2	3
Utgående eget kapital	3 013	5 629	4 711	654	499	2 242	124 845	11	141 604

Januari – september 2017 mkr	Aktie- kapital	Överkurs- fond	Förmåns- bestämda pensions- planer	Säkrings- reserv	Verkligt värde- reserv	Omräknings- reserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Minoritet	Totalt
Ingående eget kapital	3 013	5 628	1 656	2 487	974	4 151	118 466	6	136 381
Periodens resultat							12 339	1	12 340
Övrigt totalresultat			2 887	-1 023	91	-2 008		0	-53
Periodens totalresultat			2 887	-1 023	91	-2 008	12 339	1	12 287
Utdelning							-9 721		-9 721
Effekter av konvertibla förlagslån	0	1							1
Förändring av minoritetsintressen							1	2	3
Utgående eget kapital	3 013	5 629	4 543	1 464	1 065	2 143	121 085	9	138 951

I omräkningsreserven ingår omräkningseffekter avseende koncernens utländska filialers balans- och resultaträkningar. Ackumulerade omräkningseffekter tas upp till beskattning vid nedläggning eller avyttring av sådan filial. Skattereglerna avseende beskattning av omräkningseffekter är mycket komplicerade och därför föremål för olika tolkningar. Det kan därför inte uteslutas att omräkningseffekter kan komma att behöva tas upp till beskattning vid en tidigare tidpunkt än en avyttring/nedläggning.

Under perioden januari-september 2018 hade konvertibler till ett nominellt värde av 0 mkr (1) avseende konvertibla förlagslån konverterats till 1 609 A-aktier (22 151). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – KONCERNEN

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	Helår 2017
Rörelseresultat, total verksamhet	16 725	16 028	21 025
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	1 663	1 532	3 398
Betalda inkomstskatter	-3 843	-4 260	-5 723
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	99 976	187 214	21 191
Kassaflöde av löpande verksamhet	114 521	200 514	39 891
Förvärv / avyttring av dotterföretag	-	-	-
Förändring aktier	241	12	-62
Förändring räntebärande värdepapper	-	-	-
Förändring materiella anläggningstillgångar	-297	-296	-451
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-546	-492	-701
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-602	-776	-1 214
Amortering av förlagslån	-	-	-
Emitterade förlagslån	15 449	-	-
Utbetald utdelning	-14 581	-9 721	-9 721
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	868	-9 721	-9 721
Likvida medel vid periodens början	226 314	199 362	199 362
Periodens kassaflöde	114 787	190 017	28 956
Kursdifferens i likvida medel	16 339	-11 558	-2 004
Likvida medel vid periodens slut*	357 440	377 821	226 314

* Likvida medel definieras som Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.

NOTER

Not 1 Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper

Delårsrapporten är upprättad i enlighet med IAS 34 Delårsrapportering. Koncernredovisningen är upprättad i enlighet med internationella redovisningsstandarder (IFRS) och tolkningar av dessa standarder som antagits av EU. Därutöver tillämpas de tillägg som följer av lagen 1995:1559 om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag (ÅRKL) och av Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. I koncernredovisningen tillämpas även RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Moderbolaget har upprättat delårsrapporten i enlighet med ÅRKL och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:25 Årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Moderbolaget tillämpar också RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden från Rådet för finansiell rapportering.

Den 1 januari 2018 trädde IFRS 9 Finansiella instrument, som ersätter IAS 39, ikraft för tillämpning i EU. Handelsbanken tillämpar sedan den 1 januari 2018 de nya reglerna för klassificering och värdering samt nedskrivning. Handelsbanken har valt att fortsätta tillämpa säkringsredovisningsreglerna i IAS 39, i enlighet med övergångsbestämmelserna i IFRS 9.

De nya reglerna för klassificering och värdering har medfört ändrade klassificeringsregler och nya värderingskategorier för finansiella tillgångar och skulder. De nya reglerna för nedskrivning har medfört att modellen baserad på inträffade kreditförluster ersatts med en modell baserad på förväntade kreditförluster. Information om redovisningsprinciper för de områden som påverkas av IFRS 9 framgår av Handelsbankens årsredovisning 2017. Handelsbanken har inte räknat om jämförelsetalen för tidigare perioder vid övergångstillfället utan justeringar av redovisade värden på finansiella tillgångar vid övergångstillfället den 1 januari 2018 har redovisats över balanserade vinstmedel i eget kapital.

Koncernens ingående balanserade vinstmedel minskade med 640 mkr före skatt i och med övergången till IFRS 9, varav 24 mkr är hänförlig till de nya reglerna för klassificering och värdering och 616 mkr till de nya reglerna för nedskrivning. Handelsbanken tillämpar inte de beslutade övergångsreglerna avseende kapitaltäckningen. De aktuella kapitalrelationerna påverkas inte av övergången. Handelsbanken visar övergången till IFRS 9 i tabell, vilken framgår på sidan 35 för koncernen och på sidan 69 för moderbolaget.

Även IFRS 15 Intäkter från avtal med kunder trädde i kraft den 1 januari 2018. IFRS 15 introducerar en femstegsmodell för att fastställa hur och när redovisning av intäkter ska ske. Standarden gäller inte för finansiella instrument, försäkringsavtal och leasingavtal. Handelsbanken tillämpar standarden sedan den 1 januari 2018. Övergången till IFRS 15 har inte haft någon inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning eller stora exponeringar. Information om redovisningsprinciper för intäkter framgår av Handelsbankens årsredovisning 2017.

I övrigt är koncernens och moderbolagets delårsrapport upprättad i enlighet med samma redovisningsprinciper och beräkningsmetoder som tillämpades i årsredovisningen 2017.

Kommande regelverksförändringar

IFRS 16 Leasingavtal

IFRS 16 Leasingavtal har publicerats av IASB och antagits av EU och ska tillämpas från och med räkenskapsåret 2019. Den största förändringen som den nya standarden medför är att alla leasingkontrakt (med undantag för kortfristiga leasingkontrakt och leasingkontrakt av mindre värde) ska redovisas som en tillgång (nyttjanderätt) och som en skuld i leasetagarens balansräkning. I resultaträkningen ersätts den linjära operationella leasingkostnaden med kostnad för avskrivning av den leasade tillgången och räntekostnad hänförlig till leasingkulden. Vidare tillkommer upplysningskrav. För leasegivare är kraven i stort sett oförändrade. Den huvudsakliga påverkan på bankens redovisning förväntas härröra från redovisningen av hyreskontrakt avseende lokaler. Banken analyserar för närvarande de finansiella effekterna av den nya standarden.

IFRS 17 Försäkringsavtal

IFRS 17 Försäkringsavtal har publicerats av IASB. Under förutsättning att IFRS 17 antas av EU, och den tidpunkt för ikraftträdande som IASB föreslagit inte ändras, kommer standarden att tillämpas från räkenskapsåret 2021. IFRS 17 medför en förändring av hur försäkringsavtal ska redovisas, presenteras och värderas samt medför utökade upplysningar. Banken analyserar för närvarande de finansiella effekterna av den nya standarden.

Övriga förändringar i IFRS

Ingen av de övriga förändringarna i redovisningsregelverken som är utfärdade för tillämpning bedöms få någon väsentlig inverkan på Handelsbankens finansiella rapporter, kapitaltäckning, stora exponeringar eller andra förhållanden enligt tillämpliga rörelseregler.

Övergång till IFRS 9 - koncern

I tabellen nedan visas omklassificering av tillgångar och skulder vid övergången till IFRS 9 samt den initiala effekten på eget kapital den 1 januari 2018.

	IAS 39 Klassificering 31 dec 2017	IFRS 9 Klassificering 1 jan 2018	IAS 39 Redovisat värde 31 dec 2017	IFRS 9 Redovisat värde 1 jan 2018	Effekt på eget kapital 1 jan 2018	varav omvärderings- effekt med an- ledning av nya regler för klassificering och värdering	varav omvärderings- effekt med an- ledning av nya regler för nedskrivning
Finansiella tillgångar							
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	226 314	226 314			
Övrig utlåning till centralbanker	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	38 920	38 920			
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	7 349	7 349			
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	120 683	120 683			
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	201	201			
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	1) Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Upplupet anskaffningsvärde	773	773			
Utlåning till övriga kreditinstitut	2) Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	20 250	20 245	-5		-5
Utlåning till allmänheten	3) Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Upplupet anskaffningsvärde	377	353	-24	-24	
Utlåning till allmänheten	2) Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	2 065 384	2 064 875	-509		-509
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	36	36			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	13 261	13 261			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	30 948	30 948			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	5 392	5 392			
Aktier och andelar	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	11 914	11 914			
Aktier och andelar	4) Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	964	964			
Aktier och andelar	5) Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	1 174	1 174			
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	4) Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	135 563	135 563			
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	54	54			
Derivatinstrument	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	12 572	12 572			
Derivatinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	43 498	43 498			
Övriga tillgångar	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	16	16			
Övriga tillgångar	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	10 699	10 699			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	102	102			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	490	490			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	5 749	5 749			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	4	4			
Summa finansiella tillgångar			2 752 687	2 752 149	-538	-24	-514
Icke finansiella tillgångar	6)		14 290	14 429	139	4	135
Summa tillgångar			2 766 977	2 766 578	-399	-20	-379
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	174 820	174 820			
In- och upplåning från allmänheten	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	941 967	941 967			
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	135 556	135 556			
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	61	61			
Emitterade värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	4 625	4 625			
Emitterade värdepapper	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	1 271 970	1 271 970			
Derivatinstrument	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	15 204	15 204			
Derivatinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	9 672	9 672			
Korta positioner	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	2 072	2 072			
Övriga skulder	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	12	12			
Övriga skulder	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	15 851	15 851			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	13	13			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	12 705	12 705			
Efterställda skulder	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	32 896	32 896			
Summa finansiella skulder	7)		2 617 424	2 617 424			
Avsättningar	8)		153	254	101		101
Övriga icke finansiella skulder			7 796	7 796			
Summa skulder			2 625 373	2 625 474	101		101
Minoritetsintresse			11	11			
Aktiekapital			3 013	3 013			
Överkursfond			5 629	5 629			
Reserver	9)		8 106	8 107	1		1
Balanserad vinst	10)		108 746	108 245	-501	-20	-481
Årets resultat, tillhörande aktieägare i Svenska Handelsbanken AB			16 099	16 099			
Summa eget kapital			141 604	141 104	-500	-20	-480
Summa skulder och eget kapital			2 766 977	2 766 578	-399	-20	-379

I tabellen nedan visas övergången från modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39 till förväntade kreditförluster i IFRS 9 vid övergången till IFRS 9 den 1 januari 2018.

Specifikation av övergång till IFRS 9, nya regler för nedskrivning

	IAS 39 Inträffade kreditförluster 31 dec 2017	IFRS 9 Förväntade kreditförluster 1 jan 2018	Effekt på balanserad vinst med anledning av nya regler för nedskrivning
IAS 39			
Inträffade kreditförluster 31 dec 2017			
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-463		463
Gruppvisa reserveringar för poster utanför balansräkningen	-95		95
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-4 578		4 578
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde	-118		118
IFRS 9			
Förväntade kreditförluster 1 jan 2018			
Förväntade kreditförluster Steg 1, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-401	-401
Förväntade kreditförluster Steg 2, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-576	-576
Förväntade kreditförluster Steg 3, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-4 696	-4 696
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 1		-110	-110
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 2		-86	-86
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 3		0	0
Förväntade kreditförluster för skuldinstrument till verkligt värde via övrigt totalresultat Steg 1		-1	-1
Skatteeffekt vid övergång till IFRS 9		135	135
Summa	-5 254	-5 735	-481

- Enligt IAS 39 redovisades vissa obligationer som innehas för likviditetsändamål som tillgångar tillgängliga för försäljning. Enligt IFRS 9 redovisas dessa till upplupet anskaffningsvärde eftersom affärsmodellen för dessa innehav är att erhålla avtalsenliga kassaflöden och kassaflödena endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en högre kreditförlustreserv för tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde.
- Enligt IAS 39 redovisades vissa lån till verkligt värde via resultaträkningen genom verkligt värdeoptionen. Enligt IFRS 9 redovisas dessa till upplupet anskaffningsvärde eftersom affärsmodellen för dessa innehav är att erhålla avtalsenliga kassaflöden och kassaflödena endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta.
- Enligt IAS 39 klassificerades aktier och andelar inom försäkringsverksamheten samt tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken till verkligt värde via resultaträkningen genom verkligt värde optionen, då dessa förvaltades och resultatet utvärderades utifrån verkliga värden. Enligt IFRS 9 ska dessa tillgångar obligatoriskt redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.
- Handelsbanken har valt att kategorisera vissa aktieinnehav som inte innehas i handelssyfte till verkligt värde via övrigt totalresultat. Dessa aktieinnehav är långsiktiga och av strategisk vikt för bankverksamheten i koncernen. Innehaven var tidigare klassificerade som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning.
- Skatteeffekt vid övergången till IFRS 9.
- Inga finansiella skulder har omvärderats på grund av ändrad klassificering till IFRS 9.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en högre kreditförlustreserv för poster utanför balansräkningen.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en reservering för kreditförluster för skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.
- Total effekt på balanserade vinstmedel vid övergången till IFRS 9 uppgår till - 640 mkr före skatt, varav -24 mkr är hänförlig till de nya reglerna för klassificering och värdering och -616 mkr till de nya reglerna för nedskrivning.

Not 2 Räntenetto

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Ränteintäkter									
Utlåning till kreditinstitut och centralbanker	874	661	32%	636	37%	2 203	1 505	46%	2 140
Utlåning till allmänheten	10 523	10 427	1%	9 654	9%	30 891	29 099	6%	38 919
Belåningsbara statsskuldförbindelser	100	108	-7%	44	127%	266	144	85%	188
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	200	244	-18%	150	33%	663	490	35%	676
Derivatinstrument	703	535	31%	-123		1 126	-829		-949
Övriga ränteintäkter	333	341	-2%	321	4%	998	1 000	0%	1 342
Summa ränteintäkter	12 733	12 316	3%	10 682	19%	36 147	31 409	15%	42 316
<i>varav ränteintäkter i Nettoresultat av finansiella transaktioner</i>	-65	-37	-76%	51		-110	170		224
Ränteintäkter enligt resultaträkningen	12 798	12 353	4%	10 631	20%	36 257	31 239	16%	42 092
<i>varav ränteintäkter enligt effektivräntemetoden</i>	11 856	11 593	2%	10 639	11%	34 507	31 743	9%	42 606
Räntekostnader									
Skulder till kreditinstitut och centralbanker	-329	-377	-13%	-338	-3%	-1 090	-946	15%	-1 281
In- och upplåning från allmänheten	-511	-455	12%	-439	16%	-1 335	-1 131	18%	-1 545
Emitterade värdepapper	-4 846	-4 524	7%	-3 726	30%	-13 361	-11 906	12%	-15 732
Derivatinstrument	1 836	1 986	-8%	2 198	-16%	6 099	7 084	-14%	9 378
Efterställda skulder	-387	-393	-2%	-351	10%	-1 127	-1 067	6%	-1 411
Statliga avgifter	-701	-706	-1%	-477	47%	-2 102	-1 520	38%	-2 024
Övriga räntekostnader	-21	-88	-76%	-		-182	-47	287%	-106
Summa räntekostnader	-4 959	-4 557	9%	-3 133	58%	-13 098	-9 533	37%	-12 721
<i>varav räntekostnader i Nettoresultat av finansiella transaktioner</i>	-23	-108	-79%	-89	-74%	-255	-283	-10%	-395
Räntekostnader enligt resultaträkningen	-4 936	-4 449	11%	-3 044	62%	-12 843	-9 250	39%	-12 326
Räntenetto	7 862	7 904	-1%	7 587	4%	23 414	21 989	6%	29 766

På raderna derivatinstrument ingår räntenetto som är hänförliga till tillgångar och skulder som säkras. Dessa kan ha både positiv och negativ inverkan på ränteintäkter och räntekostnader.

Not 3 Provisionsnetto

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Courtage och övriga värdepappersprovisioner	164	177	-7%	172	-5%	522	679	-23%	886
Fonder	956	941	2%	869	10%	2 786	2 613	7%	3 559
Depå och övrig kapitalförvaltning	279	246	13%	189	48%	770	522	48%	722
Rådgivning	29	53	-45%	37	-22%	144	198	-27%	234
Försäkringar	182	178	2%	167	9%	536	495	8%	664
Betalningar	930	896	4%	857	9%	2 652	2 464	8%	3 359
Ut- och inlåning	330	336	-2%	301	10%	996	910	9%	1 238
Garantier	99	98	1%	93	6%	290	289	0%	381
Övrigt	115	123	-7%	122	-6%	363	371	-2%	496
Summa provisionsintäkter	3 084	3 048	1%	2 807	10%	9 059	8 541	6%	11 539
Värdepapper	-54	-53	2%	-57	-5%	-166	-199	-17%	-264
Betalningar	-388	-425	-9%	-379	2%	-1 197	-1 078	11%	-1 491
Övrigt	-18	-19	-5%	-16	13%	-60	-47	28%	-66
Summa provisionskostnader	-460	-497	-7%	-452	2%	-1 423	-1 324	7%	-1 821
Provisionsnetto	2 624	2 551	3%	2 355	11%	7 636	7 217	6%	9 718

Not 4 Nettoresultat av finansiella transaktioner

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Handel, derivat, valutakurseffekt m.m.				322			1 467		1 814
Finansiella instrument till verkligt värde via resultaträkningen, obligatoriskt inkl valutakurseffekter	811	138	488%			1 222			
Övriga finansiella instrument till verkligt värde över resultaträkningen				-98			-369		-553
<i>varav räntebärande värdepapper</i>				-90			-342		-524
<i>varav lån</i>				-8			-27		-29
Finansiella instrument till verkligt värde via resultaträkningen, verkligt värdeoptionen	-624	116				-630			
Finansiella instrument till upplupet anskaffningsvärde	48	50	-4%	58	-17%	131	103	27%	156
<i>varav lån</i>	83	93	-11%	91	-9%	254	261	-3%	372
<i>varav räntebärande värdepapper</i>	0	-				0			
<i>varav emitterade värdepapper</i>	-35	-43	19%	-33	6%	-123	-158	22%	-216
Finansiella instrument tillgängliga för försäljning				-			6		8
Finansiella instrument till verkligt värde via övrigt totalresultat	0	-				0			
Säkringsredovisning	0	-1		-8		-21	-15	-40%	-29
<i>varav nettoresultat säkringar av verkligt värde</i>	5	4	25%	1	400%	13	1		-7
<i>varav ineffektivitet i kassaflödessäkringar</i>	-5	-5	0%	-9	44%	-34	-16	-113%	-22
Vinst/förlust på dekomponerade försäkringskontrakt	-49	-13	-277%	-31	-58%	-97	-85	-14%	-125
Summa	186	290	-36%	243	-23%	605	1 107	-45%	1 271

Not 5 Övriga kostnader

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Fastigheter och lokaler	-326	-326	0%	-294	11%	-966	-902	7%	-1 235
Externa datakostnader	-507	-524	-3%	-454	12%	-1 594	-1 421	12%	-1 935
Kommunikation	-80	-90	-11%	-71	13%	-257	-230	12%	-309
Resor och marknadsföring	-56	-85	-34%	-59	-5%	-210	-215	-2%	-317
Köpta tjänster	-387	-438	-12%	-300	29%	-1 236	-935	32%	-1 406
Materialanskaffning	-36	-42	-14%	-40	-10%	-124	-126	-2%	-178
Andra kostnader	-162	-139	17%	-119	36%	-436	-348	25%	-509
Övriga kostnader	-1 554	-1 644	-5%	-1 337	16%	-4 823	-4 177	15%	-5 889

Not 6 Kreditförluster

Kreditförluster IFRS 9

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Förväntade kreditförluster på poster i balansräkningen									
Periodens reservering Steg 3	-382	-426	-10%			-1 047			
Steg 3 reservering som återförts till Steg 1 eller Steg 2	61	64	-5%			222			
Summa förväntade kreditförluster i Steg 3	-321	-362	-11%			-825			
Periodens nettoreservering Steg 2	45	34	32%			63			
Periodens nettoreservering Steg 1	44	23	91%			97			
Summa förväntade kreditförluster i Steg 1 och Steg 2	89	57	56%			160			
Summa förväntade kreditförluster på poster i balansräkningen	-232	-305	-24%			-665			
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen									
Periodens nettoreservering Steg 3	-1	-4	-75%			-41			
Periodens nettoreservering Steg 2	1	2	-50%			10			
Periodens nettoreservering Steg 1	0	22	-100%			31			
Summa förväntade kreditförluster på poster utanför balansräkningen	0	20	-100%			0			
Bortskrivningar									
Periodens konstaterade kreditförluster	-136	-829	-84%			-2 594			
Utnyttjad andel av tidigare reserverat i Steg 3	107	815	-87%			2 518			
Summa bortskrivningar	-29	-14	107%			-76			
Återvinningar									
	31	77	-60%			136			
Kreditförluster, netto	-230	-222	4%			-605			
<i>varav utlåning till allmänheten</i>	<i>-229</i>	<i>-242</i>	<i>-5%</i>			<i>-605</i>			

Kreditförluster IAS 39

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Specifik reservering för individuellt värderade fordringar									
Periodens reservering				-284			-750		-1 811
Återfört från tidigare gjorda reserveringar				59			184		225
Summa				-225			-566		-1 586
Gruppvis reservering									
Periodens nettoreservering för individuellt värderade fordringar				-8			-69		-120
Periodens nettoreservering för homogena fordringar				-4			-6		-10
Summa				-12			-75		-130
Poster utanför balansräkningen									
Förluster på poster utanför balansräkningen				0			-1		-4
Återföring av förluster på poster utanför balansräkningen				0			10		10
Förändring i kollektiv avsättning för poster utanför balansräkningen				2			5		-27
Summa				2			14		-21
Bortskrivningar									
Periodens konstaterade kreditförluster				-106			-769		-1 253
Utnyttjad andel av tidigare reserveringar				89			680		1 102
Återvinningar				35			117		205
Summa				18			28		54
Kreditförluster, netto				-217			-599		-1 683

Kreditförluster IFRS 9 – Nyckeltal utlåning till allmänheten

	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kreditförlustnivå i %, ack	0,04	0,04	0,03		
Total reserveringsgrad, %	0,18	0,17	0,20		
Reserveringsgrad Steg 1, %	0,01	0,02	0,02		
Reserveringsgrad Steg 2, %	1,00	0,96	1,22		
Reserveringsgrad Steg 3, %	39,54	39,23	40,19		
Andel utlåning i Steg 3, %	0,22	0,21	0,23		

Kreditförluster IAS 39 – Nyckeltal

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Osäkra fordringar				7 944	7 497
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar				-4 578	-3 942
Reserveringar för gruppvis värderade homogena grupper av fordringar med begränsat värde				-118	-112
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar				-463	-415
Osäkra fordringar, netto				2 785	3 028
Total reserveringsgrad för osäkra fordringar				64,9%	59,6%
Andel osäkra fordringar				0,13%	0,15%
Reserveringsgrad, exkl. gruppvisa reserveringar				59,1%	54,1%
Kreditförlustnivå i % av utlåning, ack.				0,08%	0,04%
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar				5 371	5 518
Fordringar förfallna sedan mer än 60 dagar, som inte är osäkra				968	1 060

För definitioner och beräkning av nyckeltal hänvisas till Faktaboken som finns tillgänglig på handelsbanken.se/ir.

Not 7 Utlåning

Utlåning och räntebärande värdepapper som är föremål för nedskrivningsprövning i enlighet med IFRS 9, netto

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	357 440	375 243	276 999		
Övrig utlåning till centralbanker	48 428	61 104	99 545		
Belåningsbara statskultförbindelser m.m	1 360	1 199	1 268		
Utlåning till övriga kreditinstitut	35 722	36 985	35 475		
<i>varav omvända repor</i>	9 353	11 116	11 032		
Utlåning till allmänheten	2 193 712	2 194 038	2 143 107		
<i>varav omvända repor</i>	8 645	8 726	6 698		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	5 996	6 021	5 586		
Summa	2 642 658	2 674 590	2 561 980		

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Utlåning till allmänheten				2 065 761	2 040 589
<i>varav omvända repor</i>				6 607	7 126
Utlåning till övriga kreditinstitut				20 250	30 742
<i>varav omvända repor</i>				1 338	5 738
Övrig utlåning till centralbanker				38 920	111 008

Utlåning och räntebärande värdepapper som är föremål för nedskrivningsprövning i enlighet med IFRS 9, stegfördelad

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Volym, brutto	2 646 623	2 678 441	2 566 289		
<i>varav Steg 1</i>	2 584 909	2 610 556	2 508 066		
<i>varav Steg 2</i>	53 838	60 469	49 965		
<i>varav Steg 3</i>	7 876	7 416	8 258		
Reserver	-3 965	-3 851	-4 309		
<i>varav Steg 1</i>	-314	-360	-378		
<i>varav Steg 2</i>	-537	-582	-612		
<i>varav Steg 3</i>	-3 114	-2 909	-3 319		
Volym, netto	2 642 658	2 674 590	2 561 980		

Utlåning till allmänheten som är föremål för nedskrivningsprövning i enlighet med IFRS 9, stegfördelad

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Utlåning till allmänheten, brutto	2 197 670	2 197 882	2 147 413		
<i>varav Steg 1</i>	2 136 226	2 130 147	2 089 295		
<i>varav Steg 2</i>	53 568	60 319	49 860		
<i>varav Steg 3</i>	7 876	7 416	8 258		
Reserver	-3 958	-3 844	-4 306		
<i>varav Steg 1</i>	-311	-357	-377		
<i>varav Steg 2</i>	-533	-578	-610		
<i>varav Steg 3</i>	-3 114	-2 909	-3 319		
Utlåning till allmänheten, netto	2 193 712	2 194 038	2 143 107		

Förändring av reserv för förväntade kreditförluster – Utlåning och räntebärande värdepapper (IFRS 9)

30 september 2018				
mkr	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Summa
Reserv vid årets ingång	401	576	4 696	5 673
Nyutgivna eller förvärvade tillgångar	46	70	21	137
Bortbokningar	-39	-65	-125	-229
Förflyttning till Steg 1	19	-71	-2	-54
Förflyttning till Steg 2	-80	200	-2	118
Förflyttning till Steg 3	-113	-722	791	-44
Bortskrivningar	0	0	-2 518	-2 518
Omvärdering till följd av förändring i kreditrisk	96	640	199	935
Förändringar i modell/riskparametrar	-29	-156	-	-185
Valutaeffekt m m	13	65	54	132
Reserv vid periodens utgång	314	537	3 114	3 965

Förflyttningsraderna avser nettoförändringen av reserverat belopp till följd av avtals förflyttning mellan steg. Resterande reservförändring som uppkommer vid förändrad kreditrisk redovisas på raden Omvärdering till följd av förändring i kreditrisk.

Förändring av reserv för förväntade kreditförluster – Utlåning till allmänheten (IFRS 9)

30 september 2018				
mkr	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Summa
Reserv vid årets ingång	400	573	4 696	5 669
Nyutgivna eller förvärvade tillgångar	43	69	21	133
Bortbokningar	-38	-65	-125	-228
Förflyttning till Steg 1	25	-71	-2	-48
Förflyttning till Steg 2	-80	199	-2	117
Förflyttning till Steg 3	-113	-722	791	-44
Bortskrivningar	0	0	-2 518	-2 518
Omvärdering till följd av förändring i kreditrisk	89	640	199	928
Förändringar i modell/riskparametrar	-28	-155	-	-183
Valutaeffekt m m	13	65	54	132
Reserv vid periodens utgång	311	533	3 114	3 968

Förflyttningsraderna avser nettoförändringen av reserverat belopp till följd av avtals förflyttning mellan steg. Resterande reservförändring som uppkommer vid förändrad kreditrisk redovisas på raden Omvärdering till följd av förändring i kreditrisk.

Utlåning till allmänheten (IFRS 9), sektor och branschfördelad

30 september 2018	Brutto			Reserver			Netto	Steg 2 bruttovolymer förfallna mer än 30 dagar
	mkr	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2		
Privatpersoner	1 076 264	20 490	2 017	-119	-126	-713	1 097 813	393
varav hypotekslån	875 798	14 724	488	-37	-42	-28	890 903	254
varav övriga lån säkerställda i bostad	147 537	3 875	441	-13	-24	-113	151 703	118
varav övriga lån privatpersoner	52 929	1 891	1 088	-69	-60	-572	55 207	21
Bostadsrättsföreningar	225 673	525	68	-9	-1	-15	226 241	78
varav hypotekslån	188 518	372	20	-4	-1	-10	188 895	78
Fastighetsförvaltning	584 266	17 145	1 313	-85	-186	-374	602 079	151
Tillverkningsindustri	23 223	3 499	427	-10	-65	-204	26 870	3
Handel	20 706	2 300	157	-12	-29	-111	23 011	2
Hotell- och restaurangverksamhet	8 714	313	37	-6	-5	-25	9 028	0
Person- och godstransport till sjöss	6 575	421	1 612	-1	-1	-387	8 219	-
Övrig transport och kommunikation	13 495	1 287	106	-6	-10	-75	14 797	1
Byggnadsverksamhet	21 980	955	156	-15	-36	-109	22 931	5
Elektricitet, gas och vatten	20 745	1 046	154	-2	-11	-103	21 829	0
Jordbruk, jakt och skogsbruk	14 810	615	138	-6	-12	-83	15 462	10
Övrig serviceverksamhet	22 477	991	258	-12	-27	-137	23 550	33
Holding-, investment- och försäkringsbolag, fonder m.m.	70 863	3 058	538	-11	-12	-384	74 052	19
Stat och kommun	12 447	2	-	0	0	-	12 449	-
Övrig företagsutlåning	13 988	921	895	-17	-12	-394	15 381	3
Summa	2 136 226	53 568	7 876	-311	-533	-3 114	2 193 712	698

Specifikation av Utlåning till allmänheten (IFRS 9), fastighetsförvaltning

30 september 2018	Brutto			Reserver			Netto	Steg 2 bruttovolymer förfallna mer än 30 dagar
	mkr	Steg 1	Steg 2	Steg 3	Steg 1	Steg 2		
Utlåning i Sverige								
Statligt ägda fastighetsbolag	4 045	-	-	0	-	-	4 045	-
Kommunalt ägda fastighetsbolag	8 149	-	-	0	-	-	8 149	-
Bostadsfastighetsbolag	106 241	1 828	39	-5	-5	-18	108 080	5
varav hypotekslån	93 360	1 558	-	-4	-4	-	94 910	5
Övrig fastighetsförvaltning	124 012	2 614	201	-10	-12	-118	126 687	18
varav hypotekslån	53 676	1 104	2	-3	-5	-2	54 772	2
Summa utlåning i Sverige	242 447	4 442	240	-15	-17	-136	246 961	23
Utlåning utanför Sverige								
Storbritannien	133 987	4 775	650	-29	-83	-152	139 148	-
Norge	112 047	5 695	227	-24	-39	-41	117 865	102
Danmark	20 095	559	96	-8	-18	-32	20 692	3
Finland	39 911	1 666	72	-3	-28	-7	41 611	23
Nederländerna	31 984	8	-	-5	-1	-	31 986	-
Övriga länder	3 795	0	28	-1	0	-6	3 816	0
Summa utlåning utanför Sverige	341 819	12 703	1 073	-70	-169	-238	355 118	128
Total utlåning - Fastighetsförvaltning	584 266	17 145	1 313	-85	-186	-374	602 079	151

Utlåning till allmänheten (IAS 39), sektor och branschfördelad

31 december 2017			
mkr	Utlåning brutto	Reserv- eringar	Utlåning netto
Privatpersoner	1 040 638	-710	1 039 928
<i>varav hypotekslån</i>	850 962	-39	850 923
<i>varav övriga lån säkerställda i bostad</i>	128 728	-133	128 595
<i>varav övriga lån privatpersoner</i>	60 948	-538	60 410
Bostadsrättsföreningar	205 984	-18	205 966
<i>varav hypotekslån</i>	172 264	-11	172 253
Fastighetsförvaltning	565 190	-523	564 667
Tillverkningsindustri	27 393	-471	26 922
Handel	21 282	-201	21 081
Hotell- och restaurangverksamhet	8 369	-35	8 334
Person- och godstransport till sjöss	8 499	-1 325	7 174
Övrig transport och kommunikation	16 088	-25	16 063
Byggnadsverksamhet	20 216	-697	19 519
Elektricitet, gas och vatten	22 040	-128	21 912
Jordbruk, jakt och skogsbruk	13 064	-46	13 018
Övrig serviceverksamhet	22 208	-215	21 993
Holdings-, investment-, försäkringsbolag, fonder m.m.	67 805	-249	67 556
Stat och kommun	13 611	-	13 611
Övrig företagsutlåning	18 533	-53	18 480
Summa utlåning till allmänheten, före beaktande av gruppvis reservering	2 070 920	-4 696	2 066 224
Gruppvis reservering			-463
Summa utlåning till allmänheten			2 065 761

Specifikation av Utlåning till allmänheten (IAS 39), fastighetsförvaltning

31 december 2017			
mkr	Utlåning brutto	Reserv- eringar	Utlåning netto
Utlåning i Sverige			
Statligt ägda fastighetsbolag	4 329	-	4 329
Kommunalt ägda fastighetsbolag	8 874	-	8 874
Bostadsfastighetsbolag	106 014	-20	105 994
<i>varav hypotekslån</i>	92 260	-	92 260
Övrig fastighetsförvaltning	125 224	-126	125 098
<i>varav hypotekslån</i>	52 932	-2	52 930
Summa utlåning i Sverige	244 441	-146	244 295
Utlåning utanför Sverige			
Danmark	20 367	-70	20 297
Finland	37 302	-4	37 298
Norge	104 319	-100	104 219
Storbritannien	125 701	-197	125 504
Nederländerna	27 628	-	27 628
Övriga länder	5 432	-6	5 426
Summa utlåning utanför Sverige	320 749	-377	320 372
Total utlåning – Fastighetsförvaltning	565 190	-523	564 667

Not 8 Kreditriskexponering

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	357 440	375 243	276 999	226 314	377 821
Övrig utlåning till centralbanker	48 428	61 104	99 545	38 920	111 008
Belåningsbara statskultförbindelser m.m.	145 589	141 828	103 579	129 006	112 339
Utlåning till övriga kreditinstitut	35 722	36 985	35 475	20 250	30 742
<i>varav omvända repor</i>	9 353	11 116	11 032	1 338	5 738
Utlåning till allmänheten	2 193 712	2 194 038	2 143 107	2 065 761	2 040 589
<i>varav omvända repor</i>	8 645	8 726	6 698	6 607	7 126
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 571	62 009	59 175	49 601	61 996
Derivatinstrument*	52 615	67 016	59 069	56 070	56 913
Eventualförpliktelser	89 952	89 404	88 634	75 666	75 666
<i>varav garantiförbindelser, krediter</i>	10 248	10 079	9 729	10 177	9 936
<i>varav garantiförbindelser, övrigt</i>	72 333	73 291	72 274	57 878	59 119
<i>varav dokumentkrediter</i>	7 371	6 034	6 631	7 611	6 611
Övriga åtaganden	463 080	459 482	457 688	443 383	439 836
<i>varav outnyttjad del av beviljade räkningskrediter</i>	124 264	125 580	129 845	131 121	130 647
<i>varav kreditlöften</i>	310 331	309 984	299 383	290 643	286 953
<i>varav övrigt</i>	28 485	23 918	28 460	21 619	22 236
Summa	3 443 109	3 487 109	3 323 271	3 104 971	3 306 910

*Avser den totala summan av positiva marknadsvärden.

Not 9 Derivat

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Positiva marknadsvärden					
Handel	27 289	38 409	33 049	31 242	33 701
Marknadsvärdessäkring	55	35	55	65	91
Kassaflödessäkring	45 082	51 579	48 238	45 585	44 399
Kvittade belopp	-19 811	-23 007	-22 273	-20 822	-21 278
Summa	52 615	67 016	59 069	56 070	56 913
Negativa marknadsvärden					
Handel	29 438	34 633	33 939	33 576	35 471
Marknadsvärdessäkring	150	305	185	125	105
Kassaflödessäkring	7 706	8 095	12 417	11 086	14 840
Kvittade belopp	-18 157	-21 073	-20 639	-19 911	-20 269
Summa	19 137	21 960	25 902	24 876	30 147
Nominella värden					
Handel	4 171 570	4 382 951	4 598 181	4 054 918	3 925 126
Marknadsvärdessäkring	81 540	83 699	82 129	79 318	69 628
Kassaflödessäkring	1 022 442	1 042 608	1 160 081	1 060 565	1 078 987
Kvittade belopp	-2 107 319	-2 162 770	-2 179 898	-2 071 229	-1 977 466
Summa	3 168 233	3 346 488	3 660 493	3 123 572	3 096 275

I noten presenteras derivatkontrakt brutto. Belopp som kvittats i balansräkningen består av det kvittade marknadsvärdet på kontrakt för vilka det finns en legal rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto (däribland clearade kontrakt). Dessa kontrakt nettoredovisas i balansräkningen per motpart och valuta.

Not 10 Kvittning av finansiella instrument

30 september 2018 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	72 426	27 072	99 498
Kvittade belopp	-19 811	-7 486	-27 297
Redovisat värde i balansräkningen	52 615	19 586	72 201
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-13 075	-	-13 075
Mottagna finansiella säkerheter	-28 443	-19 586	-48 029
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-41 518	-19 586	-61 104
Nettobelopp	11 097	-	11 097
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	37 294	15 778	53 072
Kvittade belopp	-18 157	-7 486	-25 643
Redovisat värde i balansräkningen	19 137	8 292	27 429
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-13 075	-	-13 075
Ställda finansiella säkerheter	-1 231	-8 292	-9 523
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-14 306	-8 292	-22 598
Nettobelopp	4 831	-	4 831

31 december 2017 mkr	Derivat	Återköpsavtal samt utlåning av värdepapper	Totalt
Finansiella tillgångar som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	76 892	18 605	95 497
Kvittade belopp	-20 822	-9 309	-30 131
Redovisat värde i balansräkningen	56 070	9 296	65 366
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-16 838	-	-16 838
Mottagna finansiella säkerheter	-30 023	-9 296	-39 319
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-46 861	-9 296	-56 157
Nettobelopp	9 209	-	9 209
Finansiella skulder som är föremål för kvittning, nettingsavtal eller liknande avtal			
Bruttobelopp	44 787	9 435	54 222
Kvittade belopp	-19 911	-9 309	-29 220
Redovisat värde i balansräkningen	24 876	126	25 002
Relaterade belopp som inte kvittats i balansräkningen			
Finansiella instrument, nettingsavtal	-16 838	-	-16 838
Ställda finansiella säkerheter	-2 974	-126	-3 100
Summa av belopp som inte har kvittats i balansräkningen	-19 812	-126	-19 938
Nettobelopp	5 064	-	5 064

Derivatinstrument kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera derivat. Återköpsavtal och omvända återköpsavtal mot centrala clearingmotparter kvittas i balansräkningen när det återspeglar bankens förväntade kassaflöden vid regleringen av två eller flera avtal. Det inträffar när banken både har en avtalsmässig rätt och avsikt att reglera avtalade kassaflöden netto. Den kvarvarande motpartsrisken i derivat reduceras genom avtal om netting vid betalningsinställelse, det vill säga netting av positiva och negativa värden i alla derivattransaktioner med en och samma motpart i en konkurssituation. Banken har som policy att teckna nettingsavtal med alla bankmotparter. Nettingsavtalen kompletteras med avtal om ställande av säkerheter för nettoexponeringen. I huvudsak används kontanter som säkerhet, men även statspapper förekommer. Säkerheter för återköpsavtal samt in- och utlåning av värdepapper utgår i regel i form av kontanter eller andra värdepapper.

I det kvittade beloppet för derivattillgångar ingår kvittade kontantsäkerheter om 3 899 mkr (3 342) vilka härrör från balansräkningsposten In- och upplåning från allmänheten. I det kvittade beloppet för derivatsskulder ingår kvittade kontantsäkerheter om 2 246 mkr (2 431) vilka härrör från balansräkningsposten Utlåning till allmänheten.

Not 11 Goodwill och andra immateriella tillgångar

mkr	Goodwill			Andra immateriella tillgångar			Totalt		
	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	Helår 2017	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	Helår 2017	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	Helår 2017
Ingående bokfört värde	6 798	6 761	6 761	3 063	2 632	2 632	9 861	9 393	9 393
Under perioden tillkommande	-	7	7	546	486	694	546	493	701
Periodens avskrivningar	-	-	-	-251	-196	-266	-251	-196	-266
Periodens nedskrivningar	-	-	-	-	-9	-9	-	-9	-9
Valutaeffekt	189	-6	30	45	-5	12	234	-11	42
Utgående bokfört värde	6 987	6 762	6 798	3 403	2 908	3 063	10 390	9 670	9 861

Not 12 Skulder till kreditinstitut, in- och upplåning från allmänheten

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Skulder till kreditinstitut	194 657	211 927	193 642	174 820	205 355
<i>varav repor</i>	49	-	157	126	
In- och upplåning från allmänheten	1 099 384	1 126 480	1 065 678	941 967	1 112 138
<i>varav repor</i>	8 243	13	4 202		286

Not 13 Emitterade värdepapper

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017
Emitterade värdepapper vid årets ingång	1 276 595	1 261 765
Emitterade	859 450	946 625
Återköpta	-43 578	-38 766
Förfallna	-754 036	-842 579
Valutaeffekter m m	55 388	-47 762
Emitterade värdepapper vid periodens utgång	1 393 819	1 279 283

Not 14 Ställda säkerheter, eventalförpliktelser och övriga åtaganden

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
För egna skulder ställda säkerheter	902 214	868 092	859 158	856 772	830 488
Övriga ställda säkerheter	35 036	31 853	39 389	34 165	36 179
Eventalförpliktelser	89 952	89 404	88 634	75 666	75 666
Övriga åtaganden	463 080	459 482	457 688	443 383	439 836

Not 15 Klassificering av finansiella tillgångar och skulder

30 september 2018		Verkligt värde via resultaträkningen						
mkr	Obligatoriskt	Verkligt värde- optionen	Derivat identifierat som säkrings- instrument	Verkligt värde via övrigt totalresultat	Upplupet anskaff- ningsvärde	Summa redovisat värde	Verkligt värde	
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker					357 440	357 440	357 440	
Övrig utlåning till centralbanker					48 428	48 428	48 428	
Belåningsbara statskskuldförbindelser	8 103	136 127		406	953	145 589	145 589	
Utlåning till övriga kreditinstitut					35 722	35 722	35 645	
Utlåning till allmänheten					2 193 712	2 193 712	2 201 729	
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkkring					31	31		
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	12 488	38 086		5 997		56 571	56 571	
Aktier och andelar	11 923			1 958		13 881	13 881	
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	151 983				59	152 042	152 042	
Derivatinstrument	9 848		42 767			52 615	52 615	
Övriga tillgångar	15				11 401	11 416	11 416	
Summa	194 360	174 213	42 767	8 361	2 647 746	3 067 447	3 075 356	
Andelar i intresseföretag						263		
Icke finansiella tillgångar						19 526		
Summa tillgångar						3 087 236		
Skulder								
Skulder till kreditinstitut					194 657	194 657	196 380	
In- och upplåning från allmänheten					1 099 384	1 099 384	1 099 342	
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		151 975			65	152 040	152 040	
Emitterade värdepapper	2 784				1 391 035	1 393 819	1 401 556	
Derivatinstrument	12 487		6 650			19 137	19 137	
Korta positioner	7 081					7 081	7 081	
Övriga skulder	23				16 328	16 351	16 351	
Efterställda skulder					50 827	50 827	52 046	
Summa	22 375	151 975	6 650		2 752 296	2 933 296	2 943 933	
Icke finansiella skulder						12 730		
Summa skulder						2 946 026		

31 december 2017	Verkligt värde i resultaträkningen		Derivat identifierat som säkrings- instrument	Lån och andra fordringar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Övriga finansiella skulder	Summa redovisat värde	Verkligt värde
	Innehav för handel	Övrigt						
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker				226 314			226 314	226 314
Övrig utlåning till centralbanker				38 920			38 920	38 920
Belåningsbara statsskuldförbindelser	7 349	120 683			974		129 006	129 006
Utlåning till övriga kreditinstitut				20 250			20 250	20 081
Utlåning till allmänheten		377		2 065 384			2 065 761	2 073 536
Värdeförändring på räntesäkrad post i portföljsäkring				36			36	
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	13 261	30 948			5 392		49 601	49 601
Aktier och andelar	11 914	964			1 174		14 052	14 052
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken		135 563		54			135 617	135 617
Derivatinstrument	12 572		43 498				56 070	56 070
Övriga tillgångar	16			10 699			10 715	10 715
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	102	490		5 749	4		6 345	6 345
Summa	45 214	289 025	43 498	2 367 406	7 544		2 752 687	2 760 257
Andelar i intresseföretag							297	
Icke finansiella tillgångar							13 993	
Summa tillgångar							2 766 977	
Skulder								
Skulder till kreditinstitut						174 820	174 820	176 611
In- och upplåning från allmänheten						941 967	941 967	941 975
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken		135 556				61	135 617	135 617
Emitterade värdepapper	4 625					1 271 970	1 276 595	1 289 925
Derivatinstrument	15 204		9 672				24 876	24 876
Korta positioner	2 072						2 072	2 072
Övriga skulder	12					15 851	15 863	15 863
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	13					12 705	12 718	12 718
Efterställda skulder						32 896	32 896	33 889
Summa	21 926	135 556	9 672			2 450 270	2 617 424	2 633 546
Icke finansiella skulder							7 949	
Summa skulder							2 625 373	

Not 16 Värdering av finansiella instrument till verkligt värde

30 september 2018 mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	142 006	2 630	-	144 636
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	51 008	5 563	-	56 571
Aktier och andelar	9 815	2 702	1 364	13 881
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	150 355	1 141	487	151 983
Derivatinstrument	421	52 240	-46	52 615
Summa	353 605	64 276	1 805	419 686
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	150 347	1 141	487	151 975
Emitterade värdepapper	-	2 784	-	2 784
Derivatinstrument	265	18 919	-47	19 137
Korta positioner	6 852	229	-	7 081
Summa	157 464	23 073	440	180 977
31 december 2017				
mkr	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Totalt
Tillgångar				
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	126 996	2 010	-	129 006
Utlåning till allmänheten	-	364	13	377
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	47 111	2 490	-	49 601
Aktier och andelar	8 798	4 008	1 246	14 052
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	135 099	-	464	135 563
Derivatinstrument	364	55 793	-87	56 070
Summa	318 368	64 665	1 636	384 669
Skulder				
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	135 092	-	464	135 556
Emitterade värdepapper	-	4 625	-	4 625
Derivatinstrument	377	24 587	-88	24 876
Korta positioner	2 013	59	-	2 072
Summa	137 482	29 271	376	167 129

Värderingsprocessen

Riskkontrollfunktionen kontrollerar att koncernens finansiella instrument värderas korrekt. Värderingarna baseras på externt genererad data i så stor utsträckning som är möjligt.

Finansiella instrument för vilka det finns prisuppgifter som är lättillgängliga och som representerar verkliga och frekvent förekommande transaktioner värderas till aktuellt marknadspris. För finansiella tillgångar används aktuell köpkurs och för finansiella skulder används aktuell säljkurs. För grupper av finansiella instrument som förvaltas på basis av bankens nettoexponering för marknadsrisk likställs det aktuella marknadspriset med det pris som skulle erhållas eller betalas vid en avyttring av nettopositionen.

För finansiella instrument för vilka tillförlitliga uppgifter om marknadspris saknas, bestäms verkligt värde med hjälp av värderingsmodeller. Sådana modeller kan exempelvis bygga på prisjämförelser, nuvärdesberäkning alternativt optionsvärderingsteori, beroende på instrumentets karaktär.

Värderingshierarkin

Finansiella instrument värderade till verkligt värde har i tabellerna kategoriserats med avseende på hur de värderats och graden av transparens kring marknadsdata som använts vid värderingen. Kategoriseringen framgår som nivå 1–3 i tabellerna. Finansiella

instrument som värderas till ett direkt och likvitt marknadspris kategoriseras som nivå 1. Dessa finansiella instrument består främst av statspapper och andra räntebärande värdepapper som handlas aktivt, noterade aktier samt korta positioner i motsvarande tillgångar. I nivå 1 ingår även merparten av de fondandelar och andra tillgångar som är kopplade till fondförsäkringskontrakt och liknande avtal samt motsvarande skulder. Finansiella instrument som värderas med värderingsmodeller som i allt väsentligt bygger på marknadsdata kategoriseras som nivå 2. I nivå 2 ingår främst räntebärande värdepapper samt ränte- och valutarelaterade derivat. Finansiella instrument vars värdering i väsentlig utsträckning påverkas av indata som inte går att verifiera med externa marknadsuppgifter kategoriseras som nivå 3. I nivå 3 ingår onoterade aktier, vissa innehav i riskkapitalfonder samt vissa derivat.

Som grund för indelningen ligger den värderingsmetod som använts på balansdagen. Om kategorin för ett specifikt instrument har förändrats i jämförelse med föregående balansdag (2017-12-31) har instrumentet flyttats mellan nivåerna i tabellen. Under januari-september 2018 har vissa volymer flyttats mellan nivå 1 och nivå 2 till följd av en ny bedömning av marknadsaktiviteten. På tillgångssidan har tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken till ett värde av 1 141 mkr, räntebärande värdepapper till ett värde av 573 mkr, aktier till ett värde av 634 mkr och derivat till ett värde av 13 mkr flyttats från nivå 1 till nivå 2. Räntebärande värdepapper till ett värde av 667 mkr

och aktier till ett värde av 67 mkr har flyttats från nivå 2 till nivå 1. På skuldsidan har skulder där kunden står värdeförändringsrisken till ett värde av 1 141 mkr och derivat till ett värde av 256 mkr flyttats från nivå 1 till 2. Periodens förändring av innehav i nivå 3 redovisas i separat tabell.

Innehav i nivå 3 består främst av onoterade aktier. Koncernens innehav av onoterade aktier består i huvudsak av andelar i företag som utför stödande verksamhet för banken. Det kan exempelvis röra sig om andelar i clearingorganisationer och infrastruktursamarbeten på Handelsbankens hemmamarknader. Sådana innehav värderas i regel till bankens andel av substansvärdet i bolaget, alternativt till det pris den senaste transaktionen genomfördes. Onoterade aktier är i allt väsentligt klassificerade till verkligt värde via övrigt total resultat efter den 1 januari 2018 och var klassificerade som tillgängliga för försäljning fram till den 1 januari 2018. Värdeförändringar på dessa innehav redovisas därmed i övrigt totalresultat.

Vissa innehav i riskkapitalfonder kategoriseras i nivå 3. De värderas med värderingsmodeller som huvudsakligen bygger på relativvärdering av jämförbara noterade företag i samma bransch. Det resultatmått som jämförelsen bygger på justeras för faktorer som stör jämförelsen mellan investeringen och jämförelsebolaget. Därefter beräknas värdet på basis av vinstmultiplar, exempelvis P/E-tal. Merparten av dessa innehav utgör placeringstillgångar i koncernens försäkringsrörelse. Värdeförändringar på placeringstillgångarna ingår i underlaget för beräkning av avkastningsdelning i försäkringsrörelsen och redovisas därmed inte direkt i resultaträkningen.

Vidare kategoriseras derivatkomponenten i vissa av bankens emitterade strukturerade obligationer och dess tillhörande säkrande derivat i nivå 3. För dessa derivat har interna antaganden väsentlig

påverkan för beräkningen av det verkliga värdet. Säkrande derivat i nivå 3 är handlade under CSA avtal, där marknadsvärdena stäms av och säkerställs på daglig basis med bankens motparter.

Skillnader mellan transaktionspris och det värde som räknas fram med hjälp av en värderingsmodell

I modellerna används indata i form av marknadspriser och andra variabler som bedöms påverka prissättningen. De modeller och indata som ligger till grund för värderingarna valideras regelbundet för att säkerställa att de överensstämmer med marknadspraxis och vedertagen finansiell teori. I de fall det uppstår väsentliga positiva skillnader mellan det värde som tagits fram med hjälp av en värderingsmodell vid det första redovisningstillfället och transaktionspriset (så kallade dag 1-resultat), periodiseras mellanskillnaden över instrumentets löptid. Sådana skillnader orsakas av att den tillämpade värderingsmodellen inte fullt ut fångar upp alla komponenter som påverkar instrumentets värde.

Principen innebär att en periodiseringseffekt om 117 mkr (96) redovisats i nettoresultat av finansiella transaktioner under perioden januari-september 2018. Vid utgången av perioden uppgick sammanlagda ännu ej resultatförda dag 1-resultat till 625 mkr, vilket vid årsskiftet 2017 motsvarade 638 mkr kronor.

Banken gör löpande en fristående värdering av den sammanlagda kreditriskkomponenten (såväl egen kreditrisk som motpartsrisk) i utestående modellvärderade derivat. Förändringar i verkligt värde till följd av förändrad kreditrisk tas till resultatet i den utsträckning den sammanlagda effekten överstiger ännu ej resultatförda dag 1-resultat.

Förändring av innehav i nivå 3

Januari – september 2018 mkr	Aktier och andelar	Derivat- tillgångar*	Derivat- skulder*	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken
Redovisat värde per 2017-12-31	1 246	-87	88	13	464	-464
Effekt av övergång till IFRS 9	-	-	-	-13	-	-
Redovisat värde vid årets ingång	1 246	-87	88	-	464	-464
Nyanskaffningar	24	-3	-3	-	-	-
Aterköp/avyttrat	-31	1	2	-	-	-
Förfallet	-	-	-	-	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	14	-5	6	-	23	-23
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	111	-	-	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	48	-46	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 364	-46	47	-	487	-487

Januari – december 2017 mkr	Aktier och andelar	Derivat- tillgångar*	Derivat- skulder*	Utlåning till allmänheten	Tillgångar där kunden står värde- förändrings- risken	Skulder där kunden står värde- förändrings- risken
Redovisat värde vid årets ingång	1 837	-	-	17	762	-762
Nyanskaffningar	25	-	-	-	-	-
Aterköp/avyttrat	-62	-	-	-	-318	318
Förfallet	-	-	-	-5	-	-
Orealiserad värdeförändring i resultaträkningen	-77	-	-	-	20	-20
Orealiserad värdeförändring i övrigt totalresultat	-477	-	-	-	-	-
Förflyttning från nivå 1 eller 2	-	-87	88	1	-	-
Förflyttning till nivå 1 eller 2	-	-	-	-	-	-
Redovisat värde vid periodens utgång	1 246	-87	88	13	464	-464

* Derivat som rapporteras i nivå 3 utgörs av en delkomponent i ett huvudinstrument. Klassificeringen av huvudinstrumentet styr om delkomponenten klassificeras som tillgång eller skuld. Delkomponent med negativt verkligt värde klassificeras som tillgång om det verkliga värdet för huvudinstrumentet i sin helhet är positivt. Delkomponent med positivt verkligt värde klassificeras som skuld om det verkliga värdet för huvudinstrumentet i sin helhet är negativt.

Not 17 Tillgångar och skulder i valuta

30 september 2018								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	61	115 071	5 780	703	86 690	147 895	1 240	357 440
Övrig utlåning till centralbanker	24 720	-	-	22 844	830	34	0	48 428
Utlåning till övriga kreditinstitut	1 988	7 270	826	35	669	23 658	1 276	35 722
Utlåning till allmänheten	1 322 794	226 944	268 995	99 234	241 700	26 270	7 775	2 193 712
<i>varav företag</i>	483 466	150 555	169 528	34 936	165 503	26 093	6 317	1 036 398
<i>varav hushåll</i>	839 327	76 389	99 467	64 298	76 197	177	1 459	1 157 314
Belåningsbara statsskuldförbindelser	116 820	7 150	52	14	-	20 618	935	145 589
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	41 639	2 168	2 068	-	570	10 126	-	56 571
Övriga ej valutafördelade poster	249 774							249 774
Summa tillgångar	1 757 796	358 603	277 721	122 830	330 459	228 601	11 226	3 087 236
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	59 341	87 574	6 077	3 191	1 999	23 643	12 832	194 657
In- och upplåning från allmänheten	613 266	113 532	68 139	41 598	160 479	92 330	10 040	1 099 384
<i>varav företag</i>	249 634	92 514	45 194	22 686	105 178	89 864	9 543	614 613
<i>varav hushåll</i>	363 632	21 018	22 944	18 912	55 301	2 467	497	484 771
Emitterade värdepapper	478 660	292 158	26 650	250	101 853	460 069	34 179	1 393 819
Efterställda skulder	8 605	31 248	-	-	-	10 974	-	50 827
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	348 549							348 549
Summa skulder och eget kapital	1 508 421	524 512	100 866	45 039	264 331	587 016	57 051	3 087 236
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		165 869	-176 733	-77 621	-66 001	358 203	45 856	
Nettoposition i valuta		-40	123	168	127	-210	31	199

31 december 2017								
mkr	SEK	EUR	NOK	DKK	GBP	USD	Övriga valutor	Totalt
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	83	85 625	3 916	2 139	84 768	48 079	1 704	226 314
Övrig utlåning till centralbanker	6 683	-	7 170	24 198	492	-	377	38 920
Utlåning till övriga kreditinstitut	2 059	5 700	566	45	811	9 711	1 358	20 250
Utlåning till allmänheten	1 287 467	200 448	235 215	94 108	213 208	28 186	7 129	2 065 761
<i>varav företag</i>	481 250	133 080	145 245	33 661	143 347	27 955	6 324	970 862
<i>varav hushåll</i>	806 217	67 368	89 970	60 447	69 861	231	805	1 094 899
Belåningsbara statsskuldförbindelser	100 576	6 853	-	12	-	20 804	761	129 006
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	36 964	2 383	1 090	-	1 378	7 786	-	49 601
Övriga ej valutafördelade poster	237 125							237 125
Summa tillgångar	1 670 957	301 009	247 957	120 502	300 657	114 566	11 329	2 766 977
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	62 784	61 572	13 866	7 860	3 373	18 915	6 450	174 820
In- och upplåning från allmänheten	559 212	104 453	57 429	39 416	146 293	29 973	5 191	941 967
<i>varav företag</i>	221 345	86 046	36 994	22 164	98 176	27 633	4 666	497 024
<i>varav hushåll</i>	337 867	18 407	20 435	17 252	48 117	2 340	525	444 943
Emitterade värdepapper	468 766	282 725	24 175	556	93 884	376 959	29 530	1 276 595
Efterställda skulder	8 349	14 751	-	-	-	9 796	-	32 896
Övriga ej valutafördelade poster, inkl. eget kapital	340 699							340 699
Summa skulder och eget kapital	1 439 810	463 501	95 470	47 832	243 550	435 643	41 171	2 766 977
Valutafördelade övriga tillgångar och skulder (netto)		162 627	-152 299	-72 590	-56 970	321 072	29 891	
Nettoposition i valuta		135	188	80	137	-5	49	584

Not 18 Kapitalbas och kapitalkrav i den konsoliderade situationen

Kraven på beräkning av kapitalbas och kapitalkrav regleras i förordning (EU) nr 575/2013 (CRR) samt direktiv 2013/36/EU, vilka utgör EU:s implementering av det internationella Basel III-regelverket. Samtliga hänvisningar till CRR i denna bokslutskommuniké avser hela detta EU-regelverk oavsett rättsakt (förordning, direktiv, genomförandeakt eller nationell implementering). Uppgifter som redovisas i detta avsnitt avser minimikapitalkraven enligt Pelare 1 och svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om kapitaltäckning i CRR del åtta samt FFFS 2014:12.

Kapitalbas

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
PRIMÄRT KAPITAL					
Eget kapital, koncernen	141 210	138 279	131 613	141 604	138 951
Upparbetad ej utbetald utdelning föregående år	-	-	-	-	-
Upparbetad utdelning innevarande år	-12 104	-8 389	-3 620	-14 581	-7 759
Koncerninterna justeringar av resultat	-657	-444	-210	-820	-629
Koncerninterna justeringar i eget kapital	2 582	2 549	2 529	3 337	3 311
Minoritetsintressen	-11	-11	-13	-11	-9
Eget kapital, konsoliderad situation	131 020	131 984	130 299	129 529	133 865
Avgående poster					
Goodwill och andra immateriella tillgångar	-10 323	-10 328	-10 091	-9 787	-9 599
Prisjusteringar (verkligt värde)	-397	-385	-386	-409	-426
Negativa belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	-1 907	-1 974	-1 748	-2 357	-2 246
Positioner i värdepapperisering	-	-	-	-	-
Övervärde pensionstillgångar	-	-	-	-	-
Egna aktier	-565	-516	-551	-569	-619
Justeringar enligt stabilitetsfilter					
Kassaflödessäkringar	956	-377	168	-654	-1 464
Orealiserad ackumulerad positiv värdeförändring, aktier	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital, brutto	118 784	118 404	117 691	115 753	119 511
Tröskelavdrag					
Kapitaltillskott i ej konsoliderade finansiella företag överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Uppskjuten skattefordran överstigande 10% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Summa kapitaltillskott och uppskjuten skattefordran överstigande 15% kärnprimärkapital	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital	118 784	118 404	117 691	115 753	119 511
Primärkapitaltillskott	12 599	12 685	11 934	11 746	11 718
Summa primärt kapital	131 383	131 089	129 625	127 499	131 229
SUPPLEMENTÄRT KAPITAL					
Förlagslån	18 415	26 495	26 096	17 745	14 469
Positiva belopp till följd av beräkningen av förväntade förlustbelopp	-	-	37	-	-
Supplementärkapitaltillskott i bolag som inte konsolideras	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129	-1 129
Summa supplementärt kapital	17 286	25 366	25 004	16 616	13 340
Total kapitalbas	148 669	156 455	154 629	144 115	144 569

Kapitalrelationer och buffertar

	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	21,7%	21,4%	21,6%	22,7%	23,6%
Primärkapitalrelation, CRR	24,0%	23,7%	23,7%	25,0%	25,9%
Total kapitalrelation, CRR	27,1%	28,3%	28,3%	28,3%	28,5%
Risikexponeringsbelopp, CRR	547 977	553 762	545 898	509 032	507 413
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt Basel I-golv				142%	144%
Institutspecifika buffertkrav*	6,7%	6,8%	6,7%	6,7%	6,7%
varav krav på kapitalkonserveringsbuffert	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert	1,2%	1,3%	1,2%	1,2%	1,2%
varav krav på systemriskbuffert	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%	3,0%
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	17,2%	16,9%	17,1%	18,2%	19,1%

* Uppgifter lämnas endast för buffertkrav som trätt i kraft.

Kapitalkrav

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kreditrisk enligt schablonmetoden	7 208	7 350	7 080	6 707	6 579
Kreditrisk enligt internmetoden	30 147	30 259	30 049	27 871	27 630
Marknadsrisk	867	1 112	958	825	995
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	501	465	470	391	460
Operativ risk	5 115	5 115	5 115	4 929	4 929
Summa kapitalkrav	43 838	44 301	43 672	40 723	40 593
Justering enligt Basel I-golv				62 125	61 403
Kapitalkrav, Basel I-golv				102 848	101 996
Total kapitalbas, Basel I-golv				146 472	146 815

Från den 1 januari 2018 upphörde kapitalkrav och rapportering enligt det så kallade Basel 1-golvet som en följd av artikel 500(1) i tillsynsförordningen (575/2013/EU).

Risikexponeringsbelopp

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kreditrisk enligt schablonmetoden	90 106	91 877	88 502	83 833	82 243
Kreditrisk enligt internmetoden	376 834	378 236	375 609	348 386	345 377
Marknadsrisk	10 835	13 906	11 978	10 310	12 437
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	6 270	5 811	5 877	4 890	5 743
Operativ risk	63 932	63 932	63 932	61 613	61 613
Summa Risikexponeringsbelopp	547 977	553 762	545 898	509 032	507 413

Kapitalkrav kreditrisk schablonmetoden**

mkr	Exponeringsvärde		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	30 sep 2018	31 dec 2017	30 sep 2018	31 dec 2017	30 sep 2018	31 dec 2017	30 sep 2018	31 dec 2017
Stater och centralbanker	1 048	236	-	-	-	-	0,0	0,0
Kommuner	-	-	-	-	-	-	0,0	0,0
Multilaterala utvecklingsbanker	199	568	-	-	-	-	0,0	0,0
Internationella organisationer	-	35	-	-	-	-	0,0	0,0
Institut	10 592	7 290	1 182	506	95	40	11,2	6,9
Företag	10 153	9 407	10 051	9 312	804	745	99,0	99,0
Hushåll	15 863	16 824	11 867	12 580	949	1 006	74,8	74,8
Säkerheter i fastigheter	120 006	106 316	42 912	38 158	3 433	3 053	35,8	35,9
Fallerande exponeringar	702	654	876	748	70	60	124,8	114,4
Fonder	63	86	63	86	5	7	100,0	100,0
Aktier	6 254	6 813	15 636	16 143	1 251	1 291	250,0	236,9
Övriga poster	7 809	6 780	7 519	6 300	601	505	95,3	92,9
Summa	172 689	155 009	90 106	83 833	7 208	6 707	52,2	54,1

** Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kreditrisk internmetoden

mkr	Exponeringsbelopp		Riskvägt exponeringsbelopp		Kapitalkrav		Genomsnittlig riskvikt, %	
	30 sep	31 dec	30 sep	31 dec	30 sep	31 dec	30 sep	31 dec
	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017
Stater & centralbanker	497 192	357 719	8 454	7 474	676	598	1,7	2,1
Företag	912 003	852 845	252 880	237 107	20 230	18 969	27,7	27,8
Företagsutlåning	891 885	835 665	250 027	233 707	20 002	18 697	28,0	28,0
varav övrig utlåning, grundmetoden *	125 052	109 608	36 863	32 467	2 949	2 598	29,5	29,6
varav övrig utlåning, avancerad metod *	766 833	726 057	213 164	201 240	17 053	16 099	27,8	27,7
varav stora företag	156 110	152 189	59 088	58 176	4 727	4 654	37,9	38,2
varav medelstora företag	86 392	80 590	38 299	37 839	3 064	3 027	44,3	47,0
varav fastighetsbolag	524 332	493 278	115 777	105 225	9 262	8 418	22,1	21,3
Motpartsrisk	20 118	17 180	2 853	3 400	228	272	14,2	19,8
Bostadsrättsföreningar	212 173	195 265	10 208	9 974	818	798	4,8	5,1
Hushåll	1 077 788	1 026 668	77 893	72 574	6 231	5 806	7,2	7,1
Privatpersoner	1 052 545	1 001 733	70 514	65 742	5 641	5 259	6,7	6,6
varav fastighetskrediter	988 538	925 491	56 465	51 092	4 517	4 087	5,7	5,5
varav övriga	64 007	76 242	14 049	14 650	1 124	1 172	21,9	19,2
Små företag	25 243	24 935	7 379	6 832	590	547	29,2	27,4
varav fastighetskrediter	7 485	6 929	1 762	1 707	141	137	23,5	24,6
varav övriga	17 758	18 006	5 617	5 125	449	410	31,6	28,5
Institut	93 033	72 223	15 632	13 929	1 251	1 114	16,8	19,3
Institutsutlåning	16 620	16 332	4 810	5 232	385	418	28,9	32,0
Motpartsrisk	76 413	55 891	10 822	8 697	866	696	14,2	15,6
varav repor och värdepapperslån	24 625	7 667	718	173	57	14	2,9	2,3
varav derivat	51 788	48 224	10 105	8 524	809	682	19,5	17,7
Aktieexponeringar	2 811	1 512	9 473	5 068	758	405	337,0	335,1
varav börsnoterade aktier	1 158	661	3 359	1 916	269	153	290,0	290,0
varav övriga aktier	1 653	851	6 114	3 152	489	252	370,0	370,0
Motpartslösa exponeringar	2 243	2 238	2 243	2 238	179	179	100,0	100,0
Värdepapperisering	22	20	51	22	4	2	229,2	106,0
varav Traditionell värdepapperisering	22	20	51	22	4	2	229,2	106,0
varav Syntetisk värdepapperisering	-	-	-	-	-	-	-	-
Totalt Internmetoden	2 797 265	2 508 490	376 834	348 386	30 147	27 871	13,5	13,9

* Med grundmetoden avses internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF. Med avancerad metod avses internmetoden med egna skattningar av LGD och KF.

Kapitalkravet för kreditrisk beräknas enligt schablonmetoden och internmetoden i enlighet med CRR. För internmetoden återfinns två olika metoder: internmetod utan egna skattningar av LGD och KF och internmetod med egna skattningar av LGD och KF.

I internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF beräknar banken med en egen metod sannolikheten för att kunden ska falla inom ett år (PD), medan övriga parametrar är givna i regelverket CRR. I internmetoden med egna skattningar av LGD och KF använder banken egna metoder för att beräkna förlust givet fallissemang (LGD) och exponeringsbeloppet.

Handelsbanken tillämpar internmetoden utan egna skattningar av LGD och KF för exponeringar mot institut, för vissa produkt- och säkerhetstyper avseende företagsexponeringar samt, från och med andra kvartalet 2017, för statsexponeringar för hela regionbanksrörelsen samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB, Ecster AB, Handelsbanken Finans (Shanghai) Financial Leasing Co. Ltd och Rahoitus Oy.

Internmetoden med egna skattningar av LGD och KF tillämpas för merparten av exponeringarna mot stora företag, medelstora företag, fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar i kontorsrörelsen (exklusive Nederländerna), Handelsbanken Capital Markets, Stadshypotek AB och Handelsbanken Finans AB, Ecster AB, samt hushållsexponeringar i

Sverige, Norge, Finland och Danmark samt i dotterbolagen Stadshypotek AB, Handelsbanken Finans AB, Ecster AB, och Rahoitus Oy.

Internmetoden omfattade vid utgången av kvartalet 81% av det totala riskvägda exponeringsbeloppet för kreditrisk. För resterande kreditriskexponeringar beräknas kapitalkravet enligt schablonmetoden.

I tabellen Kreditriskexponeringar godkända för internmetoden särredovisas repor och värdepapperslån för institut eftersom dessa ger upphov till mycket låga kapitalkrav samtidigt som volymerna varierar betydligt över tiden. Det låga kapitalkravet beror på att exponeringen presenteras brutto och att exponeringen är säkerställd.

Den totala genomsnittliga riskvikten för exponeringar godkända för internmetoden var stabil under kvartalet och uppgick till 13,5% (13,4).

Kreditkvaliteten är god. Av Handelsbankens företagsexponeringar var 98% kunder med en bedömd återbetalningsförmåga som var normal, eller bättre än normal, det vill säga hade en riskklassificering mellan 1 och 5 i bankens niogradiga skala för riskklassificering. Internmetoden baseras på historiska förluster från såväl de senaste årens finanskris som den svenska bankkrisen i början av 1990-talet. Riskvikterna speglar det faktum att Handelsbanken under lång tid uppvisat låga kreditförluster. De tillämpade riskmåten innehåller försiktighetsmarginaler för att säkerställa att risken inte underskattas.

Nivån på riskvikten för företagsexponeringar återspeglar portföljsammansättningen och hur olika lån klassificeras till olika exponeringsklasser.

Kapitalkravet för aktieexponeringar i internmetoden beräknas enligt förenklad riskviktsmetod.

Kapitalkrav marknadsrisk

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Direkta produkter					
Ränterisk	846	1 086	937	808	973
<i>varav generell risk</i>	706	827	698	572	649
<i>varav specifik risk</i>	140	259	239	236	324
Aktiekursrisk	8	10	9	9	6
<i>varav generell risk</i>	3	4	3	3	1
<i>varav specifik risk</i>	5	6	6	6	5
<i>varav fonder</i>	0	0	0	0	0
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
Råvarurisk	8	12	8	5	10
Optioner					
Scenariometod	5	4	4	3	6
<i>varav ränterisk</i>	0	0	0	0	1
<i>varav aktiekursrisk</i>	5	4	4	3	5
<i>varav valutakursrisk</i>	-	-	-	-	-
<i>varav råvarurisk</i>	0	0	0	0	0
Värdepapperisering (specifik risk)	-	-	-	-	-
Avvecklingsrisk	-	0	0	0	-
Totalt kapitalkrav för marknadsrisk	867	1 112	958	825	995

Kapitalkravet för marknadsrisk beräknas för bankens konsoliderade situation. Kapitalkravet för ränterisker och aktiekursrisker beräknas dock endast för positioner i handelslagret. Vid beräkning av kapitalkravet för marknadsrisker tillämpas schablonmetoden.

Kapitalkrav operativa risk

Handelsbanken använder schablonmetoden för att beräkna kapitalkravet för operativa risk. Kapitalkravet enligt schablonmetoden beräknas genom att en i regelverket bestämd faktor multipliceras med den genomsnittliga rörelseintäkten under de tre senaste verksamhetsåren. Olika faktorer tillämpas för olika affärssegment.

Bruttosoliditetsgrad (leverage ratio)

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	3 087 236	3 134 353	2 963 576	2 766 977	2 981 055
Avdrag för tillgångar som inte ingår i konsoliderad situation	-146 782	-142 185	-133 567	-131 176	-128 302
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-13 807	-21 830	-16 503	-17 115	-17 943
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	5 125	5 534	5 077	2 176	4 104
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>529 010</i>	<i>531 614</i>	<i>523 691</i>	<i>501 292</i>	<i>498 940</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen eller tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-336 752</i>	<i>-336 998</i>	<i>-334 267</i>	<i>-320 747</i>	<i>-319 972</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	192 258	194 616	189 424	180 545	178 968
Ytterligare justeringar	-12 236	-13 580	-12 608	-13 775	-14 354
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	3 111 794	3 156 908	2 995 399	2 787 632	3 003 528
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	131 383	131 089	129 625	127 499	131 229
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	4,2%	4,2%	4,3%	4,6%	4,4%

Uppgifter i detta avsnitt avser Handelsbankens väsentliga risker och kapitalkrav vid publiceringstidpunkten av denna rapport. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 19 Risk och likviditet

Uppgifter som redovisas i detta avsnitt svarar upp mot kraven på offentliggörande av information om risk och kapitalhantering i CRR del åtta.

Risk- och osäkerhetsfaktorer

Handelsbanken lämnar krediter genom kontorsrörelsen och tillämpar en låg risktolerans. Kreditprocessen utgår från övertygelsen att en decentraliserad organisation med lokal närvaro ger hög kvalitet i kreditbesluten. Priserna på bostäder har de senaste månaderna visat en svagare utveckling vilket påverkat företag med inriktning på bostadsutveckling. Bankens kreditprocess och låga risktolerans innebär att banken undviker att ge krediter till bolag med inriktning mot bostadsutveckling med hög risk. Handelsbankens exponering mot marknadsrisk är samtidigt låg. Marknadsrisk i bankens affärsverksamhet tas i allt väsentligt endast som ett led i att lösa kunders placerings- och riskhanteringsbehov. Utvecklingen inom

regelverksområdet fortsätter i snabb takt. Storbritanniens beslut att lämna EU innebär en osäkerhet om vilka regler som kommer att gälla för bankens verksamhet i Storbritannien. Banken förbereder sig för ett fullbordat Brexit i nära dialog med myndigheterna i både Sverige och Storbritannien. Bankens låga risktolerans, goda kapitalisering och starka likviditetssituation gör Handelsbanken väl rustad att verka även under betydligt svårare marknadsförutsättningar än de som varit under de senaste åren. Likviditetssituationen beskrivs närmare nedan under rubriken Likviditet och finansiering.

Likviditet och finansiering

Handelsbanken har en stark likviditetssituation. Banken har under lång tid arbetat aktivt med likviditetsfrågorna med en konservativ inriktning. Ett led i detta arbete har varit att centralisera likviditetshandlingen i syfte att stärka kontrollen över likviditetsriskerna och att i varje scenario säkerställa och optimera bankens finansiering.

Bankens finansieringsprogram täcker in de löptider i samtliga valutor som banken behöver för att finansiera sin utlåning och möjliggör för banken att emittera i alla för banken relevanta valutor.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt innehav av värdepapper som är belåningsbara i centralbanker framgår av tabellen nedan och uppgick den 30 september 2018 till 594 mdkr.

Därutöver tillkommer outnyttjat emissionsutrymme av säkerställda obligationer och övriga likviditetsskapande åtgärder.

Tillgodohavanden i centralbanker och banker samt värdepappersinnehav i likviditetsreserven

Marknadsvärde					
mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	405 823	436 279	376 513	265 234	488 559
Tillgodohavanden hos banker och Riksgälden, overnight	525	404	603	2 041	2 086
Värdepapper emitterade av stater och offentliga enheter	136 971	139 314	101 672	132 385	114 761
Säkerställda obligationer	49 396	55 063	46 647	44 249	46 387
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	748	483	302	141	262
Värdepapper emitterade av finansiella företag	395	401	434	275	277
Summa	593 858	631 944	526 171	444 325	652 332
<i>varav i SEK</i>	<i>165 373</i>	<i>165 423</i>	<i>152 986</i>	<i>142 452</i>	<i>197 104</i>
<i>varav i EUR</i>	<i>122 782</i>	<i>127 949</i>	<i>125 582</i>	<i>94 685</i>	<i>107 857</i>
<i>varav i USD</i>	<i>174 921</i>	<i>193 998</i>	<i>117 281</i>	<i>74 168</i>	<i>196 348</i>
<i>varav i övriga valutor</i>	<i>130 782</i>	<i>144 574</i>	<i>130 322</i>	<i>133 020</i>	<i>151 023</i>

30 september 2018					
Marknadsvärde, mkr	SEK	EUR	USD	Övrigt	Summa
Kassa samt tillgodohavanden hos och övrig utlåning till centralbank	24 788	115 085	147 896	118 054	405 823
Tillgodohavanden hos andra banker och Riksgälden, overnight	365	18	21	121	525
Värdepapper emitterade av stater	100 844	5 703	20 767	-	127 314
Värdepapper emitterade av kommuner och övriga offentliga enheter	3 368	-	6 237	52	9 657
Säkerställda obligationer, externa emittenter	31 233	1 802	-	12 467	45 502
Egna säkerställda obligationer	3 894	-	-	-	3 894
Värdepapper emitterade av icke-finansiella företag	715	33	-	-	748
Värdepapper emitterade av finansiella företag	166	141	-	88	395
Summa	165 373	122 782	174 921	130 782	593 858

Löptider för finansiella tillgångar och skulder

30 september 2018 mkr	Upp till 30 dagar	31 dagar - 6 mån	6 - 12 mån	1 - 2 år	2 - 5 år	Över 5 år	Ospec. löptid	Summa
Tillgångar								
Kassa och tillgodohavanden i centralbanker	405 823	-	-	-	-	-	-	405 823
Belåningsbara statsskuldssförbindelser	145 200	-	-	-	-	-	-	145 200
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	56 303	-	-	-	-	-	-	56 303
Utlåning till kreditinstitut	28 229	2 834	748	68	1 616	2 134	9	35 638
<i>varav omvända repor</i>	9 353	-	-	-	-	-	-	9 353
Utlåning till allmänheten	50 282	277 380	170 344	200 633	415 489	1 076 065	-	2 190 193
<i>varav omvända repor</i>	8 645	-	-	-	-	-	-	8 645
Övrigt	20 857	-	-	-	-	-	233 222	254 079
<i>varav aktier och andelar</i>	13 881	-	-	-	-	-	-	13 881
<i>varav fordringar på fondlikvider</i>	6 976	-	-	-	-	-	-	6 976
Summa	706 694	280 214	171 092	200 701	417 105	1 078 199	233 231	3 087 236
Skulder								
Skulder till kreditinstitut	94 034	53 224	9 752	4 207	268	4 484	28 216	194 185
<i>varav repor</i>	49	-	-	-	-	-	-	49
<i>varav inlåning från centralbanker</i>	43 871	17 805	-	-	-	-	5 458	67 134
In- och upplåning från allmänheten	86 667	37 951	3 620	713	604	7 214	961 502	1 098 271
<i>varav repor</i>	8 243	-	-	-	-	-	-	8 243
Emitterade värdepapper	57 902	395 922	224 329	166 808	487 949	53 503	-	1 386 413
<i>varav säkerställda obligationer</i>	-	59 815	100 493	99 684	331 289	47 670	-	638 951
<i>varav certifikat och andra värdepapper med ursprunglig löptid understigande ett år</i>	48 141	279 442	59 300	-	-	-	-	386 883
<i>varav värdepapper med ursprunglig löptid över ett år</i>	9 761	56 665	64 536	67 124	156 660	5 833	-	360 579
Efterställda skulder	-	17 698	3 153	-	21 451	7 683	-	49 985
Övrigt	14 105	-	-	-	-	-	344 277	358 382
<i>varav korta positioner</i>	7 081	-	-	-	-	-	-	7 081
<i>varav fondlikvidskulder</i>	7 024	-	-	-	-	-	-	7 024
Summa	252 708	504 795	240 854	171 728	510 272	72 884	1 333 995	3 087 236

I tabellen redovisas innehav i obligationer och andra räntebärande värdepapper i det tidsintervall i vilket de kan omsättas till likviditet vid en eventuell belåning eller försäljning. Det innebär att tabellen inte återspeglar de faktiska löptiderna för de ingående värdepappren.

I "Övrigt" redovisas tillgångar och skulder som förfaller i de tidsintervall som motsvarar kontraktssenliga förfallodatum, med beaktande av kontraktssenlig amorteringsplan.

Avistainlåning redovisas i kolumnen "Ospecificerad löptid". Posterna "Övrigt" inkluderar marknadsvärden i derivattransaktioner.

Liquidity Coverage Ratio (LCR)

	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Liquidity coverage ratio (LCR) - delkomponenter, mkr					
Högkvalitativa likviditetstillgångar	584 187	618 676	514 470	432 958	645 659
Kassautflöden	426 051	493 932	424 130	353 362	484 019
Inlåning från allmänheten och småföretag	57 537	57 206	55 122	53 306	52 428
Osäkrad kapitalmarknadsfinansiering	321 409	395 127	320 903	252 825	383 368
Säkrad kapitalmarknadsfinansiering	9 411	5 800	11 825	9 119	10 597
Övriga kassautflöden	37 694	35 799	36 280	38 112	37 626
Kassainflöden	62 939	70 593	60 655	41 393	48 129
Inflöden från fullt presterande exponeringar	26 041	25 094	30 171	28 292	25 204
Övriga kassainflöden	36 898	45 499	30 484	13 101	22 925
Liquidity coverage ratio (LCR), %	161	146	142	139	148

Liquidity Coverage Ratio (LCR) har sedan 2013 varit ett bindande krav för svenska banker och Handelsbanken har redovisat enligt Finansinspektionens definition. Måttet uttrycker kvoten mellan bankens likviditetsbuffert och nettokassaflöden i ett mycket stressat scenario under en 30-dagarsperiod. Kvoten ska överstiga 100%. Kravet har gällt LCR på aggregerad nivå och separat för USD och EUR. Från och med den 1 oktober 2015 finns i och med Europeiska kommissionens delegerade akt ett europeiskt minimikrav på LCR. Minimikravet, som gäller på aggregerad nivå, var 80% under 2017 men är från den 1 januari i år 100% då den delegerade akten blev fullt implementerad. I samband med detta upphävdes Finansinspektionens föreskrifter om krav på likviditetstäckningskvot. Finansinspektionen har aviserat att de framöver avser utöva tillsyn av likviditetstäckningskvot i enskilda valutor inom ramen för översyn och utvärderingsprocessen i Pelare 2. Minimikrav för det strukturella likviditetsmålet Net Stable Funding Ratio (NSFR), relationen mellan tillgänglig stabil finansiering och behovet av stabil finansiering, förväntas införas i EU tidigast 2019.

Vid utgången av september uppgick koncernens aggregerade LCR i enlighet med Europeiska kommissionens delegerade akt till 161%, vilket visar att banken har stor motståndskraft mot kortsiktiga störningar på finansieringsmarknaden. Detta gäller också i USD och

EUR. LCR som ett snitt av dagliga observationer i enlighet med samma definition uppgick under de första nio månaderna till 146%.

Stresstest med likviditetsskapande åtgärder

Bankens likviditetssituation stresstestas löpande. I testen stressas bankens kassaflöden under vissa definierade antaganden. I stresstestet som visar motståndskraften mot mer långsiktiga störningar på marknaden antas till exempel att banken inte kan finansiera sig på de finansiella marknaderna samtidigt som 10% av inlåningen från hushåll och företag försvinner successivt under den första månaden. Vidare antas att banken fortsätter att bedriva sin kärnverksamhet, det vill säga utlåning till hushåll och företag, och att utställda kreditlöften och andra kreditfaciliteter delvis utnyttjas av kunderna. Samtidigt beaktas att tillgodohavanden i centralbanker tas i anspråk och att Group Treasurys likviditetsportfölj omedelbart kan ge ett tillskott av likviditet. Därutöver används likviditetsskapande åtgärder – till exempel utnyttjat utrymme att emittera säkerställda obligationer – för att successivt ge likviditet till banken. Resultatet av stresstestet är att likviditetsreserverna, även i ett stressat scenario, täcker bankens likviditetsbehov i över tre år även om tillgången till ny marknadsfinansiering skulle försvinna.

Icke pantsatta tillgångar, IPT (Non-Encumbered Assets, NEA)

30 september 2018		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	594	63%
Hypotekslån	599	126%
Övrig hushållsutlåning	186	146%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	302	178%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	158	195%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	19	197%
Övrig företagsutlåning	271	225%
Övriga tillgångar	21	227%
Summa icke pantsatta tillgångar	2 150	227%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	63	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	874	
Summa tillgångar, koncernen	3 087	

31 december 2017		
mdkr	IPT (NEA)	Ack. andel av icke säkerställd upplåning*
Behållning i centralbanker samt värdepapper i likviditetsportföljen	444	53%
Hypotekslån	549	118%
Övrig hushållsutlåning	190	141%
Fastighetsföretagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	276	174%
Övrig företagsutlåning lägsta riskklass (1-3)	141	191%
Utlåning till kreditinstitut lägsta riskklass (1-3)	19	193%
Övrig företagsutlåning	248	223%
Övriga tillgångar	9	224%
Summa icke pantsatta tillgångar	1 876	224%
Pantsatta tillgångar utan underliggande skuld**	61	
Pantsatta tillgångar med underliggande skuld	830	
Summa tillgångar, koncernen	2 767	

* Emitterad kort och lång icke säkerställd upplåning samt skulder till kreditinstitut.

** Överpantsättning i Cover pool (OC).

Uppgifter i detta avsnitt avser Handelsbankens väsentliga risker och riskhantering vid publiceringstidpunkten av denna delårsrapport. En fullständig beskrivning av bankens risker och kapitalhantering finns i Handelsbankens årsredovisning och i bankens Risk och kapitalhantering – information enligt Pelare 3.

Not 20 Transaktioner med närstående

Inga affärstransaktioner av väsentlig betydelse med närstående har skett under perioden.

Not 21 Segmentinformation

Information om bankens segmentsredovisning lämnas på sidorna 10-24.

Not 22 Händelser efter balansdagen

Information om väsentliga händelser efter balansdagen lämnas på sidan 9.

Finansiella rapporter i sammandrag – Moderbolaget

RESULTATRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Räntenetto	4 478	4 542	-1%	4 225	6%	13 193	12 201	8%	16 326
Erhållna utdelningar	72	165	-56%	34	112%	346	1 074	-68%	13 705
Provisionsnetto	1 600	1 545	4%	1 586	1%	4 689	4 937	-5%	6 592
Nettoresultat av finansiella transaktioner	250	230	9%	235	6%	629	1 100	-43%	1 339
Övriga rörelseintäkter	469	1 317	-64%	412	14%	2 225	1 225	82%	1 690
Summa intäkter	6 869	7 799	-12%	6 492	6%	21 082	20 537	3%	39 652
Personalkostnader	-3 147	-3 097	2%	-2 832	11%	-9 796	-8 585	14%	-10 938
Övriga administrativa kostnader	-1 501	-1 582	-5%	-1 301	15%	-4 643	-4 052	15%	-5 702
Av- och nedskrivning av materiella och immateriella tillgångar	-317	-328	-3%	-257	23%	-943	-788	20%	-1 094
Summa kostnader före kreditförluster	-4 965	-5 007	-1%	-4 390	13%	-15 382	-13 425	15%	-17 734
Resultat före kreditförluster	1 904	2 792	-32%	2 102	-9%	5 700	7 112	-20%	21 918
Kreditförluster, netto	-222	-240	-8%	-220	1%	-595	-602	-1%	-1 685
Nedskrivning av finansiella tillgångar	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Rörelseresultat	1 682	2 552	-34%	1 882	-11%	5 105	6 510	-22%	20 233
Bokslutsdispositioner	31	31	0%	29	7%	91	86	6%	115
Resultat före skatt	1 713	2 583	-34%	1 911	-10%	5 196	6 596	-21%	20 348
Skatter	-462	-501	-8%	-507	-9%	-1 209	-1 481	-18%	-4 662
Periodens resultat	1 251	2 082	-40%	1 404	-11%	3 987	5 115	-22%	15 686

TOTALRESULTAT – MODERBOLAGET

mkr	Kv 3 2018	Kv 2 2018	För- ändr.	Kv 3 2017	För- ändr.	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	För- ändr.	Helår 2017
Periodens resultat	1 251	2 082	-40%	1 404	-11%	3 987	5 115	-22%	15 686
Övrigt totalresultat									
Poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen									
Instrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat - egetkapitalinstrument	31	57				126			
Skatt på poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen	-1	-1				-2			
<i>varav egetkapitalinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat</i>	-1	-1				-2			
Summa poster som inte kommer att omklassificeras till resultaträkningen	30	56				124			
Poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen									
Kassafördessäkringar	-600	313		-259	-132%	-817	465		41
Instrument tillgängliga för försäljning				24			82		-470
Instrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat - skuldinstrument	1	-2				0			
Periodens omräkningsdifferens	-1 011	806		-180	-462%	2 399	-2 217		-2 261
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	-144	-415	65%	-303	52%	-573	-1 123	49%	-1 476
Skatt på poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen	164	23		144	14%	306	153	100%	311
<i>varav kassafördessäkringar</i>	132	-68		65	103%	180	-102		-9
<i>varav instrument tillgängliga för försäljning</i>				12			8		-5
<i>varav skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat</i>	0	0				0			
<i>varav säkring av nettoinvestering i utlandsverksamhet</i>	32	91	-65%	67	-52%	126	247	-49%	325
Summa poster som kan komma att omklassificeras till resultaträkningen	-1 446	1 140		-271	-434%	1 888	-1 517		-2 379
Summa övrigt totalresultat	-1 416	1 196		-271	-423%	2 012	-1 517		-2 379
Periodens totalresultat	-165	3 278		1 133		5 999	3 598	67%	13 307

Resultatkommentar moderbolaget januari – september 2018 jämfört med januari – september 2017

Moderbolagets räkenskaper omfattar delar av den verksamhet som organisatoriskt ingår i kontorsrörelsen i och utanför Sverige, Capital Markets samt centrala avdelningar och staber. Även om Handelsbankens affärer till övervägande del utgår från och samordnas av de lokala bankkontoren, ligger en betydande del av affärsvolymerna juridiskt utanför moderbolaget i helägda dotterbolag, i synnerhet hypoteksinstitutet Stadshypotek AB. Utvecklingen i moderbolaget är därmed inte att likställa med utvecklingen av affärsverksamheten i koncernen som helhet.

Moderbolagets rörelseresultat minskade med 22% till 5 105 mkr (6 510), huvudsakligen på grund av minskade utdelningar samt ökade personalkostnader. Periodens resultat minskade med 22% till 3 987 mkr (5 115). Räntenettet ökade med 8% till 13 193 mkr (12 201) och provisionsnettot minskade med 5% till 4 689 mkr (4 937). Moderbolagets egna kapital har sedan årsskiftet minskat till 111 334 mkr (120 200).

BALANSRÄKNING – MODERBOLAGET

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Tillgångar					
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanken	357 440	375 243	276 999	226 314	377 821
Belåningsbara statsskuldförbindelser m.m.	142 218	138 454	100 428	125 887	109 219
Utlåning till kreditinstitut	736 921	768 343	787 818	664 018	751 645
Utlåning till allmänheten	862 370	872 776	846 208	795 691	788 996
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	53 599	58 896	55 755	46 220	58 614
Aktier och andelar	12 905	12 530	18 199	13 073	19 865
Aktier och andelar i koncern- och intresseföretag	48 651	48 670	47 359	47 302	47 207
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	5 531	5 481	5 264	5 005	4 285
Derivatinstrument	54 284	69 214	62 279	59 767	61 914
Immateriella tillgångar	2 898	2 863	2 717	2 610	2 477
Fastigheter, inventarier och leasingobjekt	2 927	3 056	2 987	2 822	2 982
Aktuella skattefordringar	2 165	2 733	2 056	191	2 076
Uppskjutna skattefordringar	215	277	214	283	269
Övriga tillgångar	9 184	13 243	9 053	18 807	10 647
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 228	2 607	2 796	4 886	4 587
Summa tillgångar	2 293 536	2 374 386	2 220 132	2 012 876	2 242 604
Skulder och eget kapital					
Skulder till kreditinstitut	210 052	231 285	213 850	193 822	220 467
In- och upplåning från allmänheten	1 100 088	1 126 581	1 065 837	941 401	1 110 978
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	5 531	5 481	5 264	5 005	4 385
Emitterade värdepapper	750 391	783 254	711 115	654 637	681 674
Derivatinstrument	38 512	43 535	48 184	41 771	47 144
Korta positioner	7 081	10 594	7 559	2 072	10 081
Aktuella skatteskulder	-	-	-	-	-
Uppskjutna skatteskulder	257	344	363	582	759
Avsättningar	179	187	199	146	235
Övriga skulder	15 487	14 650	13 165	12 746	15 446
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 186	3 183	4 085	6 915	7 676
Efterställda skulder	50 827	43 147	41 621	32 896	32 560
Summa skulder	2 181 591	2 262 241	2 111 242	1 891 993	2 131 405
Obeskattade reserver	611	646	670	683	708
Aktiekapital	3 013	3 013	3 013	3 013	3 013
Överkursfond	5 629	5 629	5 629	5 629	5 629
Andra fonder	9 698	11 042	9 670	7 320	8 025
Balanserad vinst	89 007	89 079	89 254	88 552	88 709
Periodens resultat	3 987	2 736	654	15 686	5 115
Summa eget kapital	111 334	111 499	108 220	120 200	110 491
Summa skulder och eget kapital	2 293 536	2 374 386	2 220 132	2 012 876	2 242 604

Ändrad presentation upplupna räntor - moderbolaget

mkr	Redovisat värde 30 sep 2018	Ändrad presentation upplupna räntor	Värde utan ändrad presentation av upplupna räntor
Tillgångar			
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	357 440	-14	357 454
Belåningsbara statskuldförbindelser m m	142 218	368	141 850
Utlåning till kreditinstitut	736 921	142	736 779
Utlåning till allmänheten	862 370	2 735	859 635
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	53 599	251	53 348
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	2 228	-3 482	5 710
Summa	2 154 776	-	2 154 776
Skulder			
Skulder till kreditinstitut	210 052	473	209 579
In- och upplåning från allmänheten	1 100 088	1 113	1 098 975
Emitterade värdepapper	750 391	2 929	747 462
Korta positioner	7 081	39	7 042
Efterställda skulder	50 827	842	49 985
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	3 186	-5 396	8 582
Summa	2 121 625	-	2 121 625

Från och med första kvartalet 2018 presenterar Handelsbanken avtalsenliga upplupna räntor för finansiella tillgångar och finansiella skulder som en del av det redovisade värdet för tillgången eller skulden i balansräkningen. Storleken på den totala balansräkningen har inte påverkats. Presentationen av historiska jämförelsetal har inte ändrats, tidigare års avtalsenliga upplupna räntor för finansiella tillgångar och finansiella skulder presenteras fortsatt under posterna Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter respektive Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter i balansräkningen.

I tabellen ovan visas effekten på påverkade balansrader per 30 september 2018 om den ändrade presentationen av upplupna räntor inte hade genomförts.

FÖRÄNDRING EGET KAPITAL – MODERBOLAGET

Januari – september 2018 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital			Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Summa	
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för internt utvecklad programvara	Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *			Omräknings- reserv *
Utgående eget kapital 2017	3 013	2 682	2 223	5 629	-87	499	2 003	104 238	120 200
Effekt av övergång till IFRS 9						1		-366	-366
Skatteeffekt vid övergång till IFRS 9						0		81	81
Ingående eget kapital 2018	3 013	2 682	2 223	5 629	-87	500	2 003	103 953	119 916
Periodens resultat								3 987	3 987
Övrigt totalresultat					-637	124	2 525		2 012
Periodens totalresultat					-637	124	2 525	3 987	5 999
Utdelning								-14 581	-14 581
Effekter av konvertibla förlagslån	0			0					0
Fond för internt utvecklad programvara			365					-365	
Utgående eget kapital	3 013	2 682	2 588	5 629	-724	624	4 528	92 994	111 334

Januari – december 2017 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital			Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Summa	
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för internt utvecklad programvara	Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *			Omräknings- reserv *
Ingående eget kapital	3 013	2 682	1 766	5 628	-119	974	3 939	98 759	116 642
Periodens resultat								15 686	15 686
Övrigt totalresultat					32	-475	-1 936		-2 379
Periodens totalresultat					32	-475	-1 936	15 686	13 307
Utdelning								-9 721	-9 721
Lämnade koncernbidrag								-37	-37
Skatteeffekt på koncernbidrag								8	8
Effekter av konvertibla förlagslån	0			1					1
Fond för internt utvecklad programvara			457					-457	
Utgående eget kapital	3 013	2 682	2 223	5 629	-87	499	2 003	104 238	120 200

Januari – september 2017 mkr	Bundet eget kapital			Fritt eget kapital			Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Total	
	Aktie- kapital	Reserv- fond	Fond för internt utvecklad programvara	Överkurs- fond	Säkrings- reserv *	Verkligt värde- reserv *			Omräknings- reserv *
Ingående eget kapital	3 013	2 682	1 766	5 628	-119	974	3 939	98 759	116 642
Periodens resultat								5 115	5 115
Övrigt totalresultat					363	90	-1 970		-1 517
Periodens totalresultat					363	90	-1 970	5 115	3 598
Utdelning								-9 721	-9 721
Lämnade koncernbidrag								-37	-37
Skatteeffekt på koncernbidrag								8	8
Effekter av konvertibla förlagslån	0			1					1
Fond för internt utvecklad programvara			300					-300	
Utgående eget kapital	3 013	2 682	2 066	5 629	244	1 064	1 969	93 824	110 491

* Ingår i fond för verkligt värde.

Under perioden januari-september 2018 hade konvertibler till ett nominellt värde av 0 mkr (1) avseende konvertibla förlagslån konverterats till 1 609 A-aktier (22 151). Vid periodens slut uppgick antalet egna aktier i handelslagret till 0 aktier (0).

KASSAFLÖDESANALYS I SAMMANDRAG – MODERBOLAGET

mkr	Jan-sep 2018	Jan-sep 2017	Helår 2017
Rörelseresultat	5 105	6 510	20 233
Justering för ej kassaflödespåverkande poster i rörelseresultatet	1 906	1 807	-8 032
Betalda inkomstskatter	-3 227	-3 748	-5 064
Förändring i den löpande verksamhetens tillgångar och skulder	100 675	184 813	21 738
Kassaflöde av löpande verksamhet	104 459	189 382	28 875
Förvärv / avyttring av dotterföretag	-	-	-
Förändring aktier	-1 038	-838	-924
Förändring räntebärande värdepapper	-	-	-
Förändring materiella anläggningstillgångar	-785	-622	-886
Förändring immateriella anläggningstillgångar	-531	-441	-645
Kassaflöde från investeringsverksamhet	-2 354	-1 901	-2 455
Amortering av förlagslån	-	-	-
Emitterade förlagslån	15 449	-	-
Utbetald utdelning	-14 581	-9 721	-9 721
Erhållna koncernbidrag	11 814	12 257	12 257
Kassaflöde från finansieringsverksamhet	12 682	2 536	2 536
Likvida medel vid periodens början	226 314	199 362	199 362
Periodens kassaflöde	114 787	190 017	28 956
Kursdifferens i likvida medel	16 339	-11 558	-2 004
Likvida medel vid periodens slut*	357 440	377 821	226 314

* Likvida medel definieras som Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker.

KAPITALBAS OCH KAPITALKRAV – MODERBOLAGET

Kapitalbas och kapitalrelationer – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kärnprimärkapital	102 197	103 093	102 457	100 782	101 971
Summa primärt kapital	114 796	115 778	114 391	112 528	113 689
Summa supplementärt kapital	17 286	25 366	25 004	16 616	13 340
Total kapitalbas	132 082	141 144	139 395	129 144	127 029
Kapitalrelationer och buffertar					
Kärnprimärkapitalrelation, CRR	16,6%	16,6%	16,8%	21,4%	21,7%
Primärkapitalrelation, CRR	18,7%	18,6%	18,7%	23,9%	24,2%
Total kapitalrelation, CRR	21,5%	22,7%	22,8%	27,5%	27,0%
Risikexponeringsbelopp, CRR	614 049	621 903	610 354	470 353	469 808
Kapitalbas i förhållande till kapitalkrav enligt övergångsregler				249%	246%
Institutspecifika buffertkrav	3,9%	3,9%	3,8%	3,7%	3,7%
<i>varav krav på kapitalkonserveringsbuffert</i>	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%	2,5%
<i>varav krav på kontracyklisk kapitalbuffert</i>	1,4%	1,4%	1,3%	1,2%	1,2%
<i>varav krav på systemriskbuffert</i>	-	-	-	-	-
Kärnprimärkapital tillgängligt att användas som buffert	12,1%	12,1%	12,3%	16,9%	17,2%

Kapitalkrav – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Kreditrisk enligt schablonmetoden	8 898	9 003	8 777	11 496	11 354
Kreditrisk enligt internmetoden	35 445	35 759	35 210	21 524	21 383
Marknadsrisk	867	1 112	958	825	995
Kreditvärdighetsjusteringsrisk (CVA)	501	465	470	390	460
Operativ risk	3 413	3 413	3 413	3 393	3 393
Summa kapitalkrav	49 124	49 752	48 828	37 628	37 585
Justering enligt Basel I-golv				14 886	14 839
Kapitalkrav, Basel I-golv			48 828	52 514	52 424
Total kapitalbas, Basel I-golv				130 967	128 839

Kapitalkrav kreditrisk schablonmetoden* – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Stater och centralbanker	-	-	-	-	-
Kommuner	-	-	-	-	-
Multilaterala utvecklingsbanker	-	-	-	-	-
Internationella organisationer	-	-	-	-	-
Institut	134	77	85	75	72
Företag	803	875	734	740	766
Hushåll	940	1 064	1 047	997	981
Säkerheter i fastigheter	3 433	3 409	3 311	3 053	2 920
Fallerande exponeringar	45	46	39	34	35
Aktier	2 988	2 988	2 988	6 121	6 116
Övriga poster	555	544	573	476	465
Summa	8 898	9 003	8 777	11 496	11 355

* Uppgifter om kapitalkrav för de exponeringsklasser där det förekommer exponeringar.

Kapitalkrav kreditrisker internmetoden – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Stater & centralbanker	527	560	521	428	606
Företag	18 366	18 789	18 755	17 061	16 468
Hushåll	2 130	2 148	2 003	1 949	1 996
Privatpersoner	1 641	1 652	1 543	1 493	1 538
varav fastighetskrediter	1 015	1 021	819	795	812
varav övriga	626	630	724	698	726
Små företag	489	496	461	456	458
Institut	1 251	1 245	1 318	1 114	1 177
Aktieexponeringar	13 089	12 932	12 530	891	1 041
varav börsnoterade aktier	145	-	-	1	-
varav övriga aktier	12 944	12 932	12 530	890	1 041
Motpartslösa exponeringar	78	82	80	79	93
Värdepapperisering	4	2	2	2	2
Total Internmetoden	35 445	35 758	35 209	21 524	21 383

Kapitalkrav marknadsrisker – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Positionsrisk i handelslaget	859	1 100	950	820	985
Ränterisk	846	1 086	937	808	974
varav positioner i värdepapperiseringsinstrument	-	-	-	-	-
Aktiekursrisk	13	14	13	12	11
Valutakursrisk	-	-	-	-	-
Råvarurisk	8	12	8	5	10
Avvecklingsrisk	-	0	0	0	-
Totalt kapitalkrav för marknadsrisker	867	1 112	958	825	995

Bruttosoliditetsgrad (Leverage ratio) – moderbolaget

mkr	30 sep 2018	30 jun 2018	31 mar 2018	31 dec 2017	30 sep 2017
Balansräkning enligt redovisningsreglerna	2 293 536	2 374 386	2 220 132	2 012 876	2 242 604
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - derivat	-12 442	-21 363	-16 750	-17 888	-20 230
Justering för skillnader mellan bokfört värde och bruttosoliditetsexponering - repor och värdepapperslån	5 473	5 549	5 349	2 199	4 106
<i>Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, brutto (före justeringar för konverteringsfaktorer)</i>	<i>568 462</i>	<i>571 106</i>	<i>563 474</i>	<i>542 726</i>	<i>540 406</i>
<i>Avdrag från tillgångar utanför balansräkningen efter tillämpning av konverteringsfaktorer</i>	<i>-366 548</i>	<i>-366 800</i>	<i>-364 175</i>	<i>-351 822</i>	<i>-351 177</i>
Tillgångar redovisade utanför balansräkningen, netto	201 914	204 306	199 299	190 904	189 229
Ytterligare justeringar	-666 519	-684 661	-667 743	-631 185	-623 472
Tillgångar som bruttosoliditetsgraden beräknas på	1 821 962	1 878 217	1 740 287	1 556 906	1 792 237
Kapital som bruttosoliditetsgraden kan beräknas på					
Primärkapital	114 796	115 778	114 391	112 528	113 689
Bruttosoliditetsgrad					
Bruttosoliditetsgrad beräknat på primärkapital	6,3%	6,2%	6,6%	7,2%	6,3%

Övergång till IFRS 9 - moderbolaget

I tabellen nedan visas omklassificering av tillgångar och skulder vid övergången till IFRS 9 samt den initiala effekten på eget kapital den 1 januari 2018.

Ytterligare information om övergången beskrivs i not 1.

mkr	IAS 39	IFRS 9	IAS 39	IFRS 9	Effekt på	varav om-	varav om-
	Klassificering	Klassificering	Redovisat värde	Redovisat värde	eget kapital	värderingseffekt med anledning av nya regler för klassificering och värdering	värderingseffekt med anledning av nya regler för nedskrivning
	31 dec 2017	1 jan 2018	31 dec 2017	1 jan 2018	1 jan 2018		
Finansiella tillgångar							
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	226 314	226 314			
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	7 349	7 349			
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	117 575	117 575			
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	201	201			
Belåningsbara statsskuldförbindelser m m	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Upplupet anskaffningsvärde	762	762			
Utlåning till kreditinstitut	1) Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	642 300	642 295	-5		-5
Utlåning till kreditinstitut	3) Lån och andra fordringar	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	21 718	21 755	37	37	
Utlåning till allmänheten	4) Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Upplupet anskaffningsvärde	377	353	-24	-24	
Utlåning till allmänheten	2) Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	795 314	794 986	-328		-328
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	13 261	13 261			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	27 566	27 566			
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	5 393	5 393			
Aktier och andelar	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	11 903	11 903			
Aktier och andelar	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	1 170	1 170			
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	5) Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	4 951	4 951			
Tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	54	54			
Derivatinstrument	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	33 163	33 163			
Derivatinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	26 604	26 604			
Övriga tillgångar	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	16	16			
Övriga tillgångar	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	18 791	18 791			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	102	102			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	450	450			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Lån och andra fordringar	Upplupet anskaffningsvärde	4 330	4 330			
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	Finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning	Verkligt värde via övrigt totalresultat	4	4			
Summa finansiella tillgångar			1 959 668	1 959 348	-320	13	-333
Fastigheter, inventarier och leasingobjekt	2)		2 822	2 819	-3		-3
Övriga icke finansiella tillgångar	7)		50 386	50 467	81	-3	84
Summa tillgångar			2 012 876	2 012 634	-242	10	-252
Finansiella skulder							
Skulder till kreditinstitut	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	193 822	193 822			
In- och upplåning från allmänheten	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	941 401	941 401			
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	Värderat till verkligt värde i RR, övrigt	Verkligt värde via RR, verkligt värdeoptionen	4 951	4 951			
Skulder där kunden står värdeförändringsrisken	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	54	54			
Emitterade värdepapper	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	4 625	4 625			
Emitterade värdepapper	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	650 012	650 012			
Derivatinstrument	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	35 796	35 796			
Derivatinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	Derivat identifierat som säkringsinstrument	5 975	5 975			
Korta positioner	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	2 072	2 072			
Övriga skulder	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	12	12			
Övriga skulder	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	12 734	12 734			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Värderat till verkligt värde i RR, handel	Verkligt värde via RR, obligatoriskt	13	13			
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	6 902	6 902			
Efterställda skulder	Övriga finansiella skulder	Upplupet anskaffningsvärde	32 896	32 896			
Summa finansiella skulder	8)		1 891 265	1 891 265			
Avsättningar	9)		146	188	42		42
Övriga icke finansiella skulder			582	582			
Summa skulder			1 891 993	1 892 035	42		42
Obeskattade reserver							
Aktiekapital			683	683			
Överkursfond			3 013	3 013			
Övriga reserver			5 629	5 629			
Andra fonder	10)		7 320	7 321	1		1
Balanserad vinst	11)		88 552	88 267	-285	10	-295
Årets resultat			15 686	15 686			
Summa eget kapital			120 200	119 916	-284	10	-294
Summa skulder och eget kapital			2 012 876	2 012 634	-242	10	-252

I tabellen nedan visas övergången från modellen för inträffade kreditförluster i IAS 39 till förväntade kreditförluster i IFRS 9 vid övergången till IFRS 9 den 1 januari 2018.

Specifikation av övergång till IFRS 9, nya regler för nedskrivning

mkr	IAS 39	IFRS 9	Effekt på balanserad vinst med anledning av nya regler för nedskrivning
	Inträffade kreditförluster 31 dec 2017	Förväntade kreditförluster 1 jan 2018	
IAS 39			
Inträffade kreditförluster 31 dec 2017			
Gruppvisa reserveringar för individuellt värderade fordringar	-442		442
Gruppvisa reserveringar för poster utanför balansräkningen	-95		95
Specifika reserveringar för individuellt värderade fordringar	-4 499		4 499
IFRS 9			
Förväntade kreditförluster 1 jan 2018			
Förväntade kreditförluster Steg 1, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-258	-258
Förväntade kreditförluster Steg 2, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-519	-519
Förväntade kreditförluster Steg 3, tillgångar upplupet anskaffningsvärde		-4 499	-4 499
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 1		-67	-67
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 2		-71	-71
Förväntade kreditförluster för poster utanför balansräkningen Steg 3		0	0
Förväntade kreditförluster för skuldinstrument till verkligt värde via övrigt totalresultat Steg 1		-1	-1
Skatteeffekt vid övergång till IFRS 9		84	84
Summa	-5 036	-5 331	-295

- Enligt IAS 39 redovisades vissa obligationer som innehas för likviditetsändamål som tillgångar tillgängliga för försäljning. Enligt IFRS 9 redovisas dessa till upplupet anskaffningsvärde eftersom affärsmodellen för dessa innehav är att erhålla avtalsenliga kassaflöden och kassaflödena endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en högre kreditförlustreserv för tillgångar värderade till upplupet anskaffningsvärde.
- Enligt IAS 39 redovisades vissa förlagslån till upplupet anskaffningsvärde. Enligt IFRS 9 redovisas dessa obligatoriskt till verkligt värde via resultaträkningen eftersom affärsmodellen för dessa innehav inte är att erhålla avtalsenliga kassaflöden och kassaflödena inte endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta.
- Enligt IAS 39 redovisades vissa lån till verkligt värde via resultaträkningen genom verkligt värdeoptionen. Enligt IFRS 9 redovisas dessa till upplupet anskaffningsvärde eftersom affärsmodellen för dessa innehav är att erhålla avtalsenliga kassaflöden och kassaflödena endast utgör betalningar av kapitalbelopp och ränta.
- Enligt IAS 39 klassificerades tillgångar där kunden står värdeförändringsrisken till verkligt värde via resultaträkningen genom verkligt värde optionen, då dessa förvaltades och resultatet utvärderades utifrån verkliga värden. Enligt IFRS 9 ska dessa tillgångar obligatoriskt redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.
- Handelsbanken har valt att kategorisera vissa aktieinnehav som inte innehas i handelssyfte till verkligt värde via övrigt totalresultat. Dessa aktieinnehav är långsiktiga och av strategisk vikt för bankverksamheten i koncernen. Innehaven var tidigare klassificerade som finansiella tillgångar tillgängliga för försäljning.
- Skatteeffekt vid övergången till IFRS 9.
- Inga finansiella skulder har omvärderats p.g.a. ändrad klassificering till IFRS 9.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en högre kreditförlustreserv för poster utanför balansräkningen.
- IFRS 9:s regelverk för nedskrivning har medfört en reservering för kreditförluster för skuldinstrument värderade till verkligt värde via övrigt totalresultat.
- Total effekt på balanserade vinstmedel vid övergången till IFRS 9 uppgår till - 366 mkr före skatt, varav 13 mkr är hänförlig till de nya reglerna för klassificering och värdering och -379 mkr till de nya reglerna för nedskrivning.

AVLÄMNANDE AV RAPPORT

Härmed avlämnas denna delårsrapport

Stockholm den 24 oktober 2018

Anders Bouvin
President and Group Chief Executive

PRESS- OCH TELEFONKONFERENS

Press- och analytikerkonferens arrangeras på bankens huvudkontor den 24 oktober klockan 8.15.

Telefonkonferens arrangeras den 24 oktober klockan 11.15.

Pressmeddelande, presentationsmaterial, Faktabok och inspelning av telefonkonferens finns tillgängligt på handelsbanken.se/ir.

Bokslutskommuniké för perioden januari – december 2018 publiceras den 6 februari 2019.

Ytterligare information lämnas av:

Anders Bouvin, President & Group Chief Executive
telefon 08-22 92 20

Rolf Marquardt, CFO
telefon 08-22 92 20

Lars Höglund, Head of Investor Relations
telefon 08-701 51 70, laho01@handelsbanken.se

Revisorernas rapport avseende översiktlig granskning av halvårsrapport

Till styrelsen i Svenska Handelsbanken AB (publ) Org nr 502007-7862

INLEDNING

Vi har utfört en översiktlig granskning av niomånadersrapporten för Svenska Handelsbanken AB (publ) per den 30 september 2018 och den niomånadersperiod som slutade per detta datum. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta och presentera denna delårsrapport i enlighet med IAS 34 och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag. Vårt ansvar är att uttala en slutsats om denna delårsrapport grundad på vår översiktliga granskning.

DEN ÖVERSIKTLIGA GRANSKNINGENS INRIKTNING OCH OMFATTNING

Vi har utfört vår översiktliga granskning i enlighet med International Standard on Review Engagements ISRE 2410 *Översiktlig granskning av finansiell delårsinformation utförd av företagens valda revisorer*. En översiktlig granskning består av att göra förfrågningar, i första hand till personer som är ansvariga för finansiella frågor och redovisningsfrågor, att utföra analytisk granskning och att vidta andra översiktliga granskningsåtgärder. En översiktlig granskning har en annan

inriktning och en betydligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i övrigt har. De granskningsåtgärder som vidtas vid en översiktlig granskning gör det inte möjligt för oss att skaffa oss en sådan säkerhet att vi blir medvetna om alla viktiga omständigheter som skulle kunna ha blivit identifierade om en revision utförts. Den uttalade slutsatsen grundad på en översiktlig granskning har därför inte den säkerhet som en uttalad slutsats grundad på en revision har.

SLUTSATS

Grundat på vår översiktliga granskning har det inte kommit fram några omständigheter som ger oss anledning att anse att delårsrapporten inte, i allt väsentligt, är upprättad för koncernens del i enlighet med IAS 34 och lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag samt för moderbolagets del i enlighet med lag om årsredovisning i kreditinstitut och värdepappersbolag.

Stockholm den 24 oktober 2018

Ernst & Young AB
Jesper Nilsson, Auktoriserad revisor

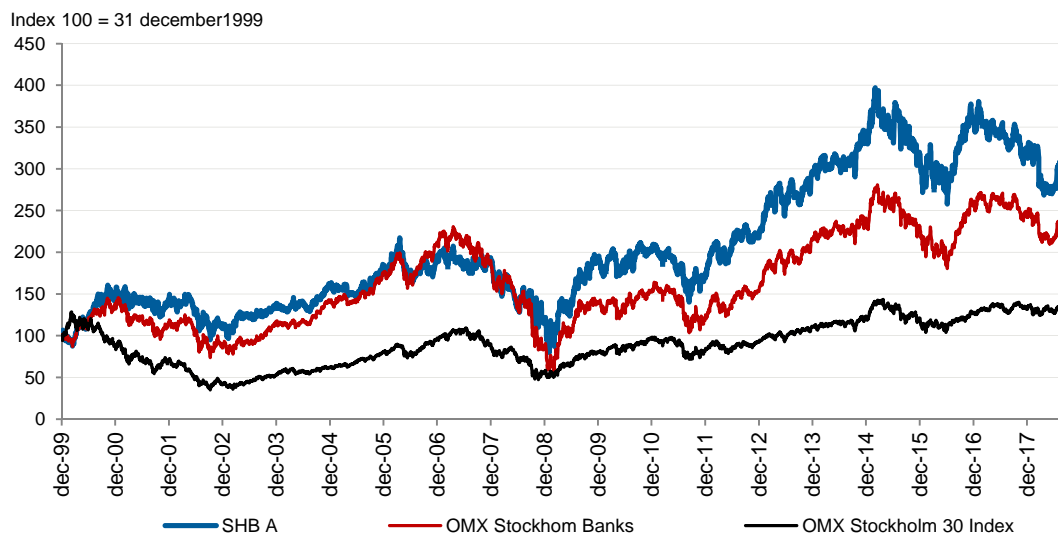
PricewaterhouseCoopers AB
Johan Rippe, Auktoriserad revisor

Aktiekursutveckling och övrig information

Den svenska aktiemarknaden steg under årets nio första månader med 5%. Stockholmsbörsens bankindex ökade med 2%. Handelsbankens A-aktie stängde på 112,25 kronor, vilket var i nivå med kursen vid årsskiftet, men inklusive lämnad utdelning på 7,50 kronor uppgick totalavkastningen till 7%. Sedan millennieskiftet har Handelsbankenaktien, exklusive utdelningar, stigit med 215% samtidigt som Stockholmsbörsen ökat med 39%.

KURSENTVECKLING SEDAN 31 DEC 1999

ANALYTIKER SOM FÖLJER BANKEN

Bolag	Analytiker	E-postadress
ABG SUNDAL COLLIER	Magnus Andersson	magnus.andersson@abgsc.se
ARCTIC SECURITIES	Roy Tilley	roy.tilley@arcticsec.no
AUTONOMOUS	Jacob Kruse	jkruise@autonomous-research.com
BANK OF AMERICA MERRILL LYNCH	Sofia Carlström	sofia.carlstrom@baml.com
BARCLAYS	Paulina Sokolova	paulina.x.sokolova@barclays.com
BERENBERG BANK	Adam Barrass	adam.barrass@berenberg.com
CARNEGIE	Jens Hallen	jens.hallen@carnegie.se
CITIGROUP	Ronit Ghose	ronit.ghose@citi.com
CREDIT SUISSE	Jan Wolter	jan.wolter@credit-suisse.com
DANSKE BANK	Matti Ahokas	matti.ahokas@danskebank.com
DEUTSCHE BANK	Kazim Andac	kazim.andac@db.com
DNB	Nicholas McBeath	nicholas.mcbeath@dnb.se
EXANE BNP PARIBAS	Andreas Håkansson	andreas.hakansson@exanebnpparibas.com
GOLDMAN SACHS	Pawel Dziedzic	pawel.dziedzic@gs.com
JEFFERIES INTERNATIONAL	Kapilan Pillai	kpillai@jefferies.com
J P MORGAN	Sofie Peterzéns	sofie.c.peterzens@jpmorgan.com
KEEFE, BRUYETTE & WOODS	Richard Smith	smithric@kbw.com
KEPLERCHEUVREUX	Robin Rane	rrane@keplercheuvreux.com
MEDIOBANCA	Riccardo Rovere	riccardo.rovere@mediobanca.it
MORGAN STANLEY	Bruce Hamilton	bruce.hamilton@morganstanley.com
NORDEA	Rickard Henze	rickard.henze@nordea.com
PARETO	Simon Julin	simon.julin@paretosec.com
REDBURN	Nick Davey	nick.davey@redburn.com
ROYAL BANK OF CANADA	Adrian Cighi	adrian.cighi@rbccm.com
SEB ENSKILDA EQUITIES	Peter Kessiakoff	peter.kessiakoff@seb.se
SOCIETE GENERALE	Geoff Dawes	geoff.dawes@sgcib.com
UBS	Johan Ekblom	johan.ekblom@ubs.com

Handelsbanken

Svenska Handelsbanken AB (publ), Organisationsnummer 502007-7862
106 70 Stockholm, Telefon 08-701 10 00, handelsbanken.se